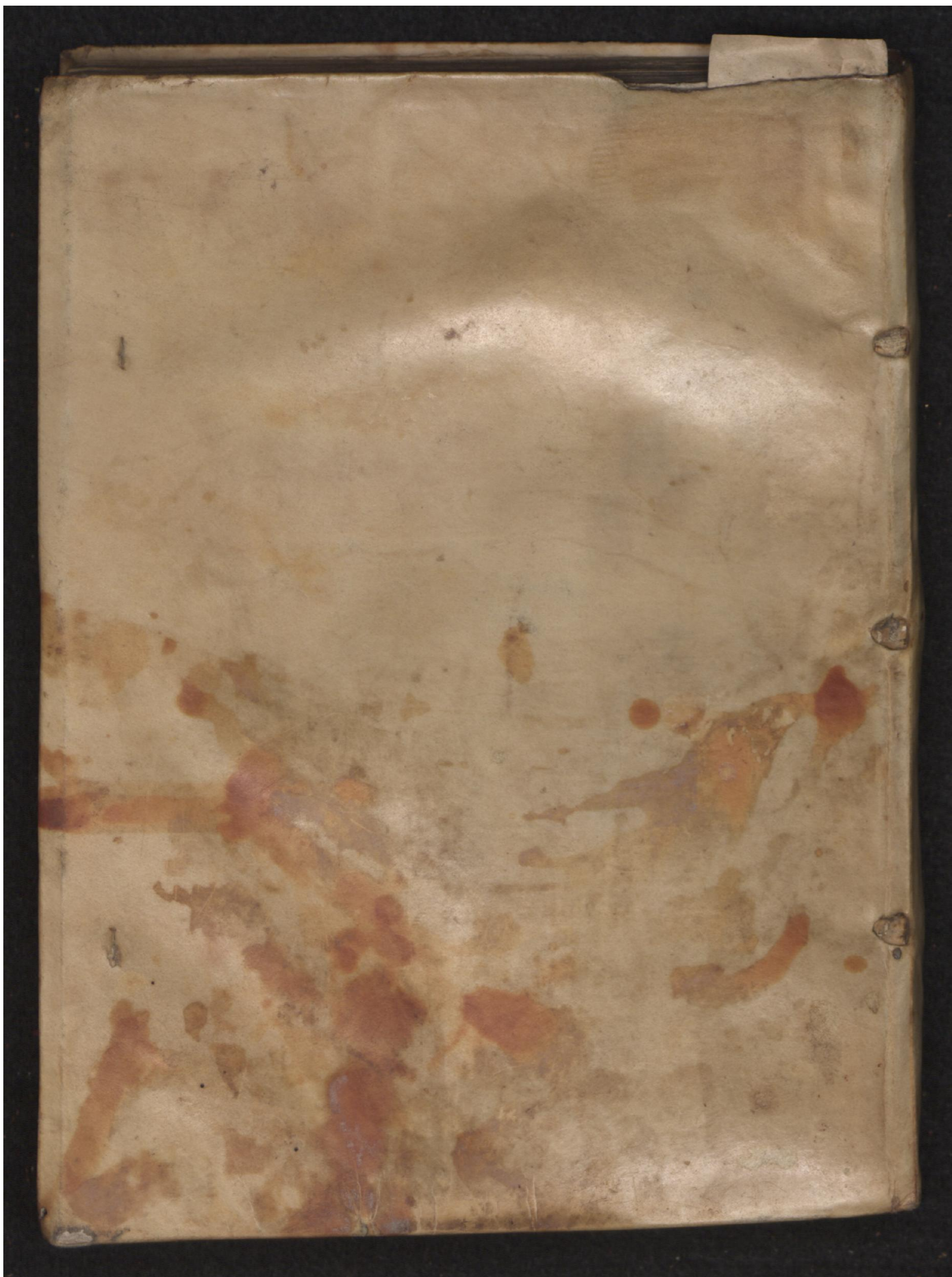
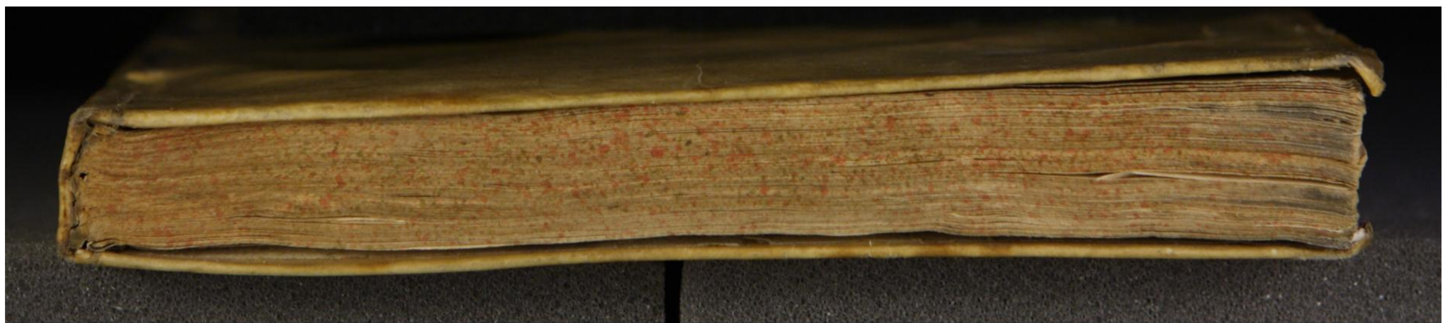
1232

DA BOX

Honesto et perito viro
Dno Casparo Castlopio Phar=
macopoeo Regio amico
suo optimo D.D. Georgius
Schomaker. Hafniae
7 Maij Ao 1595.

EPIGRAMMATA

PHILIPPI MELANTHONIS SELECTIORA, FORMVLIS PRECVM, HISTORIIS, PARAPHRASI DIctorum diuinorum, & sententijs grauissimis maximè insignia, ex edito Epigrammatum libello & aliunde excerpta: ac vt pueris in pia institutione proponi & inculcari possint, seorsim cum indicatiunculis argumentorum, ad capita certa ordine aliquo collecta,

A

M. PETRO HEGELVNDO Lectore Theolog. Ripensi:

Insuper & Iconibus argumento conuenientibus, elegantissimis exornata,

A

SIGISMVNDO FEYERABEND Biliopola Francofordiano.

Ex libris Georgij Schomaker[?]

Nicolaus

Hafniæ Calend. Februarij Ao ... 93.

FRANCOFORTI ad Mœnum 1583.

LECTORI CANDIDO
ET PVERIS.

Omnia miramur diuini ſcripta Philippi,
Et ſingulis pia cernui damus oſcula:
Omnia ſunt aurum, nec vt hîc ſecernere quicquam
Sit opus, bonum quaſi ſit præ alio aliud magis.
At ſaltem vt pueris tanti inſtillemus amorem
Artificis, eſt opus præ alio aliud magis.
Ardebas pueros quantum ipſe Philippe tenellos,
Tantum, ô, viciſsim pueruli in te exardeant:
Aureaq́; alueolis ductore reponere diſcant
Te, mella, mellitiſsimo Melanthone.

PET. HEG. R.

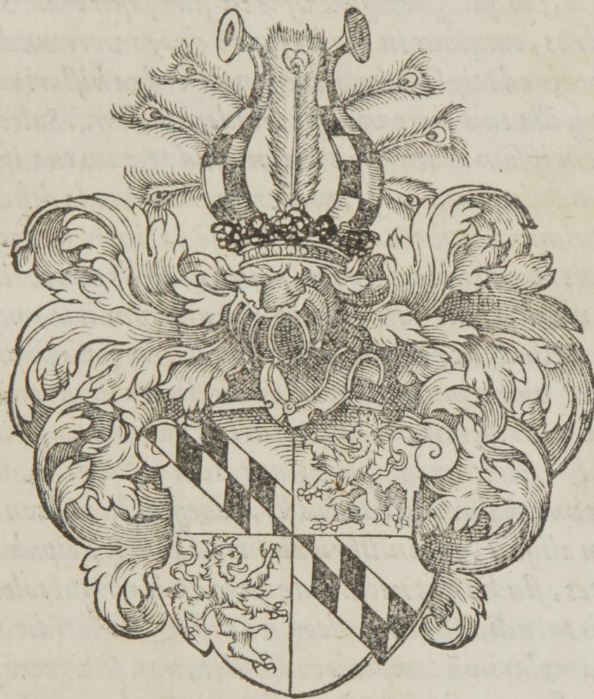
ALIVD AD EOSDEM.

Collegêre libris Epigrammata multa Philippi
Ingenio eximij iudicioq́; viri.
Aſt Hegelundus apis genuina Philippica, libro hoc
Colligit hæc melius, collocat & melius.
Ergo ſit hic gratus, ſit mentio grata Philippi:
Namq; Deo ſtudium ſacrat vterq; ſuum.

NIC. CRAGIVS R.

GENEROSAE INDOLIS ET SPEI PRAECLARAE ADOLESCENTI OTTONI, NOBILISSImi viri GEORGII ROSENKRANTZII, Rosenholmiæ domini, Senatoris regnì Daniæ, & consiliarij regij amplisimi, FILIO S.

NEQVE *monere ego te, præstanti ingenio adolescentem, neque confirmare debeo, qui vltrò officium facis: docere verò nullo modo, vtentem præceptorib. literatißimis: hortari tamen & velut è longinquo acclamare acriter currenti, id verò fortaße licebit. Dabis igitur*

 hanc

hanc mihi veniam, Otto suauissime, vt cur te potissimum hic alloquar, & quæ consilij mei ratio, benignus libensq; audias. Multos iam annos amplissima fuit in gente nostra familiæ vestræ dignitas & decus: ex qua & olim multi, & nunc, prodiere præstantissimi viri, belli & pacis tempore, Regibus & patriæ toti carissimi: quorum opera, vt Comici verbis vtar, in bello, in otio, in negotio, suo quisq; tempore vsus est sine superbia. Sed hæc apud nostros, omnibus in medio sunt: & ego verecundia prohibeor, de tuis ad teipsum loqui, ne gentis vestræ historiam texere, auribusq; illa tuis dare voluisse, videri possim. Saltem igitur ad patrem ipsum tuum (hunc enim apud te, tum tua ipsius, tum mea, tum Reipublicæ causa, præterire nullo modo debeo) oculos atque animum conuertas. Nosti ipse optimè, & ego id quod auditione iam olim acceperam, posteà diuersis temporibus, cùm ita res meæ ferrent, in aliquot dierum cum ipso congressu & tanquam schola, coràm didici: quàm & temporis sit parcus dispensator: quàm multum grauissimis studijs: quàm nihil voluptatibus, ijs præsertim quas vulgus hoc nomine censet, quæ veræ non sunt, tribuat: quàm ipse voluntate sua & iudicio, disciplinarum optimarũ studijs addictus sit, peneq; affixus, non minus ac nostrûm aliquis, qui in libris abditi nullamq; Reipub. partẽ attingentes, studia hæc necessitate quadã vitæ simul tolerandæ & muneris tuendi, colimus: adeoq; vt nisi legẽdo cotidie, meditandoq; quamplurimũ temporis consumat, non se viuere suauiter, imò prorsus non se viuere, existimet. Declarauit sanè iam sæpius, in priuatis & publicis actionibus, quàm ipse pro singulari perpetuoq; suo in Rempubl. studio, non inuitus in hoc desudârit, vt patriæ nostræ res memorabiles, & Danicæ gentis antiquitates, inde vsq; ab vltima hominum memoria, ex annalibus priscis, ex archiuis & diplomatis regijs, è gentium exterarum com-

mer-

mercijs, fœderibus, monumentis vetustis, maiorum relationibus, doctis deniq; coniecturis, hinc inde sagaci ingenio & studio indefesso erutas, veteres & nouas, in promtu semper numeratoq; habeat. Neq; adeò iniuria cum plurimis conqueritur, res gestas historiamq; perpetuam gentis nostræ, sub posterioribus aliquot bene multis Regibus, in isto præsertim literis bonis & ingenijs felicibus affluente seculo, iam diu desiderari: atq; ea quæ proximorum regum, vt dixi, quorum ætati suppares ipsi ferè sumus, temporibus contigerunt, nullis propemodum monumentis publicis consignata: sed in paucorum hominum memoria & commentarijs priuatis conseruari hactenus & delitescere. Quo maioris diligentiæ & expectationis opus fuerit, eam historiæ partem, in qua popularis noster Saxo Grammaticus ante annos plus minus quadringentos desiit, continuatam pertexere, cumq; dignitate ad posteros propagare. Ista igitur domesticæ paternæq; diligentiæ & virtutis exempla tam illustria, accendere tibi animum debent, in ætate hac florente, ad studiorum præclarissimorum, omnisq; humanitatis amorem, & Musas tanto ardore complectendas, quanto iam diu patrem vides: quantoq; opus esse existimabis, gentilitio nobilitatis splendori literis & virtute exornando.

Sunt verò deinde & alia maiora, quæ vir deinceps factus, in viro, & quidem ad senectutis limen iam accedente imitabere. Atqui ex patre tuo, aut ex nullo disces, quantum decus sit, in omni actione et officio moderationem æquabilitatemq; eam tueri, in qua summa seueritas pari humanitatis temperamento condita sit. Animaduertes etiam olim, quando & ipse tu ex vmbratili studiorum exercitatione (in qua nunc magna cum laude profectuq; versaris) in lucem, puluerem, atque aciem forensem

educeris: quàm parens tuus hactenus multis in difficillimis negotijs, & reip. temporibus, in iudicijs, in legationibus, in prouinciæ commissæ administratione, personam sustinuerit grauissimam consiliarij sapientis, arbitri integri & casti, iudicis religiosi, legati prudentis, magistratus vigilantis & æqui: quámque fuerit semper φιλοβασιλεὺς δ᾽ ὅμως καὶ φιλόπαλεις: *& de quo non vulgò tantum, sed etiam inter sui ordinis homines viros clarissimos, ea sit integritatis & iusticiæ exploratæ opinio, vt pro Catone nostri temporis haberi possit, vtq́; non beneuolentia tantum, sed & admiratione dignus apud omnes censeatur.*

Inquirendum itaq; tibi porrò fuerit, quibus ille gradibus ad hoc amplissimum dignitatis fastigium & virtutis spectatæ decus conscenderit: quo imitari & assequi possis felicius. Nempe ergo non satis ille putauit, illustri apud suos loco natum esse, aut imaginibus maiorum & opibus indormientem excellere: sed maturè aspera illa, at laudabili ad virtutem ingressus via, inde à teneris voluntate sua, optimis studijs se totum deuouens, animum doctrinæ eruditæ copia excoluit, naturæq́; bonitatem diligentia incredibili semperq́; sibi instante confirmauit. In primis itaq; scientissimos & prudentissimos quosq; vtriusque militiæ, togatæ & bellicæ magistros, quo melior & vtilior ad suos rediret ciuis, adijt. Magnum etiam illum Lutherum, & incomparabilem omniq́; laude maiorem Philippum viuos audijt, et coluit: mortuos etiam in sanctissimis scriptis loquentes vnicè complectitur, & cotidie ferè inter istos Theologiæ sese lacerantis & collidentis fragores, audit, obseruatq́;. Cum verò ab aulis armisq́; abhorrere equestris ordinis hominem nefas duceret, illustrissimæ fortitudinis heroi, Mauricio Electori nomen dedit, quando huius laudatissimis auspicijs res maximæ per Germaniam in imperij & religionis negotio geri cœptæ sunt. Patriæ

tandem se suæ sistens, ingenij grauitatem amabili moderatione, & confirmata iam multo vsu prudentia, ita temperauit, eumq; se domi & foris, in maximis & minimis præbuit, vt nuspiã aut fidem, aut diligentiam, aut animum præsentem desiderari pateretur. Per omnes itaq; honorum gradus in summum togatæ militiæ ordinem euectus, serenissimo Regi FRIDERICO II. veluti exemplum & imago antiquitatis, in precio est, & iam multos annos à consiliis intimis. Ad eum modum pro patriæ commodis excubando, reipublicæ consulendo, summos infimosq; pari iure copulando, & quod omnium instar est, vera religiosi animi pietate Deum æternum fiducia Filij mediatoris colendo, vitæ & dignitatis æquabilem tenorem in hanc vsq; senectam conseruauit. Nihilominus tamen casus humanos cogitans, & incertos euentus valetudinis, & naturæ communis fragilitatem, vtpote qui breui temporis interuallo duos amiserit grandiores senatu fratres, Holgerum & Ericum, principes & ipsos in Republica viros: totum iam se in morte migrationeq; meditanda occupatum esse ostendit. Exhorrescant alij & trepident ad mortis mentionem, quamq; possint longissimè cogitationem à moriendi necessitate abducant, ij præsertim qui vitæ huius deliciis inescati, aut fortuna vsi paulo blandiori, firmum aliquid & diuturnum in rebus humanis somniant: at tuus parens in re quamlibet florente, studio sibi voluptatiq; habet, τῇ εὐθανασίᾳ artiq; bene moriendi quàm plurimũ impendere meditationis, & cotidie quasi vasis conclamatis, sarcinulas ad proficiscendum componere. Ideo ad sepulcrum familiare vestrum, prope Rosenholmianum suum, frequenter & obambulat, & in exedra ista sua libenter sessitat: non secus ac olim Isaacus in agrum sub vesperam exire solitus erat ἀδολεσχῆσαι, seu potius ad meditandum et orandum. Ideo locũ istum Bibliotheca exquisita, signis, epigrãmatis,

pictu-

picturis, & commonefactionibus grauissimis, veluti testamento ad pietatis iusticiæq́ studium posteros, etiam defunctus, obtestaturus exornauit. Ita nimirum certus ipse de felici ex hac vita in meliorem transitu, vt præsentem hanc piè contemnere, cœlestem illam, & beatum electorum Dei πολίτευμα ardenter expetere, non simulatè videatur: & liberis etiam suis sicuti viuendi, ita et bene viuendi, beneq́ moriendi autor esse vnicè cupiat. Hæc illa vna est, qua ad solidam gloriam & gaudium itur via, siue ea facilis, siue difficilis sit: qui diuersam ingreditur, fortunam, vt fertur, inuocet.

Sed dum ponere tibi ante oculos conor, quibus initijs ac fundamentis hæ tantæ summis in rebus laudes patri tuo excitatæ sunt: videri fortasse aliquibus possim nimium multa dixisse: at ipse mihi nequaquam satisfecisse, nedum patriæ nostræ de tanto bono gratulari satis potuisse, videor. Virtutem sanè laudari boni omnes libentissimè, nemo nisi malus, audijt inuitus: salutares autem moderatosq́ gubernatores à Deo donari, grata mente agnoscere debemus, & precibus insuper assiduis ipsi commendare, vtpote qui organa sunt, & tanquam manus Dei, quibus generi humano cumulatissimè benefacit.

Intelligis quàm iustam habeas gaudendi tecum in sinu, quod aiunt, & Deo æterno toto pectore gratias agendi materiam: quo magis omniq́ ad hoc contentione tibi enitendum vides, vt familiæ, in qua à Deo collocatus es, vetustæ nobilissimæq́, iam ad paucos redactæ, dignam te præbeas propria virtute propaginem simul & propagatorem: præsertim cum in te, velut ÆEneæ in suo Ascanio, omnis tuo stet cura parenti. Tui itaq́ ipsius inflammandi causa, & voluntatis meæ atque obseruantiæ in patrem tuum, patronum Mecœnatemq́ meum testificandi, libenter te cùm studiorum gratia Rostochij subsisteres, quando Academiæ

Ger-

Germaniæ ſuperioris grauiter diſsidijs Theologicis concuterentur, literis meis quoties licuit ſalutaui: & nunc vbi vbi es, acclamatione mea conſequi cupio: ſemper verò te, tuaq́; ſtudia, quâ non poſſum corpore, mente ſequar. Eadem de cauſa libellum iſtum ex Philippicis Epigrammatis concinnatum in tuo nomine apparere, donec melius aliquid parare poſſem, volui. Ad hoc audendum aggrediendumq́;, pater ipſe tuus occaſionem mihi tum præbuit minimè negligendam, quando ſermones grauiſsimos non legum modò & hiſtoriarum, omniſq́; ſapientiæ ſucco imbueret: Verumetiam in Poëtarum hortos & viridaria ſubinde excurrens, epigrammatis veteribus & nouis, ceu floſculis odoratiſsimis, reſpergeret. Iniecit tum mihi ea res cogitationem, vt ex editis ſanctiſsimi viri Philippi Melanthonis epigrammatis & aliundè, quàm venuſtiſsima, & breuiſsima quæq́; ad formam & ſimilitudinem aliquam iſtorum ſcriptorum, quæ nunc Emblematum titulo à doctis inſigniuntur, deligerem, ordine tamen iſta aliquo, quæq́; pueris in pia inſtitutione inculcari omnia aut pleraq́; poſſent. Quocirca neq́; Epigrammata autoris omnia, neq́; integra ſemper aſſcripſimus; quin etiam hinc inde ex carmine epithalamio, aut epitaphio, aut paraphraſi aliqua ipſius prolixiori, ea ſolummodo decerpſimus, quæ noſtro huic inſtituto, hoc eſt, puerorum inſtitutioni ſeruire poterant: nonnulla etiam ex Poëtis noſtri ſeculi candidioribus & Philippi diſcipulis aut amicis, maximè Iohanne Stigelio, depromſimus: Veniam facti noſtri & ab his, & ab ipſius ſanctiſsimis manibus exorantes. Iam & in bonam ſpem veniebam, neque ſtudijs tuis alienum hoc prorſus accidere poſſe, neque patri tuo ægrè futurum, qui Philippum & coluit viuum, quem & mortuum vt oderit induci non poteſt, licet aliorum aſtuta crudelitate, aliorum friuola credulitate, ad hoc iam multi impellantur: ſi

faſciculum iſtum ex roſario Philippico contextum, tibi quàm ornatiſſimum, induſtriorum hominum opera editum curarem.

Non ſunt autem hi, Otto amiciſſime, hominis otio & voluptate diffluentis luſus aut argutæ nugæ, & comtulæ veneres: ſed inter ſtudia acerrima, labores docendi ſcribendiq́ aſſiduos, negotia difficillima, profectiones, certamina, è pectore Deum religioſè colentis expreſſa ſuſpiria, πάθη *ardentiſſima, & tantum non illitæ cartis lacrymæ. Rurſus autem & hic ſunt mentis piæ ſub mole negociorum reſpirantis, ſeſeq́ colligentis* ἤθη *leniſſima, & in Deo ſuauiſſimè acquieſcentis* παῤῥησίαι καὶ ἐπινίκια*: dum terras & mortalia omnia quaſi è ſublimi deſpiciens, cœlo penè ſe infert, inq́ ſinu & complexu Filij Dei certiſſima fiducia ſe collocat, vt quod de Stephano Philippus ſæpe in ore habuit, in corde ſemper ipſe habuiſſe videatur:*

Ibat ouans animis, & ſpe ſua damna leuabat.

Cæterùm vena Philippi in carmine fundendo (ſi modò de tanto viro iudicium nobis ſumere liceat: quod hac tamen fortaßis in parte licebit) talis eſt, qualis ipſi mens fuit, nimirum pura, ſimplex, aperta, facilis, vndequaq́ pietatem ſpirans, in qua arrogantiæ, ſcurrilitatis, turbidorum affectuũ, nigri ſalis mica nulla. Scire tamen potes etiam me tacente, non ipſum hoc vnum egiſſe, neque profeßione aut ſtudio Poëtam fuiſſe: ſed obiter tantùm & veluti in tranſcurſu poematia ſcriptitaſſe. Tamen quod de Virgilio doctiſſimo, doctiſſimus pronũciauit Iulius Scaliger: Quò quiſq; doctior eſt, eò maiorẽ in Virgilij ſcriptis deprehendet eruditionẽ: *id nos non immutatũ, ſed auctum potius, ſi de Philippo dixerimus, non errabimus:* Quò quiſq; eſt doctior, magisq; pius: eò maiorem in Philippi ſcri-

ſcriptis deprehendet eruditionem ſimul & pietatem. *Quando itaq; doctrina & pietas in hoc viro par fuerit: cùm cogitationes illas ſuas ſanctiſsimas, in numeros conieciſſet, non poſſunt non ſuauiter piam mentem afficere. Animaduertis quàm ego vellem, ſi meam iuuentus vocem auditura eſſet, Philippico nomini amorem & voluntates omnium conciliare: neq; tantùm vt micas iſtas & τεμάχη arripiat: ſed vt omnis etiam doctrinæ liberalioris initia, maximè verò religionis noſtræ fundamenta, ex ipſius ſcriptis ſibi deguſtanda hauriendaq; eſſe cogitet. Verùm apud te, tuiq; ſimiles, non multum in iſto argumento laborandum mihi eſſe, ſat ſcio.*

Paſcas interea hîc eadem opera animum & oculos: cumq; iſtis inſuper coniunges ingenioſiſsimorum noſtræ ætatis hominum libellos Epigrammatum, Iconum, παρῳδιῶν, γνωμῶν, *Apophthegmatum, Emblematum rerum variarum, Alciati, Sambuci, Bezæ, P. Coſtalij, B. Anuli, Achillis Bochij, Cl. Paradini, Had. Iunij, Conradi Albini, Nic. Reuſneri, aliorumq; vt cùm à ſeuerioribus ſtudiis animum remittere voles, aut inter proficiſcendum, meditandi fallendíque temporis pium & vtile argumentum arripere: ea tibi ſint ſtudio, quæ vltrò oculis & animo, doctrinam aliquam aut virtutis elogium & ſtimulos ingerant. Conceſsiſti iam in* GERMANIAE *ſuperioris* ACADEMIAS *eruditiſsimis hominibus liberaliſsimíſque ſtudijs & exemplis affluentes. Socios habes & æmulos ſtudiorum complures è nobilitate Danica lectiſsimos iuuenes. A vobis certamen ſuſcipi virtutis, doctrinæ, & eloquentiæ, quæ ſapientiæ eſt exornatrix, quàm vobis ipſis honorificum, quàm parentibus iucundum, quàm familijs veſtris decorum, quam patriæ denique iuuandæ & illuſtrandæ accommodum fuerit &*

fructuoſum? Feliciter vale mi optime optatiſſimeq́ Otto, paternæq́ & auitæ integritatis & virtutis memor, patri gaudium maximum, fraterculo Holgero viuacis & mirifici ingenij puero, ſimulq́ patruelibus tuis Ottoni Chriſtophoro & Friderico, Holgeri filijs, optimæ indolis & ſpei adoleſcentulis, vt exemplum illuſtre virtutis & diligentiæ ponas, vide. Deum æternum oro, vt patrem tuum in hac viridi ſenecta, non veſtræ tantum familiæ, ſed & totius patriæ commodo, quàm diutiſſimè incolumem conſeruet. Ripis Cimbricæ Cherſoneſi, Anno Chriſti M. D. LXXXII. die 20. Auguſti, quo ipſo die ante annos 23. ſolenni coronationis ritu inauguratus fuit Rex Daniæ Fridericus II. cui vt porrò æternus Deus, qui regna transfert & conſtituit, vitam & regnum in multos annos proroget, omnibus precibus nobis rogandus eſt.

Tui ſtudioſiſſ.

M. PETRVS HEGELVNDVS
Lector Theologus apud
Ripenſes.

IN IN-

IN INSIGNIA FAMILIÆ ROSENKRANTZIORUM PERVETUSTA & NOBILISSIMA.

Suprà extant PENNAE radijs interlita & auro,
Albaq; purpureis sparsa corolla ROSIS.
Ponè coronato subsultim fronte LEONES,
Stant tessellatis obuij in alueolis:

Iusticiæ & paci, est fas, arma tenere ministra:
Pectora proq; aris ponere, proq; focis.
Gloria militiæ tamen est, vel summa, togatæ:
Consilijs patriam qui iuuat, ille iuuat.
Aurea pax ALIS plaudit: stat diuite CORNU
Copia: fert blandas præmia Musa ROSAS.
Deniq; tum bona sunt Marti & commercia Musis,
Si sint antè domi CONSILIA, ARMA foris.

P. H.

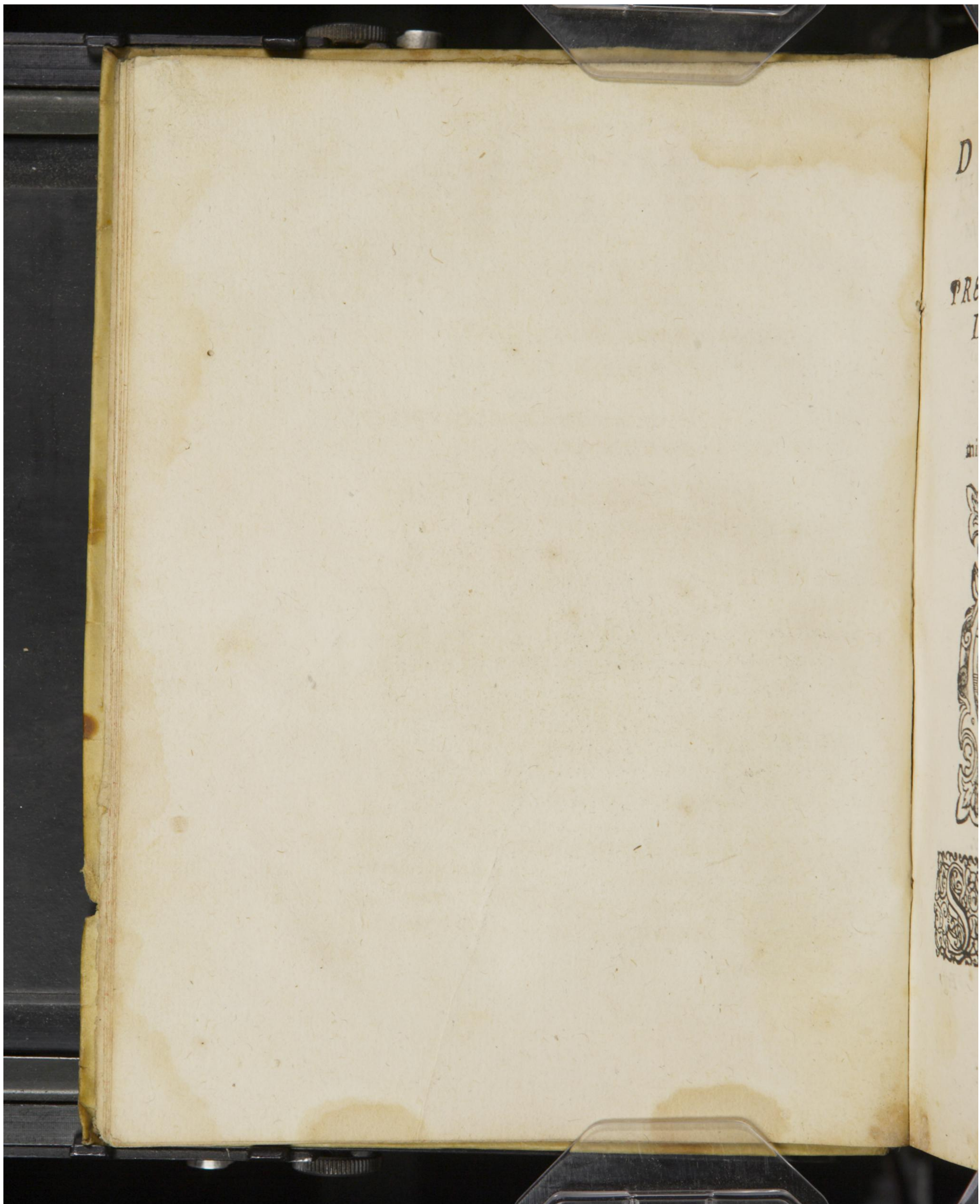
IN INSIGNIA FAMILIAE LANGIORUM, signa militaria & Rosas.

Roboris inuicti dedit hoc insigne Gradiuus,
Plurima victrici fixa TROPHAEA manu.
Ingenio, Charites, virtuti, oriq; diserto
Ternæ ipsæ in triquetro tres tribuere ROSAS.
Vt sapere & facere hæc conando, tot hostica SIGNA
Stirps gerat, & rutilas, Langia, iure ROSAS.

P. H.

CAPITA LIBELLI *epigrammatum.*

DOXO-

1.

DOXOLOGICA. SEV PRECES ET HYMNI.

PRECATIONES AD FILIVM Dei, pro vera Dei agnitione & dono Spiritus sancti.

Ex historia creationis: Gen. 1. Spiritus Domini FOVEBAT aquas.

SPiritus ut Domini nascentia corpora fouit, "
Cùm manus artificis conderet ipsa Dei: "
Sic foueat cœtus, qui Christi oracula discunt, "
Accendatq́ igni pectora nostra suo. "

ALIA.

VT SPIRITVS SANCTVS SIT efficax in nobis voce Euangelij, & motus tales accendat, qualis ipse est, id est, legi diuinæ congruentes.

Ex promissione Dei: Zach. 12. Effundam super domum Dauid Spiritum GRATIÆ & PRECVM.

"*EFfundam FLATVM, dicis, Dauidis in agmen,*
"*Christe, EVANGELII qui solet esse comes.*
Gratia magna Dei docili vt notissima fiat,
Vtq́; prece accedat non dubitante Deum.
Mentibus & petijsse iubes hoc munus anhelis,
Teq́; auidis iuras hoc dare velle bonum.

Ergo

Ergo voce tua confisi Christe precamur,
AVRA Euangelij sit comes ista tui.
Luceat in nobis, & iustæ pectora nostra
Aßimilet legi, quæ data voce Dei est.
Te verè æternumq́; Patrem vt cognoscere poßint,
Et motus habeant, quos tua verba docent.
Hæc nos FLAMMA tibi iungat, summoq́; parenti:
Ipse sit in nobis iam noua vita Deus.

ALIA.

Propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Psal. 45.

O Vncte æterni læto Spiramine Patris;
Nate Dei socios vngito Christe tuos.

ALIA.

Quantò magis Pater vester cœlestis dabit Spiritum sanctum ijs, qui ab eo petierint? Luc. 11.

Vox tua Gnate Dei est, accendere velle parentem
ÆEternum, Flatu pectora nostra tuo:
Promissumq́; iubes munus votisq́; fideq́;
Poscat vt hic cœtus, qui tua iussa colit.
Hac igitur freti, Christe optime, voce rogamus,
Ignis vt inflammet pectora nostra tuus.

ALIA.

VT GVBERNET IPSE MENtes & studia docentium & discentium:

Scripta à Philippo, paucis diebus ante mortem, nec absoluta.

AEterno genitore nate CHRISTE,
Orator Patris ex ſinu verendi
Vocem Euangelij ferens ſuauem:
Qua credentibus exhibes potenter
Vitam, iuſticiamq́ ſempiternam:
Et qui ſanguine nos tuo redemtos,
Exaudis, reputas, facisq́ iuſtos,
Oſtendisq́ pijs tuum parentem:
Noſtras CHRISTE precor doceto mentes,
Ac in pectora gratiæ arrhabonem
Noſtra effundito SPIRITVM, mouentem
Caſta incendia, & inuocationem:
Fac pars agminis vt tui per omne
AEuum ſimus, alacriterq́ laudes

Æterni Patris & tuas sonemus,
Claro contuitu DEI fruentes.

PRO CONSERVATIONE Ecclesiæ & puritatis doctrinæ cœlestis, precatiuncula.

Ex historia trium adolescentum, sociorum Danielis, quos Nabogdonosor in Caminum ardentẽ ligatos coniecit: quòd Statuam auream à se propositam adorare nollent. Sed Filius Dei in medijs flammis apparens, mirabiliter hos ab incendio tutos illæsosq; conseruauit: Rege stupente, & ad veri Dei venerationem conuerso. Dan. 3.

TE us ineat semper seruante Ecclesia Christe,
Insertosq; ipsi nos tua dextra tegat:

„ *Tres velut in flamma testes Babylonide seruas,*
„ *Rex vbi præsentem te videt esse Deum.*

ALIA.

Ex verbis Discipulorum duorum euntium Emaus. Lucæ 24.

„ *Vespera iam venit nobiscum Christe maneto,*
„ *Extingui Lucem nec patiare tuam.*

ALIA.

Pro incremento Fidei, facilè labascentis.

Credo Domine: opem fer incredulitati meæ. Mar. 9. Qualis & perhibetur fuisse precatio vltima Casparis Crucigeri senioris: Inuoco te fili Dei, fide quamlibet languida, fide tamen.

„ *Sed tamen hæc fidei modica est scintillula, fiat*
„ *Auxilio petimus fortior illa tuo.*
„ *Ac veluti lucis radios Sol spergit in orbem;*
„ *Tu Sol iusticiæ nos rege luce tua.*
„ *Et non extingui patiare in pectore nostro,*
„ *Noticiamq́ tui, noticiamq́ Patris.*
„ *Hospitiumq́ tuæ doctrinæ protege Christe,*
„ *Emanuelq́ tuo semper adesto gregi.*

IOH. IO. MAIOR.

„ *Parua fides quoque grata Deo est, dum conscia verbi*
„ *Sanguine dependet, Maxime Christe, tuo.*

PRO

PRO REMISSIONE peccatorum.

Expiabis me Hyssopo, & super niuem dealbabor. Psal. 51.

EN mea coccineum referunt delicta ruborem:
Horrida sum crudo massa cruore madens.
Ablue me folijs Hyssopi aspergine viua,
Tunc ego candidior vel niue totus ero.

IOH. STIG.

ALIA.

Exemplo matris Cananeæ. Mat. 15.

Quantus erat dolor in Cananæa matre puellæ, "
Cuius mens furijs exagitata fuit: "
In tanto nunc est Ecclesia mœsta dolore, "
Doctorum furias cùm videt atque ducum. "
Sed tu Gnate Dei gemitus audito precantum, "
Nulla venit nobis, te nisi dante, salus. "
Tu procul à nobis sæuos depelle furores, "
Et sanes verbo pectora nostra tuo. "
Quamuis ira tui nos vrget iusta parentis, "
Atque sumus turpes nos rea turba, canes: "
Attamen vt timidè sub mensa captat herili, "
Esuriens modicas parua catella dapes: "
Sic cùm dira fames nostros absumserit artus, "
A mensa petimus pabula Christe tua. "
Gnate Dei generis nostri massam induis, vt nos "
Viuifica infirmos hæc tua massa gerat. "

IOH.

IOH. STIG.

Exemplum fidei probat in Cananëide Christus:
I nunc, & dubitans quære placere Deo.

ALIA.

VT DILECTIO DEI IN nobis permaneat.

Ex ardentissima oratione filij Dei ad æternum patrem ante agonem: Sit dilectio tua in eis, qua me diligis, & ego in eis. Ioh. 17.

,, *NEc tu gnate Dei maius meliúsve rogare*
,, *AEternum poteras, optime Christe patrem:*
,, *Quàm quali στοργῇ semper te diligit ipse,*
,, *Diligat & simili nos vt amore pater.*
,, *Nec tribui nobis hoc poßit munere maius,*
Quid nati posset maius amore dari?
Non apud AEternum facis irrita vota parentem,
Affirmat iurans hoc Pater ipse tibi.
Erga nos etiam es patrij tu pignus amoris,
Iussus pro nobis debita λύτρα dare.
Nos igitur quanquam sumus ægra & sordida massa,
Credimus ista tamen munera summa dari.
Confisíq; tua prece Christe, pericula nostra
A summo petimus cuncta parente regi.
,, *Túq; regas seruesq; infirmos numine, qui vis*
,, *In nostris viuens mentibus esse λόγος.*

ALIA

ALIA.

VT VNVM SIMVS IN CHRISTO. Ioh. 17.

In tristi sudans quod poscit agone cruorem
AEterno Christus de genitore satus,
Semper concordes, vnumq; vt simus in ipso:
Cum Christo nostra hoc vota animiq; petant.

ALIA.

AD TRINITATEM,

Ex M. Lutheri carmine Germanico:
Erhalt vns HERR bey deinem Wort.

SErua DEVS Verbum tuum,
Et frange vires hostium,
Qui Iesum Filium suo
Turbare conantur throno.

Ostende nunc potentiam
O Christe Rex regum tuam;
Defende paruulum gregem,
Qui te fatetur principem.
Viuificator spiritus
Concordiam da cordibus,
Ades periclitantibus,
Cum morte conflictantibus.
IOH. STIG.

ALIA.

Adsere nos, verbumq; tuum Deus optime serua;
Et rabiem Turcæ, Pontificumq; preme.
Qui tecum æquali regnantem fœdere Christum,
Conantur patrio præcipitare throno.
Da pacem, defende tuos: tibi semper vt omnis
Posteritas laudet hic & vbiq; canat.
IOH. STIG.

PRO HOSPITIIS ECCLEsiæ & Scholarum.

FLecte precor nobis iratum Christe parentem,
Qui vis pro nobis supplicis esse loco.
Et quam sparsisti prolatam è mente parentis
Deleri vocem ne patiare tuam.
„ Doctrinæq; tuæ studium, paruamq; Sareptam
„ Doctrinæ hospitium protege quæso tuæ.
„ Et placidam clemens nobis concedito pacem,
„ Tuq; ducum mentes tu populiq; regas.

ALIA.

ALIA.

At tu summe Deus surgas terramq; gubernes,
Absq; tuo Regnum numine stare nequit.

ALIA.

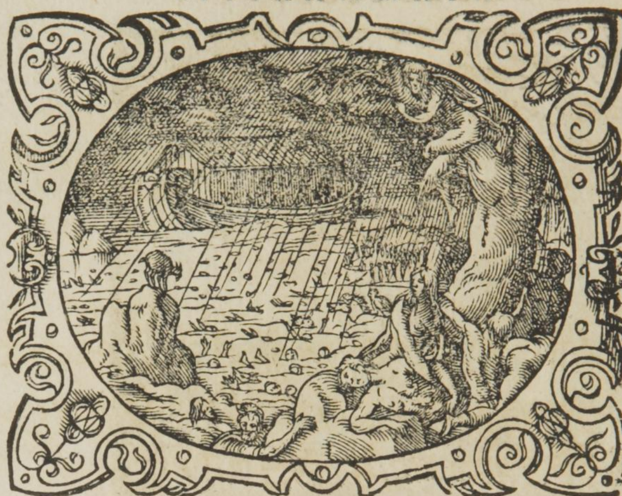
Conserua Regni formamq; statumq; decorum,
Præfice concordes ipse piosq; Duces.

PRO GVBERNATIONE ET *incolumitate nauiculæ Christi, quæ est Ecclesia ipsius.*

GREG. NAZIANZ.

Ζητῶ Νῶε κιβωτὸν, ὅπως μόρον αἰνὸν ἀλύξω.

OCeani rapidis vt ventis vnda cietur:
Semper habent varias sic quoq; regna vices.

Vltima sed motus grauiores sentiet ætas,
Impia Turcorum quæ modò regna videt.
Christe tua hos inter fluctus quassabitur Argo,
Attamen hanc rabies mergere nulla potest.
Nos prolata tuo qui dogmata discimus ore,
In cymba serues optime Christe, tua.

ALIA.

Oppressit reducem, quam rexit, Iäsona nauis,
Qua tulit auricomi velleris acer opes.
Non te Christe tamen, quam tu regis, opprimet Argo,
Sed victor seruas hanc etiam incolumem.
Nos ergo in portum deducas, atque gubernes,
Deleri nautas nec patiare tuos.

ALIA.

Ex historia Domini in nauigio dormientis. Matth. 8.

Nate Dei fluctus pelagi compesce furentes,
Irruit in cymbam multa procella tuam.

Te quaſi ſopito iam mergi penè videtur:
  Sed vigila, & paruum magne tuere gregem.
Vt tibi pertexat gratis præconia verbis,
  Et tua perpetua nomina laude canat.
Aura tonet, ſonet vnda, minis fremat orbis & orcus: "
  Tu tamen inſertos nos tibi Chriſte teges, "

IOH. IOACH. M.

MEDITATIO ADMIRANDI beneficij, Incarnationis Filij Dei, domini et Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti.

Nil ſum, nulla miſer noui ſolatia, maſſam "
  Humanam niſi quòd tu quoque Chriſte geris. "
Tu me ſuſtenta fragilem, tu Chriſte guberna, "
  Fac vt ſim maſſæ ſurculus ipſe tuæ. "
Hoc mirum fœdus ſemper mens cogitet, vno "
  Hoc eſt, ne dubites, fœdere parta ſalus. "

PARAPHRASIS IOH. STIG.

Sum miſer, & non vlla dolens ſolatia noui,
  Sumq́; adeò culpæ nil niſi maſſa meæ.
At tu ſolus habes, mihi quæ ſolatia præſtes,
  Qui datus es maſſæ portio Chriſte, meæ.
Mors tua Chriſte mihi vita eſt, victoria regnum: "
  Labe mea morior, ſanguine viuo tuo. "
Tu mihi rex pariter, pariter mihi Chriſte Sacerdos,
  Pro me namque volens munus vtrumqne geris.
Deſtruis omnipotens veteris ſcelus omne Draconis,
  A quo omnis noſtri manat origo mali.

Iratumq́; tua placas pietate parentem,
Qua tuus in nobis crimina delet amor.
Ergo animam seruato meam, quam morte redemtam
E vita gaudes germen habere tua.
» *Viuo tibi, moriarq́; tibi, tibi deniq; viuam,*
» *Te quia iustifica, Christe, prehendo fide.*

ALIA.

» *Iunxisti vt massam tibi nostram Christe Redemtor:*
» *AEterno sic nos fœdere iunge tibi.*

ALIA.

» *Cùm nostram indueris mirando fœdere massam;*
» *Gnate Dei semper nos tua membra regas.*

ALIA.

Ex verbis Dauidis: 1. Paralip. 17. Aspexisti me in forma hominis, qui es in excelsis IEHOVA DEVS.

In forma quòd nos HOMINIS placidissime Christe
Aspicis, & tamen es conditor ipse DEVS:
Et nostram formam miseratus crimina deles,
Et vitæ æternæ gaudia vera dabis:
Hæc grati canimus tua dona, simulq́; precamur,
Tu nos vt doceas, luce regasq́; tua.

SILOH.

DE APPELLATIONE SILOH, quam Iacob tribuit nascituro olim Christo: Epigrammata duo longè dulcissima.

Iacob

Iacob Patriarcha morti vicinus, ordine Filijs benedicit, & futura prædicit: Diſertè verò Regnum penes tribum IVDAM futurum affirmat, donec venerit SILOH, id eſt, is qui mittendus eſt, ſeu χόριον αὐτῆς, id eſt, fœtus ſeu filius eius, ſ. virginis matris. Gen. 49.

GNate Dei effigies æterni viua parentis,
AEterna Verbum mente ſatumq́ patris:
Indutus noſtra qui carne in virginis aluo,
Humanum accedis, maxime Chriſte, genus.
Te pius Iſacides compellat nomine SILOH,
Quòd teneræ es fœtus virginis, ipſe tener.
Ac velut inuoluens fœtum membrana recentem
Dum rude ſub matris pectore turget onus,
Mollis, & ad motus non eſt durabilis vllos,
Pendet & à cotylis ſqualida tota nouis:

Sic in-

I. Sic infirma fuit caro tunc tua maxime Christe,
In cruce pro nobis cùm lacerata fuit.
Indueras etenim mirando fœdere carnem,
Huic nostræ similem supplicijq; ream.
II. Sed verè fragilis nos ipsi & sordida pellis,
„ Materna chorion labe reumq; sumus.
„ Attamen hoc viuet chorion quando induis ipse,
„ Voce tua sanans atq; cruore lauans.
Sic autem nobis diuina hæc munera dantur,
Cùm discunt vocem pectora nostra Dei.
Ac cœtus igitur discentum Christe tueris,
Vt chorion verè sit schola casta tuum.
Ah tua tuta precor seruetur fascia SILOH,
Ne queat hanc vllus dilacerare furor.

ALTERVM.

Magni consilij qui dicitur Angelus esse,
AEterno natus de genitore λόγος:
Edidit Isacidæ læta hæc oracula voce,
Cùm fuit exilij duxq; comesq; seni:
Non prius amittet sceptrum Iudæa propago,
Quàm veniet SILOH missus ab arce poli.
Perpetuæ reddet vobis qui gaudia vitæ,
Crimina cùm proprio vestra cruore luet.
Cur tamen est dictus Seruator nomine SILOH?
I. Quòd de virgineo nomine fœtus erit.
Et fragili similis chorio, pelliq; cruentæ,
In cruce cum tabo vulnera facta fluunt.
Talis at est factus pro nobis fascia Christus,
Quanquam iustitiæ fons sine labe manet.

Nos homines autem verè tam sordida massa, II.
Nos lacerum chorion, putre reumq́ sumus. "
Sed tu gnate Dei nostras etiam indue pelles, "
Et vitam miseris insere fasciolis. "
Nec tamen hanc reddis, nisi qui tua dogmata discunt:
Tantum hanc ad vitam vis Deus esse viam.
Ergo precor studia hæc tu semper dirige Christe,
Æterni Siloh vera propago Patris.

EGO SVM QVI SVM,

Exodi 3.

TVm Mose ardebat scitari, & nomina tanti
Quærere ductoris, populisq́ exacta referre,
Omine ab hoc firmans animum, & sic ore precatur:
O quem te memorem, qualíve ab origine ducam
Sancte Deûm, nam te non spernant sidera regem,
Nec tibi vota neget terrarum maximus orbis,

Fare age quis venias: Quærenti talibus ille
» Respondit dictis: ego SVM quem cernis, ERO QVE.
SVM patris æterni proles, antiqua dierum,
AEqualis patri consors in numine & æuo,
Viuo equidem, vitamq́; æterna in secula duco,
Principium & finis: Sed castæ virginis olim
Semen ERO, nomenq́; meum de nomine facti
Dicetur Siloh, venerandum in secula nomen.
» Nunc IEHOVA vocor; sed cum labentibus annis
» Natus ero, nomen ducam saluator Iesus,
» Cùm nomen venient Isch & Iehoua sub vnum.
Ille ego sum, vestris qui patribus ora resolui
Fatidico sermone Deus, fataliaq́; arua
Pollicitus, seris habitanda nepotibus arua,
Quos ego morte obita viuos nunc æthere in alto
Asseruo, & quondam manifesto in corpore sistam.

IOH. IOACH. M.

PRECATIO VAGIENTIS ECCLESIÆ.

AEterni de mente patris SAPIENTIA nata,
In qua mundi operum fulsit idea noui:
Et quæ distinxit pulcerrima corpora rerum,
Et iussit formas singula habere suas:
Hæc eadem in paruis vagit sapientia cunis,
Naturæ nostræ membra tenella gerens.
Sic quanquam infundit se nostra in pectora, nobis
Nondum se totam cernere posse dedit.
Vt tamen in nobis sint tantæ exordia lucis,
Tanquam vagitus dogmata prima sonat.

Non

Non quanquam infirmos ſpernis, ſi debita credant
Te λύτρα pro nobis, Chriſte, dediſſe patri.
Ah precor infirmis adſis vt mentibus, atq;
Doctrinæ foueas ſemina ſparſa tuæ.
Dum tua ſe totam pandet ſapientia nobis,
Atq; patrem clara luce videre dabit.
Quando mortali ſoluentur carcere mentes,
Et duce te, cœli culmina celſa petent.
Chriſte tuo exulibus patriam tu ſanguine reddis, "
Nulla venit nobis, te niſi dante, ſalus. "

PRECATIO IN PERICVLIS extremis & humana ope inextricabilibus.

Cùm bello à ferociſſima natione Moabitarum & Ammonitarũ premeretur Iudæa: iamque certa immineret vaſtitas: pius rex Ioſaphat ab armis ad preces totum ſe conuertit. Et hac quidem ille fiducia, hoſtibus, ex mutua laniena, interitum: ſibi totiq; populo miraculoſam liberationẽ & ſpolia opima impetrauit. 2. Paral. 20. Eſt autem hæc particula precationis Ioſaphat:

CVM NESCIMVS QVID AGENDVM SIT, OCVLI NOSTRI AD TE DEVS ATTOLLVNTVR.

IN tenebris noſtræ & denſa caligine mentis, "
Cùm nihil eſt toto pectore conſilÿ: "
Turbati erigimus Deus, ad te lumina cordis, "
Noſtra tuamq; fides ſolius orat opem. "

» *Tu rege consiliis actus, Pater optime, nostros,*
» *Nostrum opus vt laudi seruiat omne tuæ.*

IOACH. CAMER.

ALITER.

» *Dum mens nostra graui caligine mersa laborat,*
» *Nec bene quod deceat, pectora cœca vident:*
» *Ad te oculos fixos, fida cum mente leuamus,*
» *Tu gemitus audi votaq; nostra Deus.*
» *Tu rege conatus, & robora mentibus adde,*
» *Vt tibi, quod faciunt, omne probetur opus.*

IOH. STIG.

ALIA.

Ex psalmo 115. Tuus ego sum: saluum me fac.

Nos tua cura sumus, rerum pater optime, atq;
Nos custode vno, fidimus atq; duce.

Cæte-

Cætera deficiunt nobis solatia: Quare
Nos tua defendat dextera, quæso, pater.

ALIA.

Non nati casu, non casu viuimus ipsi: “
Condidit, & factos seruat alitq; Deus. “

ALIA.

Συμβουλὴν τ' ἀγαθὴν, καὶ ἀφορμὴν, εὐτυχίαν τε “
Συμβουλεῦται ἐμοὶ Διὸς πατρὸς ἀϊδίου. “
CONSILIVM sapiens: OCCASIO commoda: felix “
EXITVS: vnius sunt tria dona Dei. “

IN MORBIS ET CALAMItatibus consolatio & precatio, exemplo Lazari. Lucæ 16.

AEGer & vlceribus squalens in corpore toto, “
Hic iaceo, & pereunt tabida membra fame. “

„ *Diuitis ante fores iacuit ceu Lazarus olim,*
„ *Cui fastidito nemo ferebat opem.*
„ *Vt tamen à cunctis spretus, tua cura, tuoq́;*
„ *Exceptus gremio Lazarus ille fuit:*
„ *Sic æterne Deus, tua me clementia seruet,*
„ *Et miserum dextræ protegat umbra tuæ.*

ALIA PRECATIO.

IN PROFECTIONIBVS ET negocijs difficilibus: exemplo Iacobi.

Genesis 32.

CVm redit Assyrijs Isaaci gnatus ab oris,
Vxores secum filiolosq́; trahens:
Nec tantùm ignotas gentes, & barbara corda,
Verùm etiam socerum, fratris & arma timet:

Hunc

Hunc Λόγε gnate Dei, tua dextera texit, opemq́;
Luctanti, vt claudus vinceret ipſe, tulit:
Sic iter ingreſſos nos ad certamina ſæua,
Plena futura odij, plena futura doli,
Protege gnate Dei nos, conſilioq́; guberna:
Hoſtilis rabies ne nocuiſſe queat.

PRO COTIDIANIS DEI IN nos beneficijs, gratiarum actio.

Ex confeſſione Iacobi, Gen. 32. Minor ſum Domine cunctis miſerationibus tuis & veritate tua, quam expleuiſti ſeruo tuo: in baculo meo tranſiui Iordanem iſtum, & nunc cum duabus turmis regredior.

SVm minor, indignusq́; tuis, Pater optime, tantis
Muneribus, præbet quæ tua dextra mihi.

» Qui veniam toties lapso mitißime præstas,
» Insuper & cumulas me bonitate tua.
» Fac horum semper memor vt tibi grata rependam
» Obsequia, & prosint hæc tua dona alijs.

PAVL. EBERVS.

PRO GVBERNATIONE totius vitæ, precatio.

ALme Deus, miseræ defensor maxime vitæ,
Qui nutu fulcis nostraq́ nosq́ tuo:
Quoscunq́ imponis, da nos perferre labores,
Donec in hoc mundi viuimus exilio:
Et quæcunq́ grauant pressos, auerte pericla,
Sanctaq́ sollicito pectora solue metu.
» Non humana regit fragilem sapientia vitam:
» Nempe sumus Domini quidquid, amore, sumus.
Da surgant clari post nubila tristia soles,
Tuta sit auxilio vita caduca tuo.
Inprimis fac nos à fœdo crimine puros,
Viuereq́ in cordis simplicitate pij.
Lapsos ore tuo nos instrue, dirige verbo;
Ne ruat in vetitum nescia vita scelus.
Admoniti, simus faciles agnoscere culpam,
Et sceleri versa ponere mente modum.

GEORG. FABR.

PRECATIO ANTE CIBVM.

HIS epulis donisq́ tuis benedicito Christe,
Vt foueant iussu corpora fessa tuo.

Non

Non alit in fragili panis modò corpore vitam: „
Sermo tuus vitæ tempora longa facit. „

ALIA.

Quæ nunc sumemus membris alimenta caducis,
Hæc Deus imperio sint benedicta tuo.

HERM. BVSCHIVS.

GRATIARVM ACTIO à sumto cibo.

Postquam epulis exemta fames, mensæq; remotæ,
Dicemus grates nos tibi summe pater.
Non hæc humanas vires alimenta iuuabunt,
Diuina si non hæ foueantur ope.
Namq; tuo viuunt agitata à Numine cuncta,
Adflatu spirant cuncta valentq; tuo.
Nunc etiam gratis animis alimenta ministra,
Atq; immortali pectora pasce cibo.

Et quia cura sumus tua nos, Pater optime, serua,
Et studia & vitæ tempora cuncta rege.
Cumq́ epulas dederis, rerum pater optime, nobis;
Adde epulis vires pro bonitate tua.

ALIA.

Quod sumus vtilibus dapibus, potuq́ refecti,
Laus tibi pro donis sit, Deus alme, tuis.

HERM. BVSCHIVS.

ALIA.

Qui largo corpus potuq́ ciboq́ refecit,
Pascat & æterno corpora nostra cibo.

IOH. GIGAS.

DE VENIS METALLIcis, gratiarum actio.

Sulphur & ὑδράργυρος, seu argentum viuum, prima semina metallorum.

Quis

Quin etiam grates pro tanto hoc munere dico,
Quod certum est artis tantum opus esse tuæ.
Intima quòd venas sparsisti in viscera terræ,
Vsibus ut nostris apta metalla ferant.
Lactea ubi fumis hydrargyra mixta coquuntur,
Sulphureis fibræ semina prima nouæ.
Dantq́; alias formas cœlestia lumina massis,
Et vagus in terris hoc iuuat ignis, opus.
Sed satis effari queat hæc miracula nemo:
Hoc certum est, nasci cuncta fouente Deo.
Vis etiam nostro quæri hæc tua dona labore,
Legitimos vsus & tua dicta docent.

PRECES PRO SVCCESSV ET fructu studiorum.

Mellificæ ut nos simus apes, fac optime Christe,
Alueolos verè & nos facito esse tuos.

PRECES INGREDIENTIS templum.

Christe meo lætum Paradisum in pectore planta,
Sic modò tristis ager, mox Paradisus ero.
IOH. STIG.

O Λόγε, templa Dei fac vt viuentia simus,
Æternæ vitæ lætitiamq́; dato.
Da soboli nostræ pacem, moresq́; guberna,
Et sint qui vera te pietate, colant.

PRECES PVERI EX LVDO reuertentis.

Quàm multa audiui menti seruanda tenellæ,
De moribus, de literis?

Quamq́ meos cupidè vidi aduertisse sodales,
Monita docentis omnia.
At tu cunctorum largitor Christe bonorum,
Sensus iacentes excita:
Vt bona percipiant, & sicut cera, sequantur
Fingentis artificis manum.
Fac nihil à studijs vnquam diuellat honestis,
Non frigus, æstus, non fames.
" *Quantulacunq́ pij perdurem portio cœtus,*
" *Tuæq́ membrum Ecclesiæ.*

GEORG. FABR.

PRECES VESPERTINÆ cubitum euntis.

PRo nobis vigiles te, maxime Christe rogamus,
Sopitos sensus dum tenet alta quies.

Sit

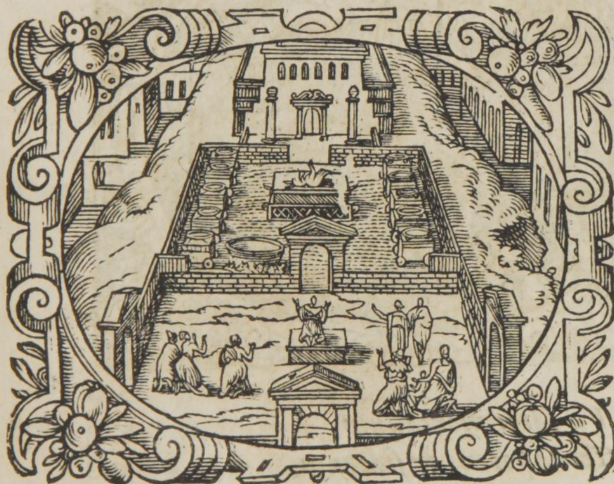
Sit tuus ad dextram bonus angelus, atq; sinistram,
Cœlesti miseros qui tueantur ope.
Tristia ter ificæ qui pellat somnia noctis,
Et quicquid trepido corda timore mouet.
Vt cùm depulerit tenebras aurora, diurnum
Auspicijs lætis aggrediamur opus.

GEOR. FAB.

Εὐλογία ἱερατική.

PRECATIO EX BENEDICTIONE. Num. 6.

I. Benedicat tibi Dominus, & custodiat te.
II. Ostendat Dominus faciem suam tibi, &
III. misereatur tui. Conuertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem.

OPtime Christe tuæ quæso benedicito turbæ, I.
Ac inter vitæ sæua pericla tege. "

" Te dabis ut cernat verè esse patremq́ Deumq́,
" Certa venit nobis, si miserere, salus.
" Placatumq́ animum, vultusq́ ostende paternos,
" Prosperaq́ eueniant cuncta fauore tuo.

PRECATIO DOMINICA, iambico dimetro expressa A IOHANNE STIGELIO.

Ex Mart. Lutheri Germanica paraphrasi.

DEUS sator mortalium,
Terræ potens & siderum,
Qui mitis in nos asperos,
Grauisq́ culpæ conscios,

Gaudes

Gaudes patris vocabulo,
Nutúq; seruas omnia.
Fac innotescat omnibus,
Nomen tuum mortalibus,
Verbi tui suauißima
Sic instruat nos gratia,
Vt te colamus vnicum,
Sicut iubes per Filium.
Accende mentes lumine,
Tuiq; regni imagine,
Vt incoënt hîc aurea
Vitæ perennis secula,
Regno tuo nocentium
Infringe vires hostium.
Fac nostra semper vt tuis
Mens acquiescat legibus,
Consentiat cum cœlica
Terrena pax concordia,
Iussum ministret mens opus,
Curæ tibi sit exitus.
Dum congregatim viuimus,
Largire nobis quæsumus,
Externa vitæ commoda,
Quibus vigent commercia:
Agnoscat ista caritas,
Agatq; verè gratias.
Ignosce noxam sontibus
Culpæq; vim dolentibus,
Delicta si nos hostibus
Non asperè remittimus,

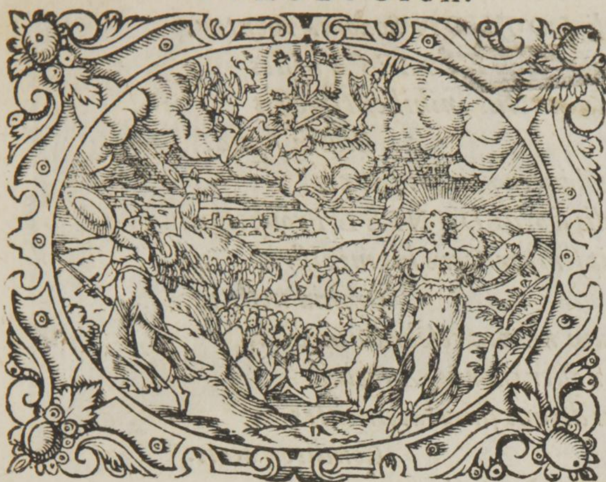
Da pæ-

Da pœnitere mens queat,
Vt te iuuantem ſentiat.
Nunquam ſinas nos obrui
Draconis aſtu perditi,
Captos ſed hoſtis artibus,
Tuis tuere viribus,
Fac militemus ſtrenuè,
Et compotes victoriæ.
Nos adſeras ab omnibus
Calamitatum caſibus,
Ducemq́; mentem corporis
Ex mole duri carceris,
Cùm poſtulabunt tempora
Hinc transferas ad ſidera.
AMEN.

GRATIARVM ACTIO pro miniſterio Angelorum.

Sapphicon.

DIcimus grates tibi ſumme rerum
Conditor, Gnato tua quòd miniſtros
Flammeos finxit manus, angelorum
Agmina pura.
Qui tuæ lucis radijs vibrantes
Te vident lætis oculis, tuasq́;
Hauriunt voces, ſapientiæq́;
Fonte fruuntur.
Hos nec ignauum ſinis eſſe vulgus,
Nec per ingentes volitare fruſtra

Aetheris tractus, temerè nec inter
Ludere ventos.
Sed iubes Christe comites adesse,
Et pios cœtus hominum tueri,
Qui tuas leges venerantur, atq;
Discere curant.
Impiis ardens odiis & ira
Nam tuis castris Draco semper infert
Bella, qui primus scelus atq; mortem
Intulit orbi.
Hic domos, vrbes, tua templa, gentes,
Et tuæ legis monumenta tota,
Et bonos mores abolere tentat
Funditus omnes.
Interim sed nos tegit Angelorum,
Quem ducem Christum sequitur, caterua.
Atq; grassantis reprimit cruenta
Arma Draconis.

Angeli LOTHON Sodomæ tuentur,
Inter infestos ELISAEVS hostes
Angelis cinctus, nihil extimescit
Bellica signa.
Tutus est inter medios Leones
Angelis septus DANIEL Propheta:
Sic tegit semper Deus his ministris
Omnia nostra.
Hoc tuum munus celebramus unà,
Et tibi noster chorus, Angeliq;
Gratias dicunt simul accinentes
Conditor alme.
Et tuo templo vigiles vt addas
Angelos semper, populoq; Gnati
Qui tuum verbum colit, obsecramus
Pectore toto.

ALIA.

DE S. IOHANNE BAPTISTA, primo doctore noui testamenti.

AEterno gratias Patri
Omnes canant Ecclesiæ:
Quòd nuncium verbi sui
Iohannem nobis miserit.
Hic mores exui malos
Iußit, metuq; Iudicis
Mox adfuturi terruit
Superbas mentes omnium.

Rur-

Rursusq́ perculsos metu
In spem vitæ certam vocat,
Et monstrat agnum digito,
Qui placat vnicus Deum.
Hæc ille firmo pectore
Docet, Christumq́ prædicat
Venire, ceu solem nouum
Prodire aurora nunciat.
Nec Pharisæi spiritum
Fregerunt ingentem viri,
HELIAS alter hic fuit,
Hypocritas dum arguit.
Te summe rogamus pater,
Vt corda nostra suscites,
Vt verè possint credere
Iohannis testimonio.

ALIA.

DE CONGRESSV MARIÆ matris Domini et Elizabethæ: prima Synodo noui testamenti.

AEterne gratias tibi
Dicamus omnes conditor,
Quòd inter hostes plurimos
Ecclesiam seruas tamen.
Vt inter arma gentium,
Herodis & satellites,
Interq́ tetros dogmatum
Furores, & deliria:
Seruas Mariam virginem,
Domumq́ castæ Elisabeth,
Quæ prædicant munus tuum.
Datumq́ Christum nunciant:
Non Pontifex, non Principes,
Etsi sciunt oracula
Vatum, venisse nouerant.
Salutis autorem nouæ.
Sed dulcis hæc Elisabeth
Et virginis congreßio
Arcana promit cæteris
Verè Deum colentibus.
Aluoq́ fœtus conditus
Longo sacerdotum agmini
Agnoscit ignotum ducem,
Adorat & gestu suo.

Hæc

Hæc prima synodus fuit, "
Testata de Christo Duce, "
Postquam statuto tempore
Verbum Patris factum est Caro.
Accensa testimonijs
In corde nostro talibus
Colat fides, & inuocet
Christum Mariæ filium.
Opemq́ spe firma petat,
Missumq́ credat à Patre,
Vt inuocantes adiuuet,
Malisq́ cunctis liberet.
Amen.

QVERELA ANIMARVM PIArum ad Deum, de Tyrannis qui interficiunt pios propter Euangelij professionem.

O Pater alme Deus, terræq; poliq; creator,
Ista manum cuius machina vasta tremit.
Omnia qui cernis, veriq; es amator & æqui,
Fallere quem non est vllius arte doli:
Vnicus innocuis, si iustus es arbiter, vmbris,
Solus & insontis sanguinis vltor ades:
Si tua pacifici cruor intemeratus Abeli,
Voce fatigauit sidera clara poli,
Ecquid adhuc iustam lentus non surgis in iram?
Et potes hæc contra te fera tela pati?
Ecce rebellantes audacter vt omne Tyranni
Iusq; tuo Christo fasq; piumq; negant.
Respicis insontes animas, tristemq; cruorem;
Illis pro verbo quem damus ecce tuo?
Respicis, & patulis gemitus hos auribus hauris,
Quos tibi semineces reddimus ore pio?
" Vtq; truces rarò tristi sine cæde Tyranni,
" Et sicca ad Stygias morte feruntur aquas:
" Sic quoq; nunc meritas pendent cum sanguine pœnas,
" Quos iuuat iniusta tingere cæde manus.

CHRI-

CHRISTO TRIVMPHATORI.

ERgo tuus meus eſt, meus eſt hic Chriſte triumphus,
Perpetuò quoniam te iuuat eſſe meum.
Deuicto refero tecum ſpolia ampla Dracone:
Iuſta tibi pulſa morte trophæa loco.
Cotidiè attrita fac tecum morte reſurgam, "
Ex humeris pendens ſarcina grata tuis. "

IOH. STIG.

Bonum eſt nos hic eſſe.

DE GVSTV VITÆ ET GLORIæ cœleſtis, quam Filius Dei in transformatione ſua præbuit Diſcipulis, Matth. 17.

Parum

Paruus hic æternæ vitæ & cælestis honoris
Gustulus, attonitos angusto in pectore sensus
Quàm subitò absorpsit? quid cùm se in luce videndam
Lucis inaccessæ Maiestas offeret? ô quàm
Christe manere bonum fuerit tecum, in te, & apud te:
Quando ipse electis vis omnia in omnibus esse.

P. H.

Desiderium Vitæ æternæ.

Absumus à te,
Viuimus ex te,
Fidimus in te,
Tendimus ad te
(Non nisi per te)
Optime CHRISTE.

P. H.

HISTORICA.

ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΡΗΝΗΤΙΚΑ.

IMAGO ECCLESIAE: ſeu, Moſes ſtans in caverna rupis, ac videns poſteriora DEI prætereuntis. Exodi 33.

NON hæc pigro hominum concreta ex puluere moles,
Inſuper & vitijs contaminata ſuis,
Suſtinuiſſe poteſt diuini incendia vultus,
Cùm ſordes noſtras Iudicis ira videt.
Ergo iubet Moſen ſublimi inſiſtere rupi,
Illius & latebris ſe tenuiſſe cauis.
Hac ego præteriens, inquit, dabo terga videnda,
Sic, & vt interea te mea dextra tegat.
Nos quoq; in immota docuit conſiſtere rupe, "
Amplecti Gnatum dum iubet ipſe ſuum. "

„ Et latebræ nobis ſubeundæ, Eccleſia ſola eſt,
„ In qua Euangelij dogmata pura ſonant.

MOSES FERIENS PETRAM.

Exemplum Fidei vacillantis, ſed tamen eluctantis. Exodi 17.

IAmq́; animas exhalabant, ſiccata labellis,
Dum matrum infantes vbera fortè trahunt:
Expirantq́; ſimul matres, triſtiq́; ſepulcri
Munere maternus fungitur ipſe ſinus.
Ergo iubet Moſen percuſſa educere rupe,
Pro populo vndarum flumina larga ſuo.
Obſequitur Moſes, noua ſed confuſio mentem
Turbat, & aggreſſo diriguêre manus.
Et cuius nunquam pectus trepidauerat antè,
Si quando fuerant iuſſa obeunda Dei:

Iam

Iam veluti nauis scopulis illisa fatiscit,
Sic rupem aspiciens excidit iste sibi.
Et ferit, & dubitat: sed mox se colligit ipse,
Et vigor in pectus, qui fuit antè, redit.
Ergo ardens iterum rupem Sineida pulsat,
Et baculo cogit cedere saxa suo.
Quodq́; riget latè loca vasta effundere flumen,
Vnde sibi dulces hauriat agmen aquas.
Hoc Deus exemplo monstrat se pascere egentes,
Quos ad militiam deligit ipse suam.

MOSES ORANS.

Detestatio negligentiæ & intermissæ inuocationis diuini auxilij.

Ex capite Exodi 18.

ACer Idumæus, loca per deserta vagantes
Accere Ebræos finibus ausus erat.
Conseruitq; manus, sed Moses arma suorum
Adiuuat, & precibus prælia magna ciet.
Et vincit quoties palmas ad sidera tendit,
Quemq; vocat, coram sentit adesse Deum.
Brachia sed quoties iterum lassata remittit,
Cogitur Ebræi cedere turba Ducis.
Ergo die toto dum fusus pellitur hostis,
Erectas palmas vt tenuisse queat,
Subijcitur cubitis orantis saxea moles,
Sollicitoq; suis corde petentis opem.
» Sic quoties curamq; precesq; remisimus ipsi,
» Ocia securis insidiosa nocent.
» Illecebræ vacuas subeunt dulcedine mentes,
» Et facilè in vitium pectora prona trahunt.
Exacuant igitur tot nostra pericula curas,
Proposita nobis exitijq; viæ.
Nec quisquam putet his se emergere posse procellis,
Auxilium præsens nî Deus ipse ferat.
Conditor æternus vera est tibi voce rogandus,
Hunc tamen vt places ara petenda tibi est.
» Nulla est grata Deo, nisi Christus filius, ara,
» Qui luit officio crimina nostra suo.
» Huic impone manus, huic toto incumbito corde,
» Ad patrem nostras perferet ille preces.

IN AB-

IN ABSOLONEM.

Abſolon filius Dauidis, mango animo & corpore ſpecioſiſsimo iuuenis: cupiditate regni accenſus, patri grandæuo, quem regno exuere vellet, inſidias & odia ſtruere, ſibi gratiam prenſando & pollicitando colligere, denique ſeditionibus plebem agitare, non fuit veritus. Tandem acie tota, de ſumma rerum dimicaturus, præliũ in ſilua dẽſiſſima, loco impedito, cõmiſit: vbi exercitu diſſipato, & cæſis 20. millibus ciuiũ ſeditioſorum, ipſe in fugam conuerſus: incitato impetu in ramũ quercus incurrit. Ex quo cæſarie nexu arctiſſimo mirabiliter intricata: & mulo, quo vehebatur, elapſo, ſublimis pepẽdit. Inſuper à Ioabo trib. lanceis cõfoſſus, ignominioſè & regno, qđ affectauit, & vita exutus eſt: Deo in ipſo exẽplũ ſtatuente, q̃tũ peccatũ ſit, in parentes impietate, in magiſtratũ ſeditionib. cõſurgere. 2. Re. 18.

Deze-

" DEgener immerito rapuisti sceptra parenti,
" O Iuuenis patriæ pestis acerba tuæ.
" Digna tuis factis sed pœna secuta, vagantem
" Frondibus arboreis implicuère comæ.
" Hasta Ioab maduit forti vibrata lacerto,
" Sanguine, transfixo pectore tincta tuo.
" Has scelerum pœnas pulso dedit ille parente:
" I nunc, & patrijs insidiare bonis.

MORS SIMSONIS.

Iudicum 16.

NEC mora, trans statuas protendit vtrosq; lacertos
Obnixus, tollitq; loco, quassatq; trementes,
Sustollensq; oculos cælo, sic voce precatur:
Supremum hunc, Deus alme, mihi concede laborem,
Nunc moriamur, ait, sed non moriamur inulti,
Ipse ego conuellam quassati culmina tecti.

His

His me, (quando aliud melius nihil ipse reliqui)
Aggrediar telis vel in ipsa morte tueri,
Morte mea vincam, quos vincere nescio Marte.
Dixit, opemq́; Dei non vana in vota vocauit.
Nam pariter statuas magna vi strenuus ambas
Impulit in latus, & domus alta repentè ruinam
Cum sonitu dedit, & procerum super agmina læta
Incubuit, cœlumq́; horrendo puluere texit.
Dat tellus gemitum, concussaq́; viscere in imo est.
At iuuenem egregium functum iam luce, supremis
Muneribus decorant, & saxum carmine signant.

EPITAPHIVM.

"Crine potens Simson, patria requiesco sub vrna;
"Mors mea deuicit, quos Mars non sustulit, hostes.

IO. IOACH.

IN SAVLEM.

1. Regum 31.

Iessi-

IEßidæ toties meditatus funera Saulus,
Supplicium proprio perditus ense dedit.

ALIVD.

Tota Deo inuisi periјt domus impia Saulis,
Ießigenæ salua posteritate domus.

IOH. STIG.

IN PHARAONEM.

Exodi 14.

CVm Pharao instructis gentem Israëlitida turmis
Per medias vrgens insequeretur aquas,
AEquora diuinæ disiecit spiritus iræ,
Area per medias sæua patebat aquas.
Parte ab vtraq; alti stabant, ceu mœnia, fluctus,
Quos ita miranda fixerat arte Deus.
Gens dilecta Deo nudas transibat arenas,
Fugit & hostiles per vada tuta manus.

At si-

At simul et vires & cæci pectoris iram
Dum putat in medijs pondus habere vadis,
In medijs perijt Pharao temerarius vndis, "
Ante homines pariter turpis, & ante Deum. "
Discite mortales, Numen cæleste vereri: "
Nulla est in summum vis diuturna Deum. "

IOH. STIG.

ALIVD.

IN PHARAONES,

Qui Ecclesiam filij Dei, hospitijs & nidulis suis deturbant.

QVI lateres duplicas, qui infantes flumine mergis,
Nil agis, & laterem sæue Tyranne lauas.
O toties mentite Deo, iam sæpius omnem
Naturæ violas hospitijq; fidem:

Per terras, per saxa pios rabiosus adurges,
   Iamq́; per æquor eques, res noua, persequeris.
Cede Deo: cedunt imbellibus æquora turmis,
   AEquora mox fremitus obruitura tuos.
I nunquam rediture: ab aquis rectà ibis in ignes
   AEternos, Stygij balnea opima ducis.
Regibus hospitium patet hoc commune, negârunt
   Qui Christi in terris hospitium gregibus.

PE. HEG.

IN IVLIANVM APOSTAtam, Ecclesiæ Christi persecutorem.

VIdi ego, ceu lauri germen, florere malignum:
   Præteriens paruo tempore, quæro: fuit.
An non à magno qui nomen habebat Iulo
   Floruit, & læsit viq́; dolisq́; pios?
Floruit, & causa tandem deuictus & armis
   Dum iacet, & sparsus vulnere sanguis abit.

Vicisti

Vicisti Galilæe refert: simul iuit ad Orcum
Vmbra gemens, pœnas, & sine fine luit.
Ille domum bello rediturus, funera vouit:
Sed perit, & bello non redit ille domum.

IO. IOACH.

ALIVD.

IN TYRANNOS.

Impius occubuit gelidis Maxentius, vndis: "
Putribus Herodes lendibus esca fuit. "
Persica Iuliadem blasphemum sica peremit, "
Constricto pœnas Commodus ore dedit. "

IOH. STIG.

SAREPTA.

Ad Sareptam oppidum, prope Sidonem, fuêre olim fodinæ metallicæ: vnde & nomen loco datum.

Exul vbi viduæ pietate exceptus Elias
Sidonia quondam non procul vrbe, fuit.
Hic à conflatis antiqua Sarepta metallis,
Artem & opus monstrat nomine clara suo.
Disce Sareptanæ viduæ pia facta fidemq́;:
Hæc aliqua vt referas parte, precare Deum.

IN RITVM,

τῆς χειροθεσίας,

SEV IMPOSITIONIS MANVVM, QVO consecrabantur olim victimæ, & nunc in Ecclesia Sacerdotes, quando publica ordinatione commendatur eis ministerium Euangelij.

Mos vetus, & prima deductus origine mundi,
Traditus & sancta relligione Patrum:

Sacrifici manibus pecudis contingere frontem,
Hostia quæ pura est iam facienda Deo.
Norma Sacerdotem similis cur dedicat ipsum,
Imposita cur fit sanctus & ipse manu?
Testatur ritus puram esse, Deoq́ dicatam
Ante aras pecudem quæ ferienda cadet.
Sic inculpatum mos hic iubet esse ministrum, I.
Qui iam doctoris munus obire volet.
Non aliquo sit mens polluta errore profano,
Vitaq́ ad exemplum crimine tota vacet.
Addictusq́ Deo diuina oracula tradat,
Officij metas nôrit & ille sui.
Lege datos fasces alij permittat habendos,
Nec rector trepidi gestiat esse fori.
Non vulgi frenos populari deditus auræ,
Nec morum laxet vincula grata Deo,
Nolit ad affectus Regum cæcosq́ furores
Flectere ceu turpis iuraq́ fasq́ Gnatho.
Quiq́ manum imponit rectoris nomine summi,
Semper vt huic curet subditus esse iubet.
Doctrinam moresq́ regant cœlestia dicta,
Et noua non ausit condere iura sibi.
Heu quantam rerum molem, quæ pondere doctor, "
Infirmis humeris ille gerenda subit? "
Seu cupidas regum mentes frenare studebit,
Seu populum ad mores vult reuocare bonos:
Numina seu conficta dolo detrudet ab aris,
Impia Pontificum diminuetq́ lucra:
Seu fictam Monachis personam detrahet, atque
Adseret æterni dogmata vera Dei:

Quas feret ærumnas furijs agitantibus hostes,
Tollere qui è medio tale Catharma volent?
II. *Sic etiam doctor sincerus victima fiet,*
Assidueq; litat sanguine & ipse suo.
Ecce tenes causas, cur ritus dedicat idem,
Et pecudem, & mysten qui pia sacra facit.
Ista sacerdotis Christi verissima imago est,
Muneris huic detur gloria prima sacri.
I. *Hic sine labe fuit, claraq; in luce parentem*
Et videt, & vero semper honore colit.
Huic Deus ipse manum imposuit, iussitq; docere
Arcana æterno dogmata promta sinu.
II. *Hunc pressêre manus & iussa seuera parentis,*
Supplicio vt lueret crimina nostra suo.
Hunc, licet inferior comitatur cætera turba,
Officij titulum cui dedit ipse sui.
Vult Euangelij custodes semper haberi,
Militiæ socios semper & esse suæ.
Cùm mater vocat hos Ecclesia nomine Christi,
Mandat & imposita munera sacra manu.
Admoniti discant istius imagine ritus,
Hic ordo quantum polliceatur opus.
„ *Vt pecus ante aras quondam sacrata cadebat,*
„ *Tosta Deo vt fierent viscera suauis odor:*
„ *Victima sic etiam Christo fit quisq; sacerdos,*
„ *Laudibus vt fragrent terra polusq; Dei.*
Talis ABEL tenerum purè mactauerat agnum,
Agnus at exitio mox datus ipse fuit.

IN ESAIAM.

Consilio patrias ESAIAS rexit habenas,
 Et trepidis portus ciuibus ille fuit.
Depulit Assyrium Solymis à mœnibus hostem,
 Victori ponens clara trophæa Deo.
Iamq; senex centum vitæ confecerat annos,
 Cùm serra scissus victima & ipse fuit.
Nemo potest memorare omnes; spectabimus omnes,
 Cùm Deus induerit corpore quenq; nouo.

IN IEREMIAM.

Ieremias vates squallenti carcere clausus,
 Cuncta viro sancto perpetienda tulit.

MICH. BARTH.

IN IOH. BAPTISTAM, Heroicum doctorem noui Testamenti.

TAlia sed quædam prodest exempla tenere,
 Non Baptista igitur prætereundus erit.
Hic EVANGELIVM monstrato tradidit agno,
 Placatum nobis qui facit esse Deum.
Et Pharisæorum taxans deliria, RITVS
 Fucosos vetuit pro pietate sequi.
Iustificamq́; FIDEM docuit Iordanis ad vndam,
 Et rupes gnatum iam sonuere Dei.
Sordibus humanis LEX obscurata iacebat,
 Huic etiam lucem reddidit ille suam.
Congrua descripsit CIVILIS munera VITAE,
 IVRAq́; militibus, iudicibusq́; dedit.

Atq;

Atq; fidem iußit lucere in rebus agendis,
Notior vt fieret gloria vera Dei.
CONIVGII sancit legem, damnatq; Thyesten,
Vxorem fratris qui rapere ausus erat.
Quare Baptistam crudelis adultera perdit,
Qui moriens veluti victima cæsa iacet.

IN EVNDEM.

QVo non mortali fuerat de semine maior
Natus, præcursor maxime CHRISTE tuus,
Amittit vitam, scorto saltante, Ioannes,
Innocuum sæuo ceditur ense caput.

CONR. ALBINVS.

Esse Tyrannorum bellaria, fata piorum; "
Baptistæ caput, hoc te docet in patina. "

IOACH. BEVST.

IN STEPHANVM.

Noticia Christi Stephanus, non sanguine Tauri
Restitui vitæ dona perennis, ait.
Concio Pontifices ingrata accendit auaros,
In caput vt iacerent aspera saxa, viri.

IN PAVLVM.

SEx Paulus, lustris terraq; mariq; vagatur,
Ac Euangelium spargit vbique Dei.
Et negat extingui mentem diuinitus ortam,
Corporis è vinclis quando soluta fugit.
Proponensq; malis pœnas, & præmia iustis,
Arbitrio vero distribuenda Dei.
Insticiam monstrat, quam Christi propter honorem,
AEternus nobis dat pater atq; probat.
Interea pugnæ, pugnisq; pericula iuncta
Tàm longo exercent tempore, mille virûm.

Dum tandem ferienda dedit sua colla Neroni,
Et iacuit tanquam vile cadauer humi.

DE HENRICO SVDPHANIENSI, MARTYRE, A DITHMARSIIS, impulsu Episcopi Bremensis frigore & plagis miserè enecto, tandemq́ combusto Meldorffæ, Anno M.D.XXIIII. quo ipso penè in loco, vbi Henrico per niues & glaciem raptato, crudeliter insultârant, rebellionis & insolentiæ diuturnæ pœnas dederunt, victi, cæsi, legitimoq́ Magistratui, sublata ὀχλοκρατείᾳ, subiecti, ab inclyto Rege Daniæ, FRIDERICO II. eiusq́ patruis Iohanne & Adolpho, Holsatiæ Ducibus, Anno M.D.LIX. quibus ex æquo hodie parent. Historia integra de Henrico Sudphaniensi, tum ab alijs, tum ab ipso D. Luthero exposita est, in VI. Tomo Germanicorum operum.

Nostra etiam vidit quanquam infelicior ætas,
Qui vitæ Christum præposuere, suæ.
Hîc vbi diuiso Batauorum est insula Rheno,
Suduaniam in ripa dure Sicamber habes.
Hæc tulit Henricum ciuem, quem vidimus ipsi,
Florentem studijs, ingenijq́ bonis.
Hic toto Christi spirabat pectore amorem.
Cui studuit vera reddere vota, fide.
Eximiaq́ suos mores pietate regebat,
Virtutum exemplum posset vt inde capi.
Quicquid id est, quod de natura Græcia scripsit,
Artibus excultus nôrat & ille, bonis.

Quas teneat metas dum totum perficit annum,
Aureus obliquo Phœbus in orbe means.
Longius à terra cùm summo tardus in axe
Voluitur, arentes cur premit æstus agros?
Cur quoties imo velocior ibit in axe,
Et propior terræ frigida bruma venit.
Hæc ita contemplans autorem agnoscere iussit,
Et pura grates dicere mente Deo.
Hæc, ait, ostendunt nobis illustria signa,
AEterna mundum non sine mente regi.
Altera sed potior fuit illi cura tenere,
Extant quæ nobis tradita voce Dei.
Hoc Doctore iterum Bremensi inclaruit vrbi,
Vnius Christi munere parta salus.
At quia diuinos statuis detraxit honores,
Exitium Monachi qualibet arte struunt,
His furijs mitra ornatus dedit arma Tyrannus,
Qui tandem oppressum non procul vrbe necat.
Heu cur tam subitò orbata est Ecclesia tali
Lumine, quo posthac debuit illa frui?
O dilecte mihi ante alios Henrice, laboris
Nunc partem nostri te tolerare velim,
Talia præconum quamuis sunt fata piorum,
Membra iacent sæuis & lacerata modis:
Non periêre tamen, sed habent commercia læti
Cum Christo, viuis agminibusq́; patrum.

CON-

CONCIO LEPORVM AD leones, seu præmia rectè docentium.

CVm, veluti lepores dare iura leonibus audent, "
Hi sacra qui populum verba fidemq́; docent, "
Conanturq́; truces sine vi frenare Tyrannos: "
Contemti pœnas pro pietate ferunt. "

Non pœna, sed causa facit martyrem. "
Martyrium doctrina facit non pœna: reatum "
Demere non iudex, sed bona causa potest.
I. S. F. M.

CRVOR SANCTORVM SEMEN ECCLESIAE.

Tertulliani dictum.

Hæc est ingenui natura arcana cruoris:
Impia quo sancti martyres arma lauant:

Plenius hoc Christi felices irrigat hortos:
Quo velut effuso largius imbre fluit.
Inde pijs animis Christumq́; animosa professis,
Messe venit surgens vberiore seges.
" *Dum mactare pios gaudet furiosa Tyrannis,*
" *Sæua pios etiam, carnificina facit.*

DE MONARCHIIS, EX DANIELE.

Duæ sunt in Daniele imagines Monarchiarum seu summorũ imperiorum: vna in visione STATVÆ, quam vidit Rex Nabogdonosor, ac oblitus est: in memoriam verò ipsi reuocauit & exposuit Daniel: Altera in visione quatuor BESTIARVM, quas vidit Daniel, exposuit ei angelus.

Regi quidem secundum quietem oblata fuit species statuæ magnæ, splendidæ & terribilis, cui

Caput esse AVREVM:
Pectus & brachia ARGENTEA:
Venter & Lumbi ÆNEI:
Tibiæ FERREÆ: Pedes verò & digiti pedum partim ferrei, partim lutei. Tandemq́; prouolutus à monte lapis, totum statuæ corpus obtriuit, ita vt ne puluis reliquus esset. Ipse LAPIS in montem immensæ molis, quæ terram vniuersam compleret, excreuit. DAN. 2.

Posteà

Posteà etiam Daniel per somnium videre sibi visus fuit quatuor immanes Bestias: primam LEÆNÆ similem: alteram VRSO, tertiam PARDO: quartam Animali cuipiã terribili & ignoto. L V P A

DAN. VII.

COLLATIO

IMAGINVM	CVM	MONARCHIIS.	A.M.
I. Caput aureum, item Leæna.	ſignificabat Monarchiam.	Chaldæorum & Aſſyriorum, quam incoabat Nimrodus, & deinceps Ninus.	1907
II. Pectus argenteum, vel Vrſus.		Medorum & Perſarum, quam incoauit Cyrus.	3406
III. Venter æneus, vel Pardus.		Græcorum, quam Alexand. Magnus.	3630
IIII. Tibiæ ferreæ, item animal truculentũ.		Romanorũ, quam incoauit Iulius Cęſar, vel Auguſtus.	3923

V. LAPIS abſciſſus ex monte (id eſt, populo Iudaico) ſine manu (id eſt, citra virum patrem, & præter humana conſilia) conterẽs & complens omnia, eſt filius Dei, æternus Monarcha: cuius ſolius Regnum eſt æternum & infinitum: Ad quod reliqua regna omnia, collata, nõ ſunt regna, ſed Pulueris inſtar erunt, volucri quem concita gyro, Aura leuis torquet celeri ludibria vento.

EPIGRAMMA.

„ *Aſpicis vt iaceant diſiecti membra COLOSSI,*
„ *Quem Rex Chaldæa vidit in arce ſenex.*
„ *Stat tantum pars ima pedum ferroq; latoq;*
„ *Mixta, ſtatim rimis corruitura ſuis.*

Dele-

Deleuere vrbes Turci, populosq́ potentes,
Nec gens imperium ſæuior vlla tenet.
Sunt igitur Turci magnæ pars ferrea plantæ,
Et ſtant infirmum cætera regna lutum.
Sed lapis absq; manu celſo de monte reuulſus,
Mox aderit iudex Filius ipſe Dei.
Totius & plantæ delens ferrumq́; lutumq́;,
Regna dabit populo non peritura ſuo.
Ergo Dei gnato ſe dedant pectora noſtra,
Ipſius & diſcant iura verenda ſequi.
O λόγε gnate Dei noſtris in mentibus adſis,
Et flatu accendas pectora noſtra tuo.

IOH. STIG.

Aſpice decidua vix ſtantem mole Gigantem: "
Quàm titubat fragili morbidus ille pede. "
Scilicet occiduo declinant omnia mundo: "
Actaq́; ad extremum fabula ſpectat opus. "

IN ALEXANDRUM MAGNUM.

Alexander Magnus aſſimilatur PARDO alato, propter ſpeciem & pulcritudinem, propter celeritatem & fortitudinem: denique propter appetentiam vini & luxum: quæ res ipſi exitio fuit.

ASpice Pellæum Pardum, quo pulcrior alter
Non fuit in pulcro quem vicerat orbe, nec vnquam
Res ſimiles geſſit quiſquam breuioribus annis.
Confectos ætate ſenes, belliq́; labore,

I. 3. 5: 17. 18 *Conſi-*

Consilijs vicit cunctos in flore iuuentæ.
Ergo illi nocuêre nihil nec tela, nec hostes,
Sed fœda ebrietas & desidiosa voluptas.
" *Qui sapis: inuictæq; decus seruare laboras*
" *Virtutis, semper fuge desidis ocia vitæ,*
" *Ac memor esto, DEVM, cùm sit castißimus idem,*
" *Plectere pollutos & tandem extollere castos.*

THEBÆ BOEOTICAE.

" *Cadmeas olim fratrum discordia Thebas*
" *Exitio & regni dira cupido dedit.*

THEBAE AEGYPTIACAE.

" *At luxu perijt Thebe altera, proxima Nilo,*
" *Pernicies morum qui grauis esse solet.*

DE HE-

DE HELICE ET BVRA civitatibus submersis, Ouid. Metamorph. XV.

Si quæras Helicen & Buran Achaidas vrbes: "
Inuenies sub aquis, & adhuc ostendere nautæ "
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis. "

PRODIGIVM. STATVA VOMENS CRVOREM.

Sibaris vrbs Italiæ, opibus, voluptatibus & luxu diffluens, priusquam bello à Crotoniatis deleretur, visa in foro fuit Iunonis statua cruorem vomere.

Cum Sibaris peritura fuit, sunt omina visa:
Præcedunt pœnas nuncia signa graues.

In medio conſpecta foro, bilem atq; cruorem
Terribili ſpecie lurida Iuno vomit.

DE PALVDIBVS ET SCATEBRIS IN SElandia Danorum, aqua inſtar cruoris rubente, ſtagnantibus, Anno M.D.LXX.

NICOL. HEMMINGIVS.

Sanguinis oppreſſi, fuſi, pœnas violati,
Iam iam impendentes indicat vnda rubens.

Ετεόστιχον.

Hei ſtagnante ſcatent, cerniſne cruore paludes
Dania? ſecuræ næ tibi pœna ſcatet.

P. H.

LIMITES GERMANIAE.

RHENVS ab occaſu, VIADRI ſed flumen ab ortu,
Clauſerunt fines Teutona terra, tuos.
Aëriæq; ALPES immotum limen ad Auſtrum,
BALTICVS ad BOREAM terminat Oceanus.

Ρῆνος ἀπὸ ζεφύρου, βιάδροιο δὲ ῥεῖθρον ἀπ' ἠοῦς,
γερμανῶν κρατερῶν γαῖαν ὁρίζει ὅλην.
ἔμπαλι δ' ἄλπεις νιφόεσσαι πρὸς νότον εἰσίν,
ἐς βορέαν πύματος βαλτικὸς ὠκεανός.

DE CAROLI V. IMPERAtoris prudenti contatione in controuerſia religionis.

IPſe tamen Cæſar contatur tardus ad iram,
Nec ſubitò in ciues triſtia bella mouet.

Atq;

Atq; in difficili causa quod principe dignum est,
Iudicium sapiens præcipitare cauet.

CAROLI IN VICTORIIS *moderatio & clementia.*

Hic vetat in patriæ grassari viscera ciues:
Hic aris parci mandat, legesq; vereri:
Hic prohibet superûm Mystas attingere ferro.

IN EVNDEM.

Vna gerit bellum, tribuit manus altera pacem.

ἄδηλον.

Carole, mortales dubitant homo sisne, Deusne:
Sunt tua sceptra hominis: sunt tua facta Dei.

ἐτεόστιχον.

Versus continens numerum anni, quo captus est FRANCISCVS Rex Galliæ ad Ticinum.

Regia ſuccumbunt pugnacis lilia Galli.

GE. SAB.

DE FRIDERICO SAPIENTE, Duce Saxoniæ, Electore.

VRbs vetus eſt gentis Myſorum, nomine Torga,
Hic ſita vbi flauis labitur Albis aquis:
FRIDRICVS Sapiens princeps hac natus in vrbe eſt,
Promeruit patriæ qui pater eſſe ſuæ.
Conſilio qualis Neſtor fuit inter Achiuos:
Teutonicis Ducibus Neſtor & ipſe fuit.
Et cùm doctrinæ lucem renouare Lutheri
Cœpiſſet ſcriptis Filius ipſe Dei:
Iſtius pietas tutam & moderatio ſedem
Conceßit ſtudijs, docte Luthere, tuis.

DE EODEM.

Bella alij ferro, ſed tu ratione gerebas,
Et ſine vi victi ſæpe dedêre manus.

DE IOHANNE FRIDERICO Conſtante: Duce Saxoniæ, Electore.

MAiorem huic peperit fidei conſtantia laudem,
Quàm poterat victrix dextera ferre Ducis.
„ Vt Daniel captus, patriæ plus profuit exul,
„ Quàm ſi geßiſſet bella cruenta domi.
At nunc ornatus patriæ cœleſtis honore,
Colloquio fruitur, maxime Chriſte, tuo.

DE

DE EODEM.

Erepti fasces & inanis gloria mundi,
Sed placuisse vni præfero posse Deo.

IN ICONA EIVSDEM.

Cernis in aduersa facie tam vulnus honestum,
Quod Dux Saxoniæ captus & exul habet.
Hoc pius accepit recti sibi conscius heros,
Pro lege & patria, fortia bella gerens.

PAVL. EBER.

ALIVS.

Victus eras acie: fidei constantia tandem "
Victorem ante homines fecit, & ante Deum. "

IN IMAGINEM FORTISsimi herois MAVRICII, Ducis Saxoniæ: Electoris.

OMnia sunt hominum tenui pendentia filo, "
Et subito casu quæ valuêre ruunt. "
Vt perit in primo PELIDES flore iuuentæ;
PYRRHVS & hoc ipso de genitore satus:
Ac ASIAE DOMITOR, Macedûm de stirpe creatus:
Et qui Burgundas CAROLVS auxit opes:
Sic iam MAVRICIVM nimium properantia fata
Saxoniæ terris eripuêre Ducem.
Qui Gallos Turcosq; feros virtute repressit,
Militiæ præstans artibus atq; togæ.
Hic modò cum patriam iustis defenderet armis,
Fudissetq; hostes, auxiliante Deo:

Fraude globus missus victorem vulnerat, inde
Post pugnam, vitæ non mora longa fuit.
Commendans animam sed Christo, exordia vitæ
Hausit cælestis, non dubitante fide.
„ *Est fragilis natura hominum, sed reddere vitæ*
„ *Gaudia vult Christus non moritura pijs.*

INDICATIO ANNI MORTIS MAVRICII, videlicet M. D. LIII.

Teutonicas furor vt turbabat sæuiter oras,
Mauricius Princeps victor & ictus obit.
IOAC. CAMER.

Epitaphium *D. MARTINI LVTHERI.*

Πόλλ' ἀγαθὰ ποιῶν, πόλλ' εὐσεβεάτε διδάσκων
Λυτῆρος, τύμβῳ σῶμα δέδωκε ἑον.
Qui Christum docuit purè, & bona plurima fecit,
Lutheri hac vrna molliter ossa cubant.

Epitaphium *IOANNIS ECCII SOPHIstæ & parasiti Pontificij.*

πολλὰ φαγὼν, καὶ πολλὰ πιὼν, καὶ πολλὰ κακ' εἰπὼν:
ἐν τῷ ταφῷ ἔκιος γαςὲρ ἔθηκε ἑὼ.
Multa vorans, & multa bibens, mala plurima dicens
Eccius, hac posuit putre cadauer humo.

MAR-

MARTINO LVTHERO ANtichristi domitori, trophæum.

ROma orbem domuit, Romam ſibi Papa ſubegit:
Viribus illa ſuis, fraudibus iſte ſuis.
Quanto iſto maior Lutherus, maior & illa:
Iſtum illamq́ uno qui domuit calamo?
I nunc, Alciden memorato Græcia mendax.
Lutheri ad calamum ferrea claua nihil.

THE. BEZA.

Lutherus decimum confregit ſtrage Leonem:
De claua noli quærere, penna fuit.

IOH. IOACH.

Ετεόϛιχον obitus LVTHERI.

Fortis, at extremæ verax ætatis Helias,
Celſa pius cœli tecta Luthere, ſubis.

IOH. STIG.

PHILIPPO MELANCHTHO-ni singulari tum doctrinæ, tum humanitatis omnis Exemplo.

ET tu igitur tandem tumuli sub mole repostus
Díe ô Philippe nunc iaces:
Et quam inuidisti viuus tibi tute quietem,
Cunctis quietem dum paras,
Ipsa tibi cura & sancti peperêre labores:
Carum ô bonis cunctis caput.
At tu funde rosas, funde isti lilia tellus,
Vt lilia inter & rosas,
Quo nil candidius fuit, & nil suauius vnquam,
Recubet Melanchthon molliter:
Et grauis vt huic sis caueas, iuuenisve senexve,
Qui nemini vixit grauis.

THE. BEZA.

Epitaphium
Reuerendi & clarißimi viri PHILIPPI MELANTHONIS.

Vitam fortunasq́; suas studiumq́; laboris,
Quiq́; operæ sanctam consilijq́; fidem
Impendit diuina tuis, Ecclesia, rebus.
Teq́; pius varia iuuit & auxit ope:
Hac in parte sibi post mortem structa Melanchthon
Communi in luctu, busta Philippus habet.
Qui templi foribus magni vicina Lutheri
E regione solum quod tegit, ossa videt.
Bretta hunc vitales natum produxit in oras,
Bretta Palatini limes amœnus agri.
Vnde propinqua petens adijt bonitate suorum
Diuerso Aonidum templa sacrata loco.
Ludus enim puerum accepit Phorcenidos vrbis,
Eytelpergiaci mox schola gymnasii.
Doctrinæ hinc fecit iuuenem, alma Tubinga, Magistrum,
Eximium laudis geßit vbi ille decus.
Inde triumphator Monachorum CAPNIO *iußit*
Albidos hunc ripam visere Saxonici.
Tunc noua Dux Fridericus vbi collegia Musis
Romani fundans ensifer imperij,
Vndiq́; conductis præstanti laude parabat
Artis & ingenij reddere clara viris.
Hic & coniugium gentis sortitus honestæ,
Factus & est sexus mox vtriusque pater.
Et socio ipso annis viginti octoq́; Lutheri,
VVittenbergiacæ res fuit ampla Scholæ.

Quam septem bis adhuc prouexit deinde gubernans,
Fluctiuagam vt vastum per mare nauta ratem.
Heu tempestates quas hic perpessus, & ad quam
Sæuos hæc scopulos acta carina fuit?
Quantum externi odij, quantum inuidiæq; suorum,
Ingratorum hominum quæ maledicta tulit?
Ipse tamen quamuis reflantibus vndiq; ventis,
Directum est, retinens vera, secutus iter.
Fortia nec clamor latrantis pectora turbæ,
Nec vulgus strepitu mouit inane suo:
„ Summa petit liuor: nemo hunc superare nisi ipse
Posset, si studijs otia suppeterent.
Ista sub obliquo nôrunt quoq; sole locati,
Quiq; sub opposito forsitan axe iacent.
Scripta sed illius memorabilia inter & acta
Plurima, quæ solidæ nomina laudis habent.
Vnum opus eximium est: Fidei confeßio sanctæ
Ante tuos Cæsar Carole, lecta pedes.
Extat enim illius aßiduo hæc descripta labore
Vera reconcinnans dogmata sparsa prius.
Languida quæ Christi iamdudum Ecclesia nitens,
Rursum oculos audet tollere læta suos.
„ Concurrant inimici omnes licet vndiq;, hic vnus
„ Confutare potest improba dicta, liber.
Ac tua nunc terris floret bona fama Philippe,
Viuit & æternum spiritus ante Deum.
Corpus at exanimum tumulo hoc requiescit humatum,
Condecorant gratæ quem monumenta scholæ:
Quod tandem expletis, senio curisq; grauatum
Sexaginta annis, exuis atq; tribus.

Sic morbo, vt paucis nisi, debilitante, diebus
Muneris officium feceris omne tui.
Atque olim ætherias venies reuocatus in auras
Integer, & mortis liber abinde metu.
Sancte vir & salue, pater optime. Nos tua semper
Te soboles merita relligione colet.
Doctrinæ nobis veræ tu doctor & autor,
Hæc tua claræ ætas munera laudis habet.
Salue iterum atque iterum. Tua nos immota manebit
Semper apud memores gloria, fama, decus.

IOACH. CAMERARIVS
Papeberg. Am. S.S.F.

ALIVD.

HIC iacet Europæ decus & pia fama MELANTHON: "
Corpore qui paruus, maximus arte fuit. "
Cuius ob egregias virtutes, claraque scripta,
Et pietas, & pax hac regione stetit.
Bretta viri patria est, clarum virtute parentem
Ampla Palatini fouerat aula Ducis.
Sed puer in ludum missus Phorcenidos vrbis,
Indolis egregiæ prouida signa dedit.
Mox patris in patriam tendens, vt disceret artes
Ingenuas, Nicri culta Licæa petit.
Et duo transegit cum lustra & quatuor annos,
Nactus ibi primum cepit in arte gradum.
Hinc iuuenem fecit titulo gaudere Magistri
Aonij nutrix clara Tubinga chori.
Tunc noua fundabat conductis atria Musis
Albidos ad flauas Dux Fridericus, aquas:

Insignemq́; virum Capnionem ad cœpta vocabat,
Augustæ imperij conueniente Statu.
Capnio laude vehens cognati dona Philippi,
Hunc iubet Albiacæ munus obire Scholæ.
Hic tunc Argolico docuit sermone iuuentam.
Barbaries illo pulsa docente fuit.
Et Sophiæ tristes fontes, velut alter Elisa
Farre dato, gratos vsibus esse dedit.
Nota viri virtus, nota est doctrina per orbem,
Proq́; pia exhaustus relligione labor.
Hic fidei summam veræ, mandante LVTHERO
Obtulit Augusta Cæsar in vrbe tibi.
Membraq́; doctrinæ, corpus digessit in vnum
Sparsa prius neruis quæ iacuere suis.
Ac hostes fidei scriptis & voce refutans,
Multa foris subijt, multa pericla domi.
Et quàm Romani latè patet orbita regni,
Impleuit meritis templa Scholasq́; suis.
Donec ab ardenti consumtus viscera febri,
In Christo placida morte solutus obit.
Et nunc ille quidem defunctus mole laborum,
Conspectu fruitur, colloquioq́; Dei.
Sacrificis vbi iunctus auis, astante Luthero
Doctoris Christi pendet ab ore sacro.
Fors & vota facit quo sacra Ecclesia Christi
Vnanimi doceat cœlica iussa fide.
Mox tamen hæc surgent cœlesti rore rigata,
Quæ nunc ossa solo marcida febre iacent:
Cùm velut herba virens, florebunt ossa piorum
Et fidei capient præmia digna suæ.

At te posteritas colet ob tua dona Melanthon,
O vir ingenio non habiture parem.

IOH. IOACH. M.

ALIVD eiusdem.

Maximus hic meritis, sed paruus membra Philippus
Pone iacet tumulum, magne Luthere, tuum.
Cui pia relligio se totam debet & Artes,
Et pax & regni publica commoditas.
Testis erit vitæ, studijq; actiq; laboris,
Quicquid Romano viuit in imperio.
Cumq; odia à multis fuerit perpessus alumnis,
Nunc cœlo precium dulce laboris habet.
Ossa tenet tumulus, sed viuit fama: iacere
Tot dotes vno non potuêre loco.

ALIVD
IOHAN. STIGELII.

Qualis vbi amisit largum vicinia fontem,
Luget in erepto publica damna bono.
Et gemitu arentes quærit scrutata per hortos,
Nec reperit dulcem, qua recreatur, aquam:
Talis & Aonidum sequitur quæ castra Iuuentus,
Orba bonis luget, docte Philippe, tuis,
Et paria in reliquis nescit reperire lacunis,
Ingenii liquit quas bona vena tui.
Hoc videt à tergo facibus lugubris & armis
Barbaries Musis triste minata iugum,
Dexter opem doctis nisi tu Deus, artibus adfers,
Barbaries studijs auferet omne decus.

ALIVD eiusdem.

Fons latet hoc tumulo, quid quæris amice viator,
Fons dogmatum piorum & Eloquentiæ,
Si quis ab hoc riuuum proprios deduxit in hortos,
Non aureas huic præferat Pyramides.
Illius obstructas doleo Germania venas,
Parem futura non habebunt sæcula.

ALIVD
In imagines coniunctas LVTHERI
& PHILIPPI.

" *Diuisæ his operæ, sed mens fuit vnica: pauit*
" *Ore Lutherus oues, flore Melanthon apes.*

IOH. IOACH. M.

EXILIA ET MIGRATIONES MVSARVM.

OMnia vasta facit sæuis Bellona ruinis,
Præcipuè studijs est inimica pijs.
Hospitium sapiens dedit olim GRAECIA Musis,
Nunc est Barbarico Græcia præda Duci.
ITALIAM petière fuga: sed fraudibus illa
Pontificumq; armis perdita tota iacet.
Hinc igitur dubijs fortunæ casibus actæ
Intrârunt fines TEVTONIS ora tuos.
Hic habuere aliquam sed paruo tempore sedem,
Nam furit in nostra Mars quoq; dirus humo.
Ergo per extremam Germani littoris oram,
Hospitium miseræ supplice voce petunt.

PHIL. MEL.

HOSPI-

HOSPITIA ET HALCYONIA ECCLESIÆ CHRISTI IN REGNO DANIAE.

EX EPITAPHIO REVERENDI VIRI D. D. IOhannis Bugenhagij Pomerani, quem & isto carmine Philippus mortuum, & luculenta oratione, vitæ ipsius curriculum exponente, decorauit: in qua & hæc eius de Bugenhagio est commemoratio honorifica:

VT olim nominabantur Euangelistæ, qui in pluribus locis docebant, & Ecclesias constituebant: talis fuit & ipse (Bugenhagius) Euangelista, vocatus Lubecam, Brunsuigam, Hamburgam, in Pomeraniam, & in regnũ Danicum, incorruptam Eu-

angelii doctrinam ibi docuit, deleuit idola & errores Papisticos: & Deo iuuante Ecclesias piè constituit, quæ quidem annos circiter triginta hactenus eandem Euangelii vocem pio consensu retinent.

nent. Et paulò antè: Cumq; ad magnas opes, & Episcopi splendorem in Daniam, & in Pomeraniam, & quidem ab optimo REGE, & ab optimo Principe vocaretur: nunquam voluit hunc tenuem nidulum relinquere.

EPITAPHIVM.

Coniugis vt senio confecti corpus aquatum
Ipsa suis humeris Halcyo grata gerit:
Sic bene promeritum Doctorem Ecclesia curet,
Et leuet ætatis pondera dura seni.
Sic tua canities Doctor Pomerane, fidesq;
Sincera est cunctis iam veneranda pijs.
Qui procul externis sparsisti fidus in oris
Pura Euangelij semina voce tua.
Ac ceu Baptistes agnum monstrare solebat.
AEterno Christum de genitore satum:
Tu quoq; iustifica docuisti agnoscere Christum.
AEterniq; patris sumere dona fide.
Fictiliumq; alias formas tua lingua Deorum
Euertit, Papæ quas voluere coli.
Et velut in scopulis celsos locat Halcyo, nidos
Hiberni circum quos fremit vnda maris:
Sic medio in pelago, felix iam DANIA, nidos
Extruxit Christo te fabricante, pios.
Te Deus hos inter texit iuuitq; labores,
Nunc vita functus viuis in arce poli.

Obijt VVitebergæ, Anno
M. D. LVIII.

PRO

PRO FRIDERICO REGE Daniæ, eius nominis secundo,

VOTVM.

Diue parens patriæ, belloq́ togaq́ secunde,
Maiorum nulli, merito & pietate secunde:
Per te vt porrò habeat placidos Ecclesia nidos,
Terrarum extremo hoc saltem, Oceaniq́ recessu:
Ipse parens hominum tibi vitam & vota secundet.

P. H.

AD EVNDEM.

Quod Rex de Regum Friderice es sanguine cretus,
Laus ea summa tua est, non tua sola tamen:
Sunt etenim Reges alij, & de Regibus orti,
Imperio, censu, stemmate, sorte pares:
Sed tu Ecclesiolæ CHRISTI nutritor & hospes,
Quod pius & Rex es, solus es hoc hodie.

A. S. Velleius.

SOPHIÆ REGINÆ Daniæ.

Qui non, te socia, suaue huic sit viuere, cuius
Pectus habet σοφίαν, lectus habet Σοφίαν.
Pignora queîs lectum replent, sapientia pectus,
Sancta pace vigent relligio & regio.
Quàm bene conspirant Pax & Sapientia, fulcris
His regnum, his steterit regia salua domus.

P. H.

CHRISTIANO IIII.
ELECTO REGI DANIAE,
D. FRID. Filio.

Expectate puer voto patriæ atq; parentum,
Quem pax & Σοφίη pignus amoris habent:
Paci & τῇ Σοφίῃ, Christoq; adolesce, parentum
Spem, diuiq; implens omine nomen Aui.
P. H.

FRIDERICO & SOPHIÆ,
VOTVM.

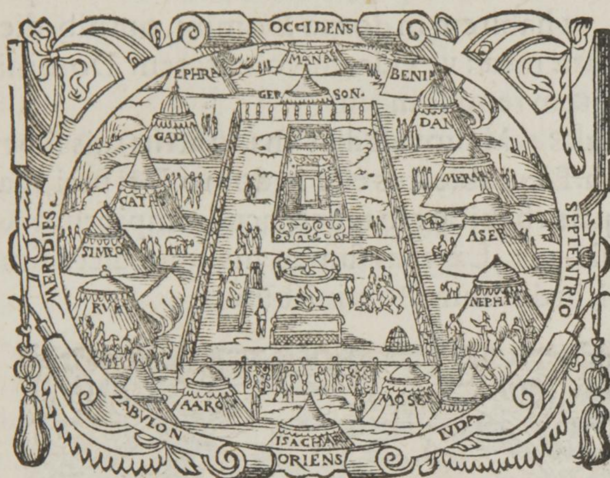
Queis tam rara beat, cunasq; & corda supellex,
Hæc Christus, illas Christianulus puer:
Præbete, ô, cunas Christo, sisq; ipsius ô Rex
Nutricius, Regina, nutrix cœtui.
P. H.

DIDACTICA.

DE ECCLESIA.

ECCLESIA MATER ET PATRIA filiorum Dei. Ex Psalmo 83.

NOn secus ac timidæ nidis gaudere volucres,
Quos sibi quæq; sua condidit arte, solent:
In quibus & poßunt hostes contemnere tutæ,
Et pullos dulci mater amore fouet:
Sic nobis templum nidus gratißimus esse,
Et certum debet perfugium esse piis.
Felix hac semper quicunq; habitabit in arce,
Audiat vt laudes & canat ipse Dei.
Vera piis patria est Ecclesia sola putanda,
Quæ patriæ debes officia, ista petit.

Crudelis quicunq; ipſam lacerare parabit,
Impiaq; aduerſus ceperit arma Deum.

SVMMVM IN TERRIS DECVS ET BEAtitudo, ciuem eſſe veræ Eccleſiæ,

συμπολίτην τῶν ἁγίων, καὶ οἰκεῖον τοῦ θεοῦ.

Pſal. 27. Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt habitem in domo Domini, omnib. diebus vitæ meæ: vt videam voluptatem Domini, & viſitem templum eius.

Pſal. 84. Melior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper millia. Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis impiorum.

Pſal. 122. Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi, in domum Domini ibimus.

Has ego delicias ardentibus expeto votis,
In templo ſemper degere poſſe Dei.

Et quamuis ibi erunt mihi multa adeunda pericla,
(Namq; odiis vrget mundus vbiq; pios)
Attamen anteferam regnis opibusq; malorum,
Huius militiæ signa decusq; piæ.

VNVM EST NECESSARIVM.

Μάρθα μὲν ἐν πολλοῖς κάμνῃ, ἑνός ἐστι δ᾽ ἀνάγκη.

DE MARTHA ET MARIA SORORIBUS, epigramma, tanquam verborum Christi paraphrasis. Luc. 10.

Quid differta instas adeò, Martha hospita, curis
Tam grauibus leuiter, tam leuibus grauiter?
Respira à nugis, exemplo edocta sororis,
Quæ residet nostros discipula ante pedes.
Crede, hæc elegit potiores sedula partes,
Quas neq; vis, neq; mors eripere ipsa potest.
Namq; meo pendens dicentis ab ore, recepit
Planè ipsum in cordis me penetrale sui.
Hæc sapit, & domini scit quæ sint grata palato:
Has amo lauticias, hanc volo mundiciem.
Lucida ceu radiat gemma, auri in massula: ita hospes
Quorum ego corde habito, vita ibi luxq; habitat.
Felix, hospitij quem tali dignor honore:
Scriniolo in cordis me qui habet, omnia habet.
Disce hoc, Martha, bonum solum esse, vnumq; necesse:
Cætera sunt nugæ, damna, πάρεργα, nihil.

PE. HEG.

ECCLESIA NON REGITVR HVmanis consilijs.

Viribus humanis non est Ecclesia tuta,
Regum præsidijs orphana mœsta caret.

ECCLESIA IN TERRIS CVM CHRISTO suo exulat.

Exul erat Christus, comites nos exulis huius
Esse decet: cuius nos quoque cura sumus.

CHRISTVS REDVCTOR EXVLIS est Ecclesiæ.

Christe tuo exulibus patriam tu sanguine reddis,
Nulla venit nobis, te nisi dante, salus.

ITEM,

Missus in exilium est cœli possessor & orbis,
Exulibus patriam reddat vt ille suam.

IOAC. BEVST.

ETIAM INTER CONFVSIONES MVLTIplices generis humani & ruinas Imperiorum, durabit Ecclesia filij Dei.

Vt tamen in medijs laceratur naufragus vndis,
Qui superest, tabulas colligit ipse sibi:
Sic aliquem eripiet cœtum de fluctibus istis,
AEterno Christus de Genitore satus.

Psal. 46. Non timebimus, etiamsi turbabitur terra, & ruant montes in medium maris.

Omnis

Omnis vt extremam trahat eluxata ruinam ‟
Machina, quæ vasti sustinet orbis opus: ‟
Sæuiat insano commotus turbine pontus, ‟
Et scopulos tumidi sorbeat vnda freti: ‟
Sancta Dei æternùm tamen vrbs immota manebit, ‟
Stabit & ad fontes semper amœna suos. ‟
IOH. STIG.

ALIVD.

Interea bellis lacerantur regna, suasq; ‟
In pœnas fato mundus vbiq; ruit. ‟
Ac velut aggestis Titanas montibus ausos
Ad sublimem Arcton scandere fama refert:
Conatosq; astris extinctis, omnia rursus
In vetus & cæcum vertere mixta chaos:
Turcica sic rabies paßim sese impia iactat,
Aduersus Gnatum bella mouere Dei.
Deniq; cùm varijs quatiatur motibus orbis,
Exercent Christi multa pericla gregem.
Sed tamen hos inter terrores magna verendi
Dextra pios cœtus protegit ipsa Dei.

PRAESEPE CHRISTI.

Vt placuit præsepe DEO: non alta columnis
Regia, non auro clara micante domus:
Quæ sua nascenti præbens cunabula Christo,
Exciperet summo gaudia plena bono:
Sic & adhuc aliquod semper præsepe tuetur:
Præbeat hoßpitij quod tibi Christe locum.
IOH. STIG.

MIRIFICVS AMOR DEI erga Ecclesiam.

Ex dulcissimis Dei verbis Esaiæ: Nunquido obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te, muri tui coram oculis meis semper.

" NVm poterit mulier curam deponere nati?
" Vt sobolem mater negligat ipsa suam.
" Pone quòd eueniat, genitricis vt exuat omnem
" Affectum mulier, sæuior illa feris:
" Ipse tui nunquam tamen obliuiscar in æuum,
" Inq; mea, tua sunt nomina scripta, manu.

PAVL. EBERVS.

ALITER.

Ore Sion querulo sic est formosa loquuta,
Cùm quærente Deum mæsta pauore foret:
Ergo reliquisti me tot mala dura ferentem,
Et memor afflictæ non es, vt antè, Deus?
Huic Deus: An poterit curam deponere prolis, "
Vlla parens partum non miserata suum? "
Si tam dura tamen, tamq́ implacabilis vlla est, "
Vt possit sobolis non meminisse suæ. "
Ipse tui nunquam mutabo oblitus amorem, "
Tu dilecta mihi filia semper eris. "
Ecce manu descripta mea, tua mœnia seruo,
Vt firma incolumem te statione tegam.
Ecce oculis te gesto meis: mihi cuncta videnti,
Proxima ceu nunc es, proxima semper eris.

IOH. STIG.

Antè ruant cœli, Deus & sese oderit ipse, "
Quàm sibi fidentem deseruisse velit. "

IOH. STIG.

FILIVS DEI SOL IVSTICIÆ, & viuificator Ecclesiæ.

Spargit vt in toto lucem sol vnicus orbe, "
Viuificoq́ vnus cuncta calore fouet: "
Vnicus æterni sic natus mente parentis, "
Accendit radijs pectora nostra suis. "

ΛΟΓΟΣ *FILIVS DEI SEMper affuit ſingulari modo Patribus.*

» Colloquia at Patres quando dulciſsima miſcent,
» Sæpe vident medios inter adeſſe Λόγον.

ITEM.

Quàm benè viuebant antiquo tempore Patres,
Quorum compoſitus menſis conuiuia duxit
Filius ipſe Dei noſtræ ſub imagine carnis:
Hoſpes vt in Mambre, menſis conſedit Abrahæ.

IOH. IOACH.

Nemo nouit Patrem, niſi Filius, & cui Filius volet reuelare. Matth.11.

» Nemo Patrem nouit niſi filius, & quibus, huius
» Semina noticiæ filius ipſe dedit.

Philip-

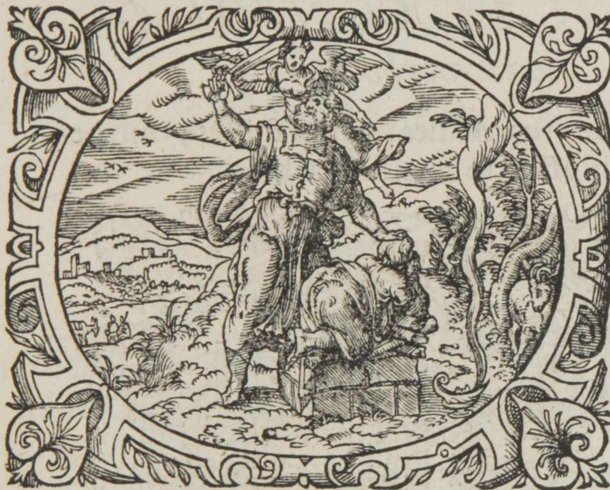
Philippe, qui videt me, videt Patrem.
Iohan 14.

Nemo Deum vidit Patrem, ne quære Philippe, "
Per Christum, Patrem cernere posse datur. "

IOAC. BEVST.

DE FIDE IVSTIFICANTE.

Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam. Gen. 15.

VICTOR MASSILIENSIS vetus poëta.

CRedidit, & nudæ fidei consensio sola "
Plenam ad iustitiæ & meriti reputata coronam est. "

PHIL. MEL.

Iustitia hæc demum est, vni confidere Christo. "

EOB. HES.

Ex regula Pauli Rom. 14. Quicquid non est ex fide, peccatum est.

" *Absq; fide quæcunq; facis, facis omnia frustrà.*

IOH. STIG.

" *Sola Deo acceptos nos facit esse fides.*

Fide & spe tanquam alis subuehuntur in cœlum preces.

" *Vt tua pertingat penetretq; precatio cœlum,*
" *Ardenti fiat speq; fideq; frequens.*

EFFICAX CONSOLAtio ex verbo Dei.

Nisi Lex tua meditatio mea fuisset, tum periissem in afflictione mea. Psal. 119.

PEnè ego crudeli modò eram hosti præda futurus,
Vitaq; in æternam noctem abitura fuit.

Ni tua

Ni tua vox animam fugientem sola teneret,
Quæ te adfirmat opem ferre solere pijs.
Hæc me tela inter fiducia texit & enses,
Addidit & vires hæc medicina nouas.

PATIENTIA.

Disce silere Deo, castoq; obedire timore: ¶
Nec iussas dubia mente remitte preces.
IOH. STIG.

Fortis in infirmis Deus est, perq; infima vincit: ¶
Præmia qui tribuit tarda, sed ampla pijs. ¶
GEOR. FAB.

DE MVNERE DOCENTIUM *Ecclesiam.*

TRES PARTES OFFICII Prophetarum:

Repurgare doctrinam Legis; & de vero cultu Dei.

Administrare aliqua politica negotia & consilia.

Præcipuè verò illustrare promissionem de Aduentu & beneficijs Messiæ.

O vtinam vatum præconia dicere possem,
Accendit quorum pectora pura Deus.
Doctrinæ vt lucem renouarent atque docerent; I.
Quis summo patri sit tribuendus honor.

II. Hi populum in rebus dubijs rexêre, leuantes
Consilio gentis multa pericla suæ.
III Venturum æterni natum cecinêre parentis,
Crimina vt ablueret nostra cruore suo.
Hunc propter recipi docuerunt vota precesq́;,
Hoc duce iusserunt Numen adire patris.
Censuraq́; sua frenârunt sæpè Tyrannos,
Et populi mores continuêre sui.

OFFICIA SACERDO-tum Leuiticorum:

DOCERE,
ORARE,
SACRIFICARE.

ἱρεύς

ἱρεὺς τὴν διδαχὴν εὐαγγελίοιο φυλάσσων "
ἱλάσκει θυσίῃ ταῖσδε ἀραισὶ θεόν. "

DE SICLO.

Is valebat Atticorum τετράδραχμον: nostrum verò dimidiatum Ioachimicum. **Ein halben Thaler/ oder ein Loth.**

IVsta Sacerdotum designat munera Siclus,
Cuius in Ebræis vrbibus vsus erat,
In quo florescens insculpta est virga Aaronis, I.
Quæ monet, vt DOCEANT dogmata pura Dei.
Parte calix alia est impletus thure Sabæo, II.
Hic offerre PRECES, vt noua thura, iubet.

Rursus de SICLO, ad Georgium principem Anhaltinum.

IVsta Sacerdotum demonstrat munera Siclus,
Cuius in Ebræis vrbibus vsus erat.

I. *Vt sint DOCTRINAE custodes virga Aharonis*
Vtq; regant mores cum pietate, monet.
II. *Significantq; PRECES calicis fragrantia thura,*
Præcipuum munus sunt pia vota Deo.

Filius æterno genitori hos præstat honores,
Emmanuel casta vigine natus homo.
Hic est doctrinæ custos, quam sparsit in orbe;
Hic Aharonei florida virga chori est:
Hîc & pro nobis offert gemitusq; precesq;,
Fiat vt offensi mitior ira patris.

Adiungit sibi nos socios, tamen iste Sacerdos,
Agminis & partem nos facit esse sui.
Custodes igitur fidos nos esse necesse est
Doctrinæ, gnatus quam dedit ipse Dei.
Huius & addamus votis suspiria nostra,
Quæ simul ad patrem perferet ipse suum.

CVR ANGELOS VOLVIT DEVS PRIMO omnium Pastoribus annunciare Euangelium de nato Saluatore. Lucæ II.

Quare ad pastores primùm vox nuncia venit,
Angelicus summa quam tulit arce chorus?
Nempe vt præcipuè pastores carminis huius
Gentibus autores esse ducesq; velint.
Vt summo patri veri reddantur honores,
Et toto fiat notus in orbe Deus.
Ac latè in mundo spargantur munera Christi,
Quæ sunt placati pignora certa patris.
Et curent vt sit pacata Ecclesia Christi,
Concordiq; regant ore fideq; gregem.

Sit procul à Christi discordia sæua ministris,
Namq; Deus poterit, non nisi pace, coli.
Nulla lues ouibus tantùm, non vlla venena, "
Quantùm pastorum dissidia ipsa nocent. "

DOCTORES LINGVAM SVAM DEO COMmodant, suntq; tantùm organa vocis diuinæ, & veluti fistulæ voce aliena inflatæ.

Quanquam autem ad dextram cœlesti in sede parentis "
Ipse dat hæc semper maxima dona pijs: "
Doctores tamen adiungit sociosq; laborum, "
Organa quos vocis præcipit esse suæ. "

Ex Paulo, 1. Cor. 15.

Non labor in domino vester inanis erit. "

PRIMITIÆ ET DECIMÆ contribuendæ in vsus ministrorum Ecclesiæ & pauperum.

Partem aliquam tamen & promas in pauperis vsus,
Certa Sacerdotum pars quoq; messis erit.

DETESTATIO SOPHISTI-cæ peruersitatis.

,, *Non aliam sensit grauiorem Ecclesia pestem,*
,, *Nec res vlla magis perniciosa fuit:*
,, *Quàm structæ insidiæ verbis confusaq; dicta,*
,, *Turpiter & fuco dogmata mixta nouo.*

PERIODVS VITÆ HVmanæ, labor & dolor.

Dies peregrinationis meæ pauci & mali. Gen. 47.

QVàm breue, quàm nihil est, quodcunq; hîc degitur æui,
In miserijs, erroribus, suspirijs.
Nugamur pueri: labor excipit omnis adultos:
Curæ viros: morbi senem & deliria.

Tota

Tota (vbi contigeris metam) quid deniq; vita est,
Quid nisi fuga, exilium & peregrinatio?
Spes vanæ: & magno magnas conamine nugas,
Dum male, nihil, vel aliud hic agimus, sequi?
Vtq; dies multos, & multos vixeris annos:
Annum aut diem vixisse vix videbere.
Hoc neq; NVNC reliquum est: tam sunt obnoxia nostra hæc
Obliuioni & vanitatibus, omnia.
Interea, affligat quod mentem & corpus, abunde est,
(Meremur istud) quod iuuet, rarum & parum est.
Toto ergò ad patriæ limen lumenq; beatæ,
Lassus malis stupensq;, anhelo pectore:
Corporis vt simul & peccati immunis, ouantem
Reddam animulam, ah, tuis IEHOVA amplexibus.
PET. HEGEL.

Quàm nihil nisi vanitas, omnis homo securus. Psal. 39.

Omnis homo similis languenti graminis herbæ, „
Vna dies nasci quam videt, vna mori. „
IOH. STIG.

Vita fuga est: abeuntq; dies, & carpitur ætas, „
Vt temerè linguæ verba loquacis eunt. „
Cumq; satur vitæ est, & aniles attigit annos; „
Vel MALE, vel, TEMERE, vel, NIHIL egit homo. „
IOH. STIG.

IDEM ex Græco.

Nudus in hanc terram matris sum lapsus ab aluo:
Quo terra excedam tempore nudus ero.
Quid grauibus curis, studijs quid inanibus angor?
Dum loquor, à tergo mors quoq; nuda venit.

VERA CONSOLATIO IN obitu piorum hominum.

„ NOn hominum casu voluuntur tempora vitæ,
„ Arbiter est certò qui regit ista Deus.
„ Nec mentes hominum deleri morte putandum est,
„ Quas adflat membris cœlitùs ipse Deus.
„ Ergò Deo vitam repetenti cedere iustum est,
„ Spesq́; nouæ vitæ nunc tua damna leuet.
„ O quàm læta, dies hoc quæ me carcere soluet,
„ Vt poßim in clara luce videre Deum.

MORS NIHIL EST IVstis, victa nisi mortis imago.

Vt nunc

VT nunc triste mori est, sic dulce resurgere quondam: "
Vita mihi Christus, mors mihi dulce lucrum. "
In terris labor est, requies sed suauis in vrna, "
In summo venient gaudia summa die. "

IOH. IOACH.

ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ.

Nunquam Christe tuos bone deseris: idq́ tuum omne est, "
Hunc bene qui vixit, non malè posse mori. "
Seu citò, seu tardè est ad te, ô Saluator eundum, "
Vna via est: Nanq́ es tu via, vita tuis. "

PET. HEGEL.

Quid cupidi vitæ seros inhiamus in annos? "
Est vitæ virtus maxima posse mori. "

IOH. STIG.

MORS

MORS CHRISTI EST portus & vita piorum.

MOrs tua, mors Christi, fraus terræ, gloria cœli,
Et dolor inferni, sunt meditanda tibi.
» Viue diu, sed viue Deo: nam viuere mundo
» Mortis opus, viua est viuere vita Deo.
» Quicquid erit tandem, mea spes est vnica Christus,
» Huic viuo, huic moriar, cætera curo nihil.
» Quid valet hic mundus? quid gloria? quidve triumphus?
» Post miserum funus, puluis & vmbra sumus.

IOH. STIG.

IDEM.

» Ah quantum est didicisse mori: Sic transige vitam
» O homo, vt in Christi viuere morte queas.

Viue

P. MELISSVS.

Viue memor lethi, quiſquis cœleſtia curas: "
Sic lethi victor gaudia læta feres. "

TESSERA MILITIAE
Chriſtianæ.

VIVO equidem ærumnas inter lapſusq́; frequentes,
Viuo tamen: vita hæc quantula, quàm miſera eſt?
VINCAM, etiam moriens, Serpentis ſpicula victi:
Chriſte tuo aſperſus ſanguine victor ero.
VIVAM, & totus humo nouus efflorebo: mihiq́;
Tunc erit æternùm viuere vita Deo.

PET. HEGEL.

POLITICA,
ET QVÆ AD MAGISTRAtum legesq́; attinent.

PSALMI CXXVII. METAPHRASIS, Nisi Dominus ædificauerit domum.

Felix ſapientia Dei donum.

QVòd ſtruis, & cœlo certas educere molem,
Fruſtrà erit, hoc condat nî Deus autor, opus.
Quòd vigilas, vrbemq́ tuo vis marte tueri,
Falleris, excubias nî Deus intus agat.
Et quanquam gratos ſomnos abruperis antè,
Quàm reuehit clarum, Lucifer ipſe diem.
Longa dies quamuis triſti conſumta labore eſt,
Ac operæ partem nox quoq́ ſera trahat:
Nil tamen aſſiduæ proſunt curæq́ laborq́,
Si non aſpirent numina ſumma tibi.
Seruat alitq́ pios rerum pater optimus, inde
Commoda ſunt vitæ cuncta petenda tibi.
" *Non domus ipſa ſibi, non vrbs creat ipſa patronos,*
" *Felices ciues datq́ facitq́ Deus.*

Impe-

Impetus est qualis volucri, rapidæq́; sagittæ, "
Figitur in iusso quæ procul acta loco: "
Sic quocunq́; rapit diuinus spiritus illos, "
Virtuti cogunt cedere cuncta suæ. "
Non fortuna viros, non virtus deserit vnquam,
Nec ruitura suæ mœnia sunt patriæ.

FINIS SOCIETATIS humanæ.

Pòst vbi senserunt se semina ducere cœlo,
Atq́; aliquem, mundum qui regat, esse Deum.
Tunc primùm amplexi, iuncti consortia cœtus,
Tegmina vicinis composuêre casis.
Vtq́; alios alij de relligione docerent: "
Contiguas, pietas iussit habere, domos. "
Hinc vrbes structæ, quarum est ante omnia munus, "
Asseruisse Deo, quam iubet esse, fidem. "

IOH. STIG.

NON NOBIS SOLVM NATI sumus, sed ortus nostri partem patria, partem parentes vendicant, partem amici. M. C.

Nemo suos propriè sibi tantùm vendicet ortus, "
Quilibet in publicum nascitur officium. "
Vir bonus est commune bonum: ceu fonte perenni, "
Illius è studio commoda mille fluunt. "

IOH. STIG.

VIR BONVS PVBLIcum bonum.

» *Vir bonus est hortus patriæ qui largus in omnes,*
» *Quæ bona suppeditet publica, semper habet.*

IOH. STIG.

IDEM.

» *Et commune bonum est, & res est publica princeps:*
» *Et patriæ hunc, meritis, conuenit esse patrem.*

DEVS MVTAT TEMPORA ET AETAtes, transfert regna atque constituit.

DAN. II.

Dat vires adimitq́; Deus, regniq́; coronam
Diuidit, & transfert: alios ad sidera tollit,
Illos mergit humi deiectos culmine regni.

IOH. IOACH.

Inima-

In imaginem

IVSTINIANI IMPE-RATORIS.

Dextra tenet GLADIVM, seruat manus altera LIBRAM,
Signa decent Reges scilicet, illa bonos:
Illa quidem intentat sceleratis ciuibus arma,
Et terret stricto dextra mucrone malos:
Expendit iusto prius hæc examine causas,
Quàm, nudata sinat colla ferire rei.

IOH. STIG.

Principis est virtus maxima, NOSSE DEVM: “
Principis est virtus proxima, NOSSE SVOS. “

THOMAS MORVS.

Princeps pius nunquam carebit liberis,
Totius est regni pater.
Princeps abundat ergo felicißimus
Tot liberis, quot ciuibus.

IDEM.

" *Totum est vnus homo regnum, idq́; cohæret amore:*
" *Rex caput est, populus cætera membra facit.*
Rex quot habet ciues (dolet ergo perdere quenquam)
Tot numerat partes corporis ipse sui.
Exponit populus sese pro Rege, putatq́;
Quilibet hunc proprij corporis esse caput.

BELLEROPHON ACCIPIT A PALLAde aureum frenum regendo Pegaso.

Ex auro frenos dat Pallas Bellerophonti,
Seruet vt in bellis cum ratione modum.

SVSCIPIENDA BELLA, VT in pace sine iniuria viuatur.

HECTOR apud Homerum iliad. 15. adhortatur Troianos, vt pro patria dimicent.

PRO patria, magnum decus est profundere vitam:
Nam reliqui ciues nostra virtute teguntur,
Et saluæ intereà matres, natiq; manebunt,
Qui sunt ætatis venturæ semina, & vrbis.
Templa manent legesq; bonæ, pietasq; pudorq;,
Et tunc quisq; suis rebus, fundisq; fruetur.

EXHORTATIO AD FORTITVDInem, ex veteri poemate TYRTÆI.

In prima pugnantem acie, cecidisse decorum est,
Seruantem patriæ mœnia cara suæ.
Nam miserum est, patriâ amissâ, laribusq; vagari
Mendicum, & timida voce rogare cibos.
Cum natisq; errare suis & coniuge mœsta,
Et cum matre pia, cumq; parente sene.
Curat nemo vagos, & lædere nemo veretur,
Non exul curæ ducitur esse Deo.
Intrepidi pugnate viri & profundite vitam,
Quam patriæ debet reddere quisq; suæ.
Ergò tuo consiste loco pede firmus vtroq;,
Compressos dentes & labra morsa tenens. &c.

Βατραχομυομαχία.

Bella perniciosissima sæpe de causa suscipiuntur leuissima.

Mus breuis, & saliens in gurgite Rana palustri,
Dum nulla causa prælia stulta cient:
Fulmineo pugnas Iouis ira fragore diremit,
Et tandem fugiens agmen vtrunq; perit.

Sic mo-

" *Sic modo dira ferunt ex bellis bella Tyranni,*
" *Nec res, sed cæcos armat vtrinq; furor.*
Pestiferiq; magis Thebana Sphinge Sophistæ,
Verba venenato friuola felle linunt.
" *Aspicit hæc vindex oculis Deus omnia iustis,*
" *Nec graue cùm sparget fulmen, inermis erit.*
Gnate Dei bonitate tua mala tanta leuato,
Et serues cœtus Christe, regasq; pios.

Publica vniuersorum damna, fiunt damna singulorum priuata.

EX SOLONE.

" οὕτως δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ᾽ ἑκάστῳ.

" *Sic partem fert quisq; suam, cùm publica clades*
" *Incidit, & prohibet ianua nulla malum.*
" *Non latebræ quenquam fugientem abscondere possunt,*
" *In thalamos penetrant publica damna tuos.*

Scili-

Scilicet in vulgus manant exem-
pla regentum.

ὅταν πρῶτα κύβους βάλλῃ ποτὲ μάργος ὁ ἄββας,
παίζειν οἴονται οἱ μοναχοὶ νόμιμον.

Fortè cubos primùm posuit cùm futilis Abbas:
Tunc sese Monachi ludere iure putant.

LEX.

Lex diuina tibi vitæ sit regula semper, “
Sitq́; tibi potior, quàm tua vita, Deus. “

ALIVD.

Diuino præcepta, puer, si prodita ab ore,
Et facies casto pectore iussa Dei:
Ipse pater vitæ cursum moderabitur omnem,
Nec fortuna tibi sæua nocere potest.

LEGES.

Leges, libertas & pax sunt optima dona. “

Πειθαρχία & reuerentia Legum.

» *Est virtus leges & morum vincla vereri,*
» *Si tamen & legum regula Christus erit.*

Leges sunt vincula pacis.

Deniq; vita hominum tranquilla & honesta manebit,
Seruandi leges dum pia cura manet.

EX SOPHOCLE.

ὅπου δ᾽ ὑβρίζειν, δρᾶν θ᾽ ἃ βούλεται πάρα:
ταύτην νόμιζε τὴν πόλιν χρόνῳ ποτὲ
ἐξ οὐρίων δραμοῦσαν εἰς βυθὸν πεσεῖν.

» *Vbi petulanter facere quod libet, licet,*
» *Legumq; vox & ira Vindicis Dei*
» *Ridentur, ac inane nomen est pudor:*
» *Magno ruet ventis secundis impetu*
» *Mox in profundum mersa tota ciuitas.*

LEX TALIONIS.

Aristoteles citat lib. 5. Ethicorum ex veteri poeta Rhadamanto.

» εἴκε πάθοι τὰ κ᾽ ἔρεξε, δίκη ἰθεῖα γένοιτο.
» *Iusta malis hæc admisso pro crimine pœna est:*
» *Si quæ fecerunt, eadem patiantur & ipsi.*

VEL,

» *Si patitur quæ quis fecit, iustißima pœna est.*

QVOD NON CAPIT CHRISTVS, rapit fiscus.

Exprimit humentes, quas iam madefecerat antè,
Spongiolas cupidi Principis arcta manus.

Proue-

Prouehit ad summum fures, quos deinde coërcet,
Vertat vt in fiscum, quæ malè parta, suum.

ANDR. ALCIAT.

IN VITAM AVLICAM,

IO. POSTHIVS AD P. Melissum.

QVI trahere infelix specioso in carcere vitam,
Cunctáque dura pati vult sponte: moretur in aula.
Qui seruis seruire, moram qui ferre recusat,
Seq́ue irridendum præbere: recedat ab aula,
Spemq́ue metumq́ue inter dubius qui viuere non vult,
Omnia qui nescit simulare: recedat ab aula.
Qui verè esse pius, qui sobrius esse laborat, "
Quiq́ue valere diu: nocituram deserat aulam. "
Aula locus, fortuna suos vbi lubrica lusus
Ludit, & exaltat nunc hos, nunc deijcit illos.

Aula mare est, quo non aliud furiosius vllum,
Non, quo naufragium, contingat crebrius vllum.
" *Aula fera est capitum multorum bellua, seruos*
Pessundans plerumque suos: ô terque quaterque
Infelix, fatua quicunque senescit in aula.
At contrà felix ô terque, Melisse, quaterque
Ambiguam sapiens Iuuenis qui liqueris aulam.

Innocentia optimum aduersus inuidentiam remedium.

Sic decet inuidiam vulgi superare furentis,
" *Nulla sibi rectè conscius arma timet.*
" *Pascere liuor iners odio, saturare furore,*
" *Mors tua, recta Deum facta colentis erunt.*

IOH. STIG.

OECONOMICA
ΚΑῚ ΓΑΜΙΚΆ.

CONCORDIA.

Metaphrasis Psal. 133. Ecce quam bonum.

" *EXiguis addit vires concordia rebus,*
" *Et cumulat modicas atque tuetur opes.*
Vtque senis celso manantia vertice Aharonis
Infirmos artus balsama larga rigant.
Siue satis vt vita redit, dum Sirius agros
Torret, si gelido rore madescit humus:
" *Sic vbi sunt æquo sociatæ fœdere mentes,*
" *Fidaque communis pectora iunxit amor:*

Virtu-

Virtutem Deus aspirat, placidoq́ fauore "
Prouehit, & vitæ cuncta pericla regit. "

Idem Psalmus venustissimè à Georgio Buchanano redditus.

Nil caritate mutua fratrum, nihil
Iucundius Concordia.
Non aura suauis balsami, quum funditur
Ahronis in sacrum caput.
Et imbre læto proluens barbam & sinus,
Limbum pererrat aureum:
Non ros, tenella gemmulis argenteis
Pingens Sionis gramina.
Aut verna dulci inebrians vligine
Hermonis intonsi iuga.
Fraterna quam pax incolit domum, iuuat
Dominus benigna ad dextera,

Et opibus auget: filiorum & filios
Multis propagat sæculis.

CASTITAS.

Vult inuocari mentibus castis Deus.

» Πνεῦμα ἐὼν θεὸς ἀΐδιος καθαρόντε καὶ ἁγνόν,
» τῶν ἁγνῶν δέχεται ἱερα μοῦνα φρενῶν.
Ἁγνείαν καὶ ἔταξε νόμοις σεμνοῖσι γάμοιο,
τιμήσεις θεὸν οὖν ἐν γάμῳ εὐσεβέως.
» *Casta Deus mens est: casta vult mente vocari,*
» *Et castas iussit pondus habere preces.*

GEOR. FAB.

Sed praui nullis vinclis retinentur amores:
» *Nullus amor, quibus est non Deus vnus amor.*

DE CASTITATE, ex Naumachio.

Haud aliquid melius vitam commendat & ornat,

Virgi-

Virgineam casto quàm ferre in corpore mentem,
Et gaudere animi sensu meditantis honestum.

IOH. STIG.

DE AMORE.

Nil amor est aliud, si nescis, quàm sine vita
Viuere, nil aliud quàm sine morte mori.

P. MELISSVS.

NIC. HEMMING.

Ores, casta legas, ieiunes, otia vites,
Si seruare voles corpora casta Deo.

DE PVDICITIA.

PHIL. MELAN.

In primo tomo Scriptorum publicè propositorum VVitebergæ.

Marcellinus cùm laudat Iuliani Imperatoris pudicitiam, scribit eum crebrò recitasse versiculos Bachylidæ Lyrici, qui ait: Vt in picto corpore summum decus est facies pulcrè expressa: ita in hominum moribus pulcerrimum decus esse, pudicitiam. Ac profectò ita est, quamuis pulcra statua, sine aptis lineamẽtis faciei, truncus est deformis: ita in homine sine pudicitia, etiamsi quæ sunt alia bona, tamen sunt deformia & spreta, quia naturæ mediocres oderunt & abominantur impudicitiam. Versiculi sunt sic redditi:

VT cùm de statua facies formosa remota est,
Non decus in reliquo corpore truncus habet:

» *Sic reliqui mores spreti & sine honore iacebunt,*
» *Nî sint ornati laude pudicitiæ.*

MEDIOCRITAS ET SANcta-αὐταρκεία.

» *Felix cui dederit mediocria commoda vitæ,*
» *Noticiamq́ sui, Filius ipse Dei.*

IOH. STIG. AD VICT. STRIG.

» *Nos iuuet esse Deo, quod iubet esse Deus.*

G. BVCHANANVS Psal. 37.

» *Præstat supellex sobria,*
» *Recteq́ parta recula,*
» *Quàm rapta per vim diuitum*
» *Fastidiosa copia.*

Vitam quæ faciunt beatiorem.

» οἱ νοσποτεῖν μετρίως, κόρης τ' ἀπολαύσ' ἐραλεινῆς,
» ἥδιςος βίοτος σὺν φόβῳ ἐστὶ θεοῦ.

Dulce

Dulce merum, dulcis Coniunx, mens conscia recti: "
Quid tribus his iunctis, dulcius esse potest? "

IOH. STIG.

Nosse Deum, & socia traducere coniuge vitam,
Et sobolem casti dona videre thori:
Maius & uberius decus est, quam parta tenere
Regna, decus summo non habitura die.

DE CONIVGIO.

Mysterium hoc magnum est,

EPHES. V.

Quinq; προσκείμενα Coniugij, ad Christum & Ecclesiam transferenda, vt sunt: Amor, Fides, Societas bonorum & ærumnarum, Generatio & Defensio.

PEctus vt in sponso flammarum incendia sentit,
Qui vero sponsæ flagrat amore suæ:

Naturæ ſociam vero ſic diligit igne,
  Filius æterno de Genitore ſatus.
Induit humano quam fœdere, quo ſibi noſtrum
  Fraterno pariter iunxit amore, genus.
Iura thori Deus Exemplum cùm fœderis huius
  Eſſe velit, caſtè præcipit ipſa coli.

E GRAECO:

Hæc eſt os ex oſsibus meis.

Aſpexit iuuenem formoſa puella ſuperbum,
  Ipſius in vultu lumina fixa tenens.
Hic ait, in terram potius tu deijce ocellos,
  Non oculos habeat caſta puella vagos.
Imò, ait hæc, magis in terra tu limina figas,
  Ex terra primum nam tua facta caro eſt.
Noſtri principium fuit ortus coſta virilis:
  Hanc quæro, & iungi me velit illa ſibi.

IOH. STIG.

„ Non oculis tantùm ducenda, ſed auribus vxor:
„   Iudicio famæ quæ placet, illa placet.

IDEM.

Quid moror? humanæ non eſt opis: abdita res eſt
„ Coniugij ratio, fato connubia fiunt.

IOAC. BEVST.

„ Sponſe voca Chriſtum, non eſt ſine munere Chriſtus:
„   Ille merum tardè, dat tamen ille merum.

ΣΤΟΡΓΗ.

Coniugis in labris quoties dulciſsima figis
  Baſia, purpureis filioliq; genis:

Iſtius

Istius ipse Deus transfudit semina amoris,
Non temerè in sensus castaq; corda patrum.
Ergo preces etiam probat inter suauia mixta,
Coniugibusq; pijs has iubet esse ratas.

Gratulatio ad coniuges.

Coniugium vestrum sit felix numine Christi,
Inq; Deo sit mens vna, sit vnus amor.

IOH. STIG.

Vnum suauiolum, quod castus figit honestæ
Consorti coniux, censorem pluris habetur
Ante Deum, templis quàm cultus mille figuræ
Propositæ, humanæ quas fingit opimò mentis.

LIA, IACOBI VXOR EXEMplum patientis fœminæ.

Lippa Lia & fœcunda, suæ est inuisa sorori
Officium nihilo sed minus ipsa facit.

MICH. BARTH.

IVDITHA VIDVA, mulier Heroica.

Seruatrix patriæ ex Holofernis cæde triumphat,
Concedens nulli laude Iuditha viro.

MICH. B.

IN MILITIAM PARTVRIENtium, seu Collatio Prœliantium & parientium.

Stando mori pulcrum est, ipsoq; occumbere in actu:
Siue ita miles obit, siue ita mater obit.

In mortem ille ruit lucri ſpe illectus: ob ipſam
Pignoris illa animam, pignerat vltrò animam.
Is, licet armatus, vitam malè prodigit: illa
Inuicta in viua, mortua, prole manet.
Corpus at hic coruis: animam, proh, deuouet Orco:
Cura Deo, matrum, eſt corporis atq; animæ.
Iſte alios ſecum perdit: ſed mater alumnam
In laudes ſobolem datq́; dicatq́; Dei.
Si grauida emoritur fragili cum palmite vitis:
Palmes erit Chriſti in corpore, vterq;, ſui.

P. H. R.

Singulas etiam familias, ſingulas oportere eſſe Eccleſiolas.

„ *Templa Deus nidos, nidos vult eſſe lareſq;*
„ *Cum caſta natos coniuge cuiq; ſuos.*

ITEM.

„ *Vis Eccleſiolam, quamlibet eſſe domum.*

IOH. STIG.

„ *Coniugium humanæ eſt diuina Academia vitæ.*

G. NAZAN.

„ φίλτρῳ μὲν συνέδησε ΦΥΣΙΣ τοκέασε γονῦστε.

PHILIP.

„ φίλτρῳ μὲν συνέδησε ΘΕΟΣ τοκέασε γονῦσε.

In crapulam & ebrietatem.

At terimus fruges, ceu bucula deuorat herbas:
Et bibimus, largas taurus vt haurit aquas,
Et quaſi vita homini ſit deuitanda, ſtudemus
Ipſam animam ſumtis illaqueare cibis.

IOH. STIG.

Olim

ALIVD.

Olim hominum generi rigidus vitam abſtulit enſis,
Nunc breuior cyathis mortis aperta via eſt.
Nunc miſeri vitris vitreum deperdimus æuum,
Si ſimilis fragili vita putanda vitro.

NIC. RVDING.

ALIVD.

Teuto ferox olim ferro pugnauit & armis:
Vitrea nunc bibulo prælia Marte gerit.

PAVL. MELISSVS.

IN LVXVM ET PRO-fuſiones.

Mutauit veteres ignaua ſuperbia mores,
Atq; animos ſegnes prodiga vita facit.
Fœmina iam totum pendentem è pectore cenſum,
Atq; omnem dotem fronte puella gerit.

IOH. STIG.

IN ROSAS PICTAS, quæ ſupra menſas in cœnaculis vulgò extendi affigique ſolent.

Caſta & amica loqui, tetricas deponere curas,
Abſentum famæ parcere, amare bonos.
Ferre malos, ſed non efferre tacenda, monet te
Purpurea hæc patulo vertice, amice, Roſa.

PET. HEGEL.

PARAENETICA, ET DE STVDIIS RECTE formandis commonefactiones.

INVITATIO PVERORVM ad Scholas.

Carmen quo solent Pueruli ad studium literarum in Scholam reuocari, die Gregorij, circa æquinoctium vernum.

" *VOS ad se pueri primis inuitat ab annis,*
" *Atq; sua Christus voce venire iubet.*
Præmiaq; ostendit vobis venientibus ampla,
Sic vos ô pueri curat amatq; Deus.
Vos igitur læti properate occurrere Christo,
Prima sit hæc Christum noscere cura ducem.
Sed tamen vt Dominum possis agnoscere Christum,
Ingenuas artes discito parue puer.
Hoc illi gratum officium est, hoc gaudet honore;
Infantum fieri notior ore cupit.
Quare nobiscum studium ad commune venite,
Ad Christum monstrat nam Schola nostra viam.

Sinite puerulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: talium enim est regnum Dei. Mat. 19. Mar. 10. Luc. 18.

Ipse iubes ad te pueros, ô Christe, venire,
Atq; hos perpetua morte perire negas.

Ex psalmo 19.

" *Et Deus infantum celebrari gaudet ab ore.*

Seu:

Seu:

Vult fieri infantum notior ore Deus.

EPIGRAMMA IOHANNIS STIGELII dulciſſimum.

Suauiter infantes dum tollit ad oſcula Chriſtus,
Mitis & amplexu pignora parua fouet.
In genus humanum diuinum oſtendit amorem,
Qui Patris è prono corde volentis abit.
Tu quoq; mortalis, cui contigit eſſe parentem,
Dum figis ſoboli baſia blanda tuæ.
Crede Deo, cuius maior te amplectitur ardor,
Quàm tuus in ſobolem maximus eſſe poteſt.
Et caue ne ſtolidè tantum auerſeris amorem,
Quem qui ferre poteſt, omnia ſolus habet.

Ingenium ſine doctrina eſſe ſpeculum impolitum: ἀπόφθεγμα Alberti Dureri.

Vt nulla è ſpeculis rudibus reſplendet imago, „
Ni ſint artificis ritè polita manu: „
Ingenij ſic vſus erit non vllus acuti, „
Doctrinæ ſi non erudiatur ope. „

RECTA INSTITVTIO REQVIRIT ASSIduitatem diſcendi & imitandi.

In ludum quidam natum ducitq; iubetq;,
Vt vitæ melius diſcere tentet iter.
Et primis pater ingenium puerile ſub annis,
Et rude dum pectus recta docere parat:
Qua puero fore ducat opus re, fortè magiſtrum
Quærit: at ille, opus eſt MENTE, ait, atq; STYLO. „

TRES

TRES CAVSAE IGNORANTIAE.

" *Sunt quos ingenium LEVE, ſunt quos blanda VOLVPTAS,*
" *Sunt & quos faciunt corda SVPERBA, rudes.*

AND. ALC.

CORN. GALLVS.

" *Quod NATVRA negat, reddere CVRA poteſt.*
At,
" *Quod cultura negat, reddere nemo poteſt.*

Impetus Poeticos, ſicut alios motus Heroicos, ſingulare Dei donum eſſe.

" *Humanas ſuperans vires Heroica virtus,*
" *Tales qui motus dat, monet eſſe Deum.*
Sic etiam vbertas fundentis carmina venæ,
Eſſe Deum oſtendit, motus & ille Dei eſt.
Ergo agnoſce Deum, & iuſto venereris honore,
Cùm docti vatis ſcripta ſonora legis.

POETAE LEGENDI, ET ASSIDVA imitatione exprimendi.

Cura ſit à teneris, vatum cognoſcere ſcripta,
Eloquij fontes hos ſciat eſſe puer.
Horum pectoribus motus Deus indidit acres,
Sublimemq́ dedit Muſa canora ſonum.
Verùm non ſatis eſt legiſſe poëmata tantùm,
Accedat ſtudijs altera cura tuis:
Vt doctis digitis exempla ediſcere certes,
Cogere & in numeros verba ſoluta nouos,
Hic labor ingenij vires acuitq́ fouetq́,
Hinc venit elogij copia, forma, nitor.

Hoc

Hoc ſi langueſcet ſtudium, ſi ignara iuuentus,
Non perferre volet tædia longa ſtyli
Hei mihi quæ clades reliquas iterum obruet artes?
Barbaries tenebras inuehet atra nouas.

Artium bonarum inter ſe, veluti herbarum in medicinis, ſocietas & mixtio.

Nam velut arcanis ſociatæ viribus herbæ,
Pharmaca ceu iuncto fœdere mixta ferunt:
Sic ſtudijs promtæ quaſi conſpirantibus artes,
Humanis gaudent conſuluiſſe bonis.

IOH. STIG.

Studia nonnunquam remittenda, intermittenda nunquam.

Tempeſtiua iuuant operoſas ocia Muſas. ‹‹

AVSONIVS.

Sunt etiam Muſis ſua ludicra mixta Camœnis, ‹‹
Et ceſſare licet: grato SCHOLA nomine dicta eſt,
Iuſta laboriferis tribuantur vt otia Muſis.

ELOGIVM TERENTII.

Comica debetur meritò tibi palma Terenti,
Tanta etiam paruis gratia rebus ineſt.

IN P. OVID. NASONEM.

Naſo dabis veniam, talem te miror amoq́ʒ:
Ingenium nugis proſtituiſſe queror.

IOH. STIG.

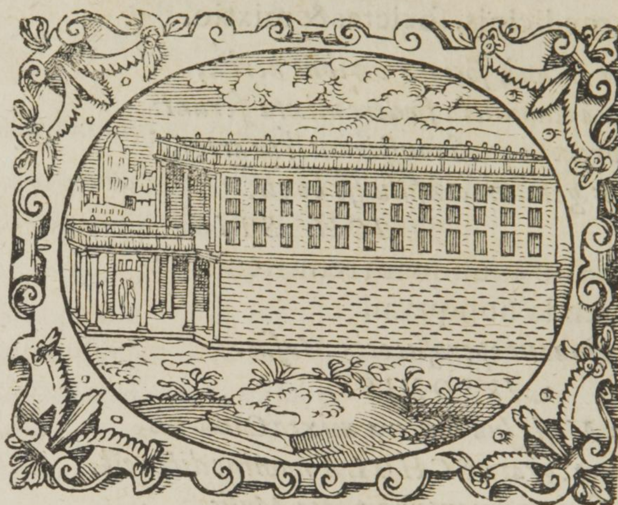
DIALECTICA MAGNO ADIVMENTO eſt doctrinæ Eccleſiæ explicandæ.

In tenui quamuis noſter labor eſſe feretur,
Quòd pueris Logices prima elementa damus.

Plus tamen his operis Ecclesia sacra iuuatur,
Quàm si de Pario marmore templa struas.

ELOGIVM DIALECTICES.

IOH. STIG.

FAma fidem fecit, Minoidos atria Cretæ
Irremeabilibus plena fuisse dolis.
Sæpè quis ambages intrans fraudesq́ue viarum,
Nequaquam fallax inde relegit iter.
Solus at AEgides comitantia fila secutus,
Dicitur ambiguas isse, redisse vias.
" *Sic nisi te reliquas Dialectica ducat in artes,*
" *Semper in ambiguum te trahet error, iter.*
Hæc oculis hominum nebulas abstergit, & illos
Seiuncta à falsis cernere vera docet.
Hæc caput Aonias cupienti efferre per artes
In dubijs præbet fila sequenda vijs.

Dum

Dum potes & licitum eſt, hæc arripe fila iuuentus,
Præbeat ad Muſas hæc Ariadna viam.
Quod ſi vere tuæ neglexeris indolis illam,
Nulla tibi Autumni tempore meßis erit.

PRÆMEDITATE LOQVENDVM.

Aduerſus extemporales Rhetores, ſeu ſubitam dicendi confidentiam.

Hermogenes voluit laudari, dicere multa
Quòd ſubitò poſſet non meditata prius.
Atticus orator ſed contrà turpe putabat
Dicere apud ciues non meditata prius.
Sculpta, inquit, potius recitarem, non modò ſcripta; “
Cauſa moram ferret ſi peragenda reo. “
Ac vtinam ſapiens placeat contatio multis, “
Fundant ad Gnatum votaq́ꝫ caſta Dei.

ARITHMETICA.

Omnia ſunt numeri, numeroſis motibus omnis “
Hic igitur mundus, mundus & alter homo. “

HISTORIÆ EVOLVENDÆ.

VT nôris quando ſeſe patefecerit ipſe,
Spectari iußit ſecula cuncta Deus.

HISTORIAE SVPPEDITANT EXEMpla Iuſtitiæ diuinæ.

ὡς κατὰ μὲν πέτρωτ' ἀδίκοις, τιμαὶ δὲ δικαίοις,
ἡ δὲ βιοῖο γραφὴ δείξεται ἱστορία. *id eſt:*

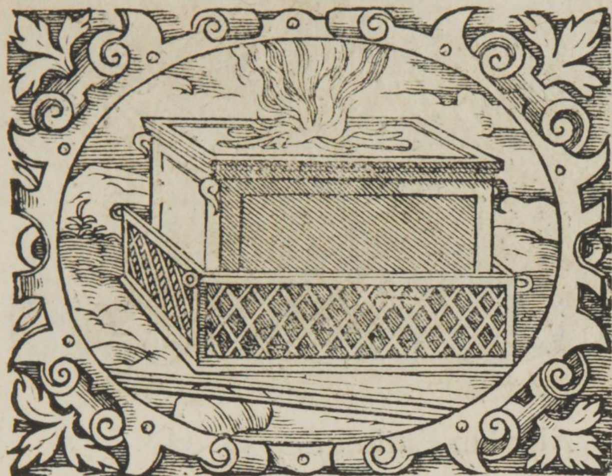
Quòd Deus iniustos punit, iustos quòd honore
Afficit: hoc nobis indicat historia.

A magnis etiam fortissimisq; viris lectionem poetarum & historiarum semper frequentatam fuisse.

Terribiles inter lituos sonitusq; tubarum,
Rex Macedûm legit carmen, Homere, tuum:
Fessaq; nocturna cùm membra quiete leuaret,
Dicitur hoc stratis supposuisse suis.
Scipio, qui victa meruit Carthagine nomen,
Fregit & Ausonia Punica sceptra manu:
Sedulus in medio belli discrimine legit,
Quod Xenophon Cyri nomine scripsit, opus.

G. SAB.

Ante omnia ſtudioſè diſcenda & meditanda doctrina cœleſtis.

οὐ θυσίαις ὁ θεὸς μᾶλλον δὴ τέρπεται ἄλλαις, "
ἢ διδαχῆς μελέτῃ εἰλικρινοῦς τε λόγου. "

Vult adſertores laudum nos eſſe ſuarum:
Idq́ magis poſcit, quàm noua thura, Deus.

H. EOB. H.

Quin dociles adhibe dictis præſentibus aures: "
Gratior eſt ipſi victima nulla Deo. "

DE DIVINA PAVLI *Apoſtoli eloquentia.*

οὐδέ κε δαιδαλέος τὸν χριστὸν γράψαι ἀπελλῆς,
ἔνθεος ὡς παῦλος τῷ δ᾽ ἐχάραξε λόγῳ.

Non ſic Dedaleus Chriſtum pinxiſſet Apelles,
Vt ſacer hunc Paulus exprimit ore pio.

Aliud in Paulum.

Auguror, & video (longæui cedite patres)
Nescio quid maius prisca Damascus alit.
Qui nunc Tarsiaco prodis de sanguine miles,
" *Saulus es, exiguo tempore Paulus eris.*

IOH. STIG.

PSALMORVM LECTIO FREQVENTANDA.

AMphion cantu scopulos traxisse putatur,
Et potuisse Orpheus flectere voce feras:
Attamen hos longè Dauidis carmina vincunt,
" *Quæ mentem è media ducere morte solent.*

ALIVD

ALIVD IN PSALMOS.

Ad tria genera Pſalmos redigit: ita vt
Alij ſint Didaſcalici & Prophetici:
Alij Precatorij, conſolatorij & Euchariſtici:
Alij Legales & Hiſtorici.

Saxa ferunt vatem traxiſſe Amphiona cantu,
Vt strueret Thebis mœnia prima ſuis:
Maius opus fieri Dauidis carmine conſtat,
Qui trahit ad ſummum pectora noſtra Deum.
Nunc ſeruatoris narrat præconia Chriſti, I.
Quem canit æterno de genitore ſatum:
Nunc aptè gemitus & verba precantia tradit, II.
Ad ſummum patrem quæ tua vota vehant:
Nunc iuſtas vitæ leges, pœnasq́; malorum, III
Et promiſſa canit præmia magna pijs.
Hæc igitur Cythara eſt ad tempora quælibet apta,
In manibusq́; tibi ſemper habenda, pijs.

In di-

In dictum Philippi Melanth.

LECTIO & INVOCATIO sunt vberrimi commentarij in Psalmos.

IOH. STIG.

» *Nulla sacros melius docet enarratio psalmos,*
» *Quàm repetens solidas LECTIO crebra, preces.*
» *Sæpe lege, & PRECIBVS feruentibus erige pectus:*
» *Vt tibi quæ nescis suggerat ipse Deus.*
» *Quod nequeunt longis dare commentaria verbis,*
» *Hoc tibi cum precibus lectio iuncta dabit.*

DE BIBLIIS A LVTHERO IN GERmanicam linguam translatis.

In linguam nostram studuit transfundere fontes,
Et tantum lucis lectio nulla tenet.

IN LOCOS THEOLOGICOS

PHILIPPI MELANTHONIS, præconium eiusdem Stigelij.

PInguis ut aërij, de vertice lapsa Sionis,
Irrigat humentes copia roris, agros:
Altus ut egrediens stagnantia littora, Nilus
Fœtificat largo rura propinqua sinu:
Sic hoc sparsa libro, veræ doctrina salutis,
AEternis implet pectora sancta, bonis.
Explicet inuicti quod sic oracula Christi,
Nullum hoc in terris sanctius extat, opus.

IN CONFESSIONEM FIDEI CHRISTIA-
næ, exhibitam Carolo V. Augustę, Anno 1530.

Concurrant inimici omnes licet vndiq;, hic vnus
Confutare potest improba dicta, liber.

IOACH. CAMER.

DE ASTRIS.

Astra testantur Deum esse.

Sidera dum spectas claro labentia cœlo,
Et signas oculis lumina nota tuis.
Verè aliquam mentem rebus quæ cuncta gubernat,
Et quæ nostra vidit facta praeesse scias.

EOB. AD SCHONERVM.

" Esse Deum quicunq; negat, mox sidera spectet:
" Sidera qui spectat, iuret is esse Deum.

PHIL. MEL.

ἄστρα μὲν αὐτὰ πέλει θείας σημεῖα προνοίας,
μᾶλλον δ' ἢ ἄστρων θεσπεσίη διδαχή.
Astra quidem sunt ipsa Dei certissima signa,
At doctrina Deum certius esse docet.

IN HYPOTHESES ASTRONOMICAS.

Non ferri casu pulcerrima corpora mundi,
Verùm mente regi consilioq; Dei:
Testatur Phœbus, qui certis legibus annum
Conficit, & notis itq; reditq; vijs.
Et gratis vicibus lucem noctemq; reducit,
Et tempestiuè nata calore fouet.
Temperat & radios, quos excipit humida Luna
Distinguens annum mensibus ipsa suis.
Deniq; cuncta suis labuntur sidera metis,
Naturam proprijs officijsq; iuuant.
Hæc cum suspiciens oculis ac mente notabis,
Autorem agnoscas & venerere Deum.
Hic nobis haustum proprio de pectore mentem
Inseruit, iusti noticiamq; dedit.

Ergo

Ergo etiam ſcelerum pœnas hic exigit vltor,
Virtutumq́; dabit præmia grata pijs.

IOH. STIG.

Ipſe regit motus quos conditor addidit aſtris,
Nec caſu ætherios ſic ſinit ire choros.
Nec vires adimit, quoties errantia cœlo
Aſtra quaſi in ſynodum iuncta coire ſinit.
Sed precibus motus armatos temperat ignes,
Irati precibus frangitur ira Dei. "
Ergo hæc ſigna decet reuereri vt ſigna futuri,
Adducunt tacitè quod ſimul ipſa mali.
Sed ſapere hic nimium, ſupraq́; oſtenſa vagari "
Indicia, hoc vitij eſt non rationis opus. "
Vana ſuperſtitio mores corrumpit & artes, "
Hanc caueas curæ qui cupis eſſe Deo. "
Qui regit, ipſe poteſt mutare & vertere fatum, "
Tu modo qui metuis triſtia, funde preces. "

Aſtra inclinant, non neceſſitatem inducunt.

Quamlibet aſtra regunt homines: regit attamen aſtra "
Noſter, qui non vult Stoicus eſſe, Deus. "

ITEM.

Aſtra regunt homines, ſed Deus aſtra regit. "

C. CRVCIGER.

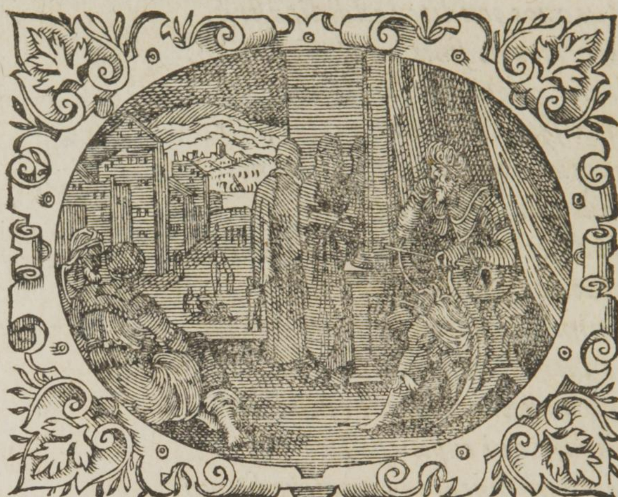
Fata mouere Deus, tollere fata poteſt. "

Item:

Non plus fata tamen, quàm pia vota valent. "

DE COMETIS.

EX GRAECO.

„ οὐδεὶς κομήτης ὅστις οὐ κακὸν φέρει.
„ *Nulla ætas vidit flagrantem impunè Cometam,*
Non leue venturum nunciat ille malum.

IOH. STIG.

Iam toties nigra tectum ferrugine Solem
Vidimus offensi signa dediſſe Dei.
Vidimus & rutilo flammantes crine Cometas
Arguere è cœlo funera, bella, famem.

ΣΩΦΡΩΝΙΣΤΙΚΑ, seu

ETHICA PRAECEPTA, SEV REGVLÆ VITæ, ad honestatem & decus instruentes.

ORA ET LABORA. Subditus esto Deo, & ora eum. Psal. 37.

Subditus esto Deo, mandato munere fungens, "
Et spera in miseris & pete, rebus opem. "

EX DICTO IOH. BAPTISTAE.

Non potest sibi homo sumere quicquam, nisi datum sit ei à Deo. Ioh. 3.

Nullius est felix conatus & utilis unquam, "
Consilium si non detq́; iuuetq́; Deus. "

Tunc iuuat ille autem, cùm mens sibi conscia recti,
Mandati officij munera iusta facit.
Et simul auxilium præsenti à numine Christi
Poscit, & expectat non dubitante fide.
Sic procedet opus faustum populisq́; tibiq́;,
Nauis & aura tuæ vela secunda vehet.

» *Inuictamq́; Dei dextram vis nulla repellet,*
» *Omnia cogentur cedere prona, Deo.*
» *Ipsa etiam, quamuis Adamanti incisa feruntur,*
» *Cùm petimus, cedunt fata seuera Deo.*
» *Nec Deus est Numen Parcarum carcere clausum,*
» *Quale putabatur Stoicus esse Deus.*
» *Ipse potest Solis currus inhibere volantes.*
» *Ipse velut scopulos flumina stare iubet.*

ITEM:

» *Solares retinet currus & flumina sistit*
» *Verus & hic liber cunctipotensq́; Deus.*

FINIS

FINIS HOMINIS, ADEOQVE TOTIVS humanæ societatis est agnitio & celebratio Dei.

Magnum opus est ad quod nos Mens æterna creauit,
Vt nostro studio notior esse queat.
Ac in nos haustam proprio de pectore mentem
Fudit, & effigiem iussit habere sui.

IOH. STIG.

Vtq; alios alij de religione docerent,
Contiguas pietas iussit habere domos.
Hinc vrbes structæ, quarum est ante omnia munus
Asseruisse DEO, quam iubet esse fidem.

MAGNA HOMINIS DIGNITAS, QVOD sit imago & templum Dei.

Singula consultò certos distinxit ad vsus,
Cùm templum vellet nos Deus esse sibi.
Diuina in CEREBRO radios sapientia spargit,
Cùm verbo mentes luce suaq; regit.
At COR Iusticiæ domus est, sentitq; dolores,
Cùm punit sontes vindicis ira Dei.
Adflatuq; Dei purgatum gaudia sentit,
Et vita fruitur non pereunte Dei.
Formatum ad tantos CORPVS cùm videris vsus,
Factorem agnoscas & venerere Deum.
Ipsius & templum non labes vlla prophanet,
Pollutum abijciat ne grauis ira Dei.

PRIN-

PRINCIPIIS OBSTA.

Vitare peccatum, eſt vitare occaſionem peccati.

Flammæ ſuborientium cupiditatum protinus reſtinguendæ pijs precibus & honeſtis laboribus.

Parua initia lapſuum, magnas ruinas trahunt.

» Vincere difficile eſt tentant cùm dulcia ſenſus,
» Ni fugias pœna eſt ſæua luenda tibi:
» Sed fuge teq; regi poſcas à numine Chriſti,
» Offendent quæ non poſſe nocere putes.

Huc Ouidianum iſtud ſimile.

Vt penè extinctum cinerem ſi ſulphure tangas,
Viuet & ex minimo maximus ignis erit:
Sic, niſi vitâris quicquid reuocabit amorem,
Flamma redardeſcit quæ modò nulla fuit.

OCIA

OCIA DANT VITIA.

Non ignaua decent generosas otia mentes,
Virtutemq́ue acer durat alitq́ue labor.

Ex Euripide in Phœnissis.

Si quis malorum gaudeat commercio,
Rogare qualis ipse sit, nihil est opus:
Nam quisq́ue similis est sodalitij sui,
Vadens ad aucupia cum visco & illice.

Ex Theocrito.

τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ,
Formicis gaudet formica, Cicada cicadis.

De Sedulitate & Iustitia, Germanici Rythmi matris Philippi.

Wer mehr wil verzehren/
Denn sein Pflug kan ereeren:
Der wird zuletzt verderben/
Vnd villeicht am Galgen sterben.

Quorum hæc est sententia:

Si quis de paruis vult plura absumere rebus,
Quærere quàm vigili sedulitate potest:
Is mendicando victum petat ostia pulsans,
Aut feret huic tristem crux laqueusq́ue, necem.

Ex Hesiodo.

τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν.
Virtutem voluêre Dij sudore parari,
Longa via est ac ardua quæ perducit ad illam;
Inq́ue aditu primo longè est asperrima, sed cùm
Veneris ad summum facilis iucundaq́ue fiet.

IN ALDVM, & PAVLVM ALDI F. ET ALDVM PAVLI F. ALDI N.

Alde, laborum omnium moli insuperabilis Atlas,
Parcarumq; adeò vix superate manu:
Humanis namq; exemtus, rediuiuus in ipso
Primùm idem gnato, moxq; nepote redis.
Aut quasi transscribens Musas hæredibus, viri
Has proprium genti vis decus esse tuæ.

P. HEG.

IN ANCHORAM ALDI, ET CIRCINVM PLANTINI,

Iusus.

Sacra Aldi fundum valido tenet anchora morsu,
Cui caudam Delphin insinuatq; caput.
Sic Plantine tuus constanter circinus vno
Stat pede, pes circum sedulus alter obit.
Amborum è rigido sunt instrumenta metallo:
Artificem exercet durus vtrumq; labor.
Sed Delphin celer est, & gyrat circinus orbem:
Et vincit CONSTANS omnia dura LABOR.

P. HEG.

Ex Hesiodo.

Optimus qui per se sapit,
Proximus qui per alios,
Infelicissimus qui neq; per se, neq; per alios.

» *Omnia per sese qui præuidet, optimus ille est:*
» *Proximus ille tamen, qui paret recta monenti:*
» *Sed qui non sapit ipse, nec audit recta monentem,*
» *Inuida ei mentem misero natura negauit.*

HIER.

HIER. VVOLFIVS.

Hoc vetus est, ridere boni monitoris amorem:
Dictaq́ stulticiæ ponere cuncta loco.
Hoc etiam vetus est, vt qui præsagia rident,
Atroces pœnas corde gemente luant.

Necessaria facienda.
Amicitia cum paribus iungenda.

Feceris haud quicquam, nisi quod fecisse necesse est, "
Quamq́ dedit norma est vna sequenda Deus. "
Et fugito turbam, nisi cum Respublica poscit
Congressus modicos: futile turba malum est.
Nec tibi curabis multos adiungere amicos,
Rara hæc sunt, candor, gratia iusta, fides.
At si quos poteris, req́ officioq́ iuuato, "
Sic tamen, adiutos ne meminisse putes. "
Præcipuè verò remis velisq́ potentum "
Fucosas fugito cautus amicitias. "

INFELIX FELICITAS.

In inquieta ingenia fortunam sibi
ipsis fabricantia.

Omnia contigerint cùm vitæ commoda multis,
Firma valetudo, coniunx iucunda, laresq́
Et ciuilis honos, & pax dulcißima rerum.
Cur tamen humanæ mentis furiosa cupido
Appetit immensum semper sine fine, modoq́,
AErumnasq́ volens fatumq́ accersit acerbum?
Causa est vna, Deum quòd rectorem excutit audax.

IOH. IOVIANI PONTANI.

,, Qui ruit ex alto, præceps ruit: ima ruina
,, Nulla est: è summo qui cadit, ille cadit.

Ex oratione Lycurgi.

,, Iratus ad pœnam Deus si quos trahit,
,, Auferre mentem talibus primùm solet,
Caliginemq; offundit: ut ruant suas
Furenter in clades, sibi quas noxij
Accersierunt vltrò consilijs malis.

Iustus vt palma florebit.

Ocia non animis secura pecunia confert,
Nec vitæ tutus, credite, portus erit.
Denique nemo suo, vallum sibi, Marte parare
Contra fortunæ iura vicesq; potest.
,, Felix ille, Deo quisquis duce fidit, & huius
,, Ambiguum vitæ lege gubernat iter.
Hunc pater in dubijs rebus tegit optimus, atq;
Defensum in gremio gestat vbiq; suo.
Vtq; nihil lædunt hyemis mala frigora Palmam,
Illaq; perpetui veris honore viret:
Sic etiam iste malis nescit succumbere victus,
Durat, & in media viuere morte solet.

Imago CHRISTOPHORI, est imago Christiani hominis.

Ista piæ mentis formam tibi monstrat imago,
Quæ Christum vera cum pietate colit.
Nam velut in medijs incedit FLVCTIBVS Heros,
Qui non magnum humero sed graue gestat onus:

Sic &

Sic & multa pios diſcrimina oportet adire,
Qui verbum portant, Maxime Chriſte, tuum.
Omnia deſtituunt iuſtos ſolatia, nemo
Auxilium triſti tempore ferre ſolet.
Tu quoq; deſeruiſſe tuos, ô Chriſte, videris,
Sunt etiam qui te poſſe iuuare negent.
Hoc eſt cur PVERI ſis pictus imagine, namque
Conuenit infirmis iſta figura magis.
Tu quoq; lapſantes interdum deprimis ipſe,
Iraſci quoties te ſibi velle putant.
Suſtentat tamen, & præbet ſolatia verbum.
Ergo ARBOR greſſus arida facta regit.
Hæc tamen in florem rurſus ſeſe induet arbor,
Reddet enim iuſtis præmia digna Deus.
Ille SENEX lumen qui præfert, doctor habendus
Errantem ut monitis ritè gubernet, erit.

GNOMICA
MISCELLANEA.

SENTENTIÆ GRAVISSIMÆ de iuſtitia Dei punientis delicta: carmine expreſſæ.

Pſal. 124. Non permanebit ſceptrum impij.
Sap. 6. Potentes potenter tormenta patientur.

HERODOTVS.

τῶν μεγάλων ἀδικημάτων, μεγάλαι
εἰσιν καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν.

Lento gradu ad vindictam sui, diuina procedit ira, tarditatemq; supplicij grauitate compensat.

" *Non habet impietas successus, credite, longos:*
" *Et mala promeritos tristia fata manent.*

ALIVD.

" *Et quamuis secura diu sunt otia prauis:*
" *Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.*

ALIVD.

" *Et semper culpam pœnæ comitantur atroces;*
" *Et si sera, tamen præmia laudis erunt.*
" *Non vrbs, non regio, non ætas vlla seueri*
" *Iudicij exemplis, non domus vlla caret.*

ALIVD.

" *Ne dubita, semper delicta atrocia pœnæ*
" *Et subitas clades post mala facta sequi.*

ITEM:

" *Iusta Dei vanas non habet ira minas.*

Versi-

Versiculus ex statua redditus Pausaniæ duci Spartano, pœnam ipsi denuncians, cùm in vrbe Byzantio, factus iam superbus & crudelis, filiam primarij ciuis, quam rapuerat, noctu in subita consternatione interficeret. Miserè autem & is vitam clausit: cùm, reuocatus ex Byzantio, eò quòd Persicis rebus studeret, iamq; Ephori eum prehensuri & in carcerem ducturi essent, fugisset in templum Mineruæ: vbi inclusus, fame perijt, & quidem matre Alcithea, quando iam muro fores obstruerentur, primũ lapidem locante.

στεῖχε δίκης ἆσσον; μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις.
Pœna luenda tibi est, adfert iniuria damnum.

ALIVD.

Punitur magnis cœca libido malis.

TIBVLLVS.

Ah miser, & si quis primò periuria cælat:
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

IOH. STIG.

Ah miseros omnes, quicunq; ad crimina proni
Vlla putant iustum facta latere Deum.

IDEM.

Magna graues semper comitantur crimina pœnæ:
Et mala qui fecit, peius habere solet.

Sæpe bonis malè fit: sæpe malisq; bene.

Sis miser & nulli miserabilis, omnia quisquis,
A Dijs pro meritis cuiq; venire putas.

ITEM.

Et plerumq; malis fortuna indulget amica,
Non fauet illa diu, sed fauet illa tamen.

Eiusdem ferè sententiæ est illud Ouidij distinguentis inter EVENTVS & EXITVM.

Exitus acta probat: careat successibus opto,
Quisquis ab euentu facta notanda putat.

IN INGRATOS & PERFIDOS.

Cuculus à curruca seu Hypolaide enutritus eandem demum deuorat.

Nidus humi iacet inter saxa Hypolaidos, in quem
Ignauus Coccyx oua fouenda gerit.
Cumq; diu pauit cuculum officiosa voracem,
Nec tamen ingluuiem iam saturare potest:
Tum sibi seruatæ soluens mala præmia vitæ
» *Nutricem cuculus deuorat ore suam.*

ALIVD.

» *Ingrato cuculus nutricem deuorat ore,*
» *Et miseræ pietas officiosa nocet.*
» *Heu mihi quàm scelus hoc imitantur sæpe volucres,*
» *Pectora queîs Cygno candidiora putes.*

ALIVD.

» *Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benignè est,*
» *Debita pro meritis gratia nulla redit.*

ALIVD.

» *Sunt homines, humeris quos si quis gestet ad vrbem*
» *Ausoniam, domiti quæ caput orbis erat.*
» *Nec tamen ad portam placidè deponat eosdem,*
» *Gratia præteriti nulla laboris erit.*

EX HE-

EX HESIODO.

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ.

Vnius ob culpam sæpe vrbs dabit integra pœnas. vel:
Sæpe luunt peccata viri totæ vnius vrbes.

CLEMENTIA & PLACABILITAS.

ἰλιάδ. ι.

——φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων.
——placido nil pectore maius.

CVPIDO, seu Κηριοκλέπτης Theocriti.

Pungit apis puerum veneris, dum dulcia mella
Furatur: sic sunt dulcia mixta malis.

DE CALVMNIA è Germanico.

Acriter attactu pungunt tribuliq́; vepresq́;
At grauius morsu perfida lingua nocet.
Malo ego per spinas tribulosve incedere nudus,
Vstas quàm falso crimine ferre notas.

P. MELISSVS.

DETESTATIO CALVMNIAE.

Quæ mala, quas cieat dentata Calumnia fraudes,
Non oculus, lingua aut vna notare potest.
Quin totam hanc linguas, oculos, tinctosq́; veneno
Dentes, quin mera vel finge venena; parum est.
Et stulto obloquia, vt mellita obsonia, hiatu
Captamus? meritò hîc quæ facimus, patimur.
Ergo Christi ipsis, homicida calumnia, membris
Multa dedit (pudet heu) vulnera, multa dabit.

PE. HEG.

MELISSVS.

" *Forte merum, fortis mulier, rex fortis: at ipsa*
" *His veritas est fortior.*

INVICTA VERITATIS VIS.

Ex Euripide in Phœnissis.

Ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.

" *Nam veritatis est simplex oratio,*
" *Interpretemq; non desiderat vafrum,*
" *Sed ipsa per se viribus valet suis,*
" *Mala causa callidis opus habet pharmacis.*

Pythagoricum.

πάντα τὰ τῶν φίλων κοινά.

" *Omnia habent inter se communia amici.*

Animus donantis respiciendus.

" *Sit modo donantis mens candida, sæpe redire*
" *Munere pro paruo gratia magna solet.*

Ex Plutarcho.

περὶ εὐθυμίας.

ἡδὺ μὲν εἴ τι φέρῃς, ὀλίγον δ' ἄχος ἢν δ' ἀποείπῃς,

" *Gratum est si dederis, nec succensebo neganti.*

IN LIBEROS DEGENERES.

ex Homero ὀδυσ. β.

παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται:
οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους.

" *Rara tamen soboles æquat virtute parentes,*
Plurima degenerat maiorum moribus, atq;
Vix ulli cumulant laudesq; decusq; parentum.

Ex Menandro.

Non est voluptas ulla suauior patri,

Quàm temperantem & integrum prudentiâ
De se videre procreatum filium.

PATIENTIA.

Qui sapit, ille animum fortunæ præparet omni; "
Præuisumq; potest arte leuare malum. "

Sperabis omnia optimè, & quæ accident, qualiacunq; erunt sapienter feras. M. C. lib. 4. Epist. Fam. 13.

Optima sperentur, metuantur pessima: sed quæ "
Sors tulerit, placido pectore quisq; ferat. "
IOACH. CAMER.

MEDITATIO LEGIS *DIVINAE, SEV FORMVLA CONFITENDI PECCATA GENERALIS iuxta ordinem præceptorum Decalogi, coram ministro Ecclesiæ.*

Tradita à Philippo in Locis Theologicis.

DE PRIMO PRAECEPTO.

DEBEREM *equidem rectè cogitare de Deo, & firma fide statuere, hunc vnum esse Deum creatorem omnium rerum, & futurum iudicem omnium hominum, qui se patefecit dato Verbo suo, & misso Filio. Deberem vero timore ei obedire, & metuere iram eius & iudicium, vera fide eum in-*

uocare propter Filium, & diligere eum, & sentire aliquem grati pectoris motum erga Deum. DEBEREM *affici magnitudine misericordiæ, quòd se nobis patefecit, quòd verè diligit genus humanum, verè vult nos saluos fieri: Deberem Filij beneficijs moueri, quòd pro nobis passus est, quòd dedit Euangelium, quòd promittit Spiritum sanctum gubernatorem & vitam æternam.* SED *hæc omnia leuius mouent animum meum, quàm debebat fieri: non satis timeo, sæpè dubito, & quadam perpetua dubitatione, frigidius peto bona à Deo, frgidius inuoco, confido interim rebus præsentibus, & quæro præsidia vitæ, neglecto ordine quem Deus præcipit. Sæpe etiam falsa inuocatione errans offendi Deum, inuocaui homines mortuos, putaui magis ad hanc statuam inuocandum esse Deum aut Sanctum, quàm alibi. Sæpe nunc quoque aberro, ne cogitem de vero Deo, qui se patefecit per Filium, ne cogitem de Filio, & de promissione. Deniq; non ardeo inuocatione, vt oportet.*

DE SE-

DE SECVNDO PRAECEPTO.

DEBEREM *Euangelium diligenter discere, celebrare sermone, & ornare exemplis: agnosco autem meam negligentiam in hac re. Imò sæpe prætexo priuatæ cupiditati Euangelium. Sæpe meis exemplis & scandalis præbeo occasionem alijs maledicendi Euangelio, aut alieno aliquos: Interdum erraui in aliquo dogmate, & eo errore deformaui doctrinam cœlestem.*

DE TERTIO PRAECEPTO.

SÆPE *neglígo publicas conciones & ceremonias in die festo, non impeditus alijs causis, & meo exemplo alios abduco: Non ago gratias Deo pro instituto ministerio, pro conseruatione Ecclesiæ, pro conseruatione Propheticorum & Apostolicorum scriptorum: non adiuuo Ecclesiam precantem pro publico statu in*

cœtu, nimis leuiter afficior cura miseriarum communium, quòd inscitia, discordijs, bellis dissipantur Ecclesiæ & politiæ, & multorum animæ & corpora pereunt, non adiuuo ipse ministerium

Ecclesiasticum meis officijs, non vereor, vt debeo, pios ministros: Interdum eis maledico, & meo exemplo confirmo contemtum aut odium eorum, non soluo eis debitas mercedes, sæpe dies festos malè colloco in res turpes, & irrito Deum aduersus multos.

DE QVARTO.

SVM *negligens in mea vocatione, in studio, in regenda familia. Sum ingratus Deo pro beneficijs ordinis politici. Interdum irascor iniustè magistratibus, & maledico eis, nec tribuo eis debitam reuerentiam ex animo. Interdum rixas excito contra leges, & violo politicum ordinem cum scandalo & aliorũ detrimento, meis stultis tumultibus impedio alia publica negotia necessaria. Non sum intentus, vt in meo ordine me coërceam, &*

caueam,

caueam ne turbem communem harmoniam publici ſtatus, ſum πλεονεκτικὸς, meæ vtilitati magis ſeruio, quàm publicæ, aut capto occaſiones turbandi.

DE QVINTO.

SÆPE incendor iniuſta indignatione, & cupiditate vindictæ. Addo malas execrationes, quæ ex cupiditate nocendi erumpunt, Moueor æmulatione. Doleo alterius potentiam aut autoritatem creſcere, & premere eum cupio: Sum ſuperbus, deſpicio pares, & me eis anteferri poſtulo: Sum ſuſpicax, & ex falſis ſuſpicionibus interdum iniuſta odia concipio, ſero & confirmo diſcordias, ſæpe perfero rumores & ſermones, qui ſauciant animos & accendant odia, Habeo aliquid liuoris & maleuolentiæ, delector obtrectatione. Interdum calumnioſè deprauo aliena dicta & facta, non ſtudeo ſanare offenſiones, & conciliar e voluntates, ſino creſcere odia priuato liuore, vel alia priuata cauſa, maledico abſentibus. Interdum afficio contumelia præſentes, impedio inuocationem meam & aliorum, excitatis odijs aut dißidijs.

DE SEXTO.

HABEO errantes motus & flammas varias libidinum, indulgeo oculis & cogitationibus impudicis, contaminatur & corpus.

pus. Hæc mala augeo intemperantia & crapula. His incendijs & crapulæ fastidijs impedio pias meditationes & precationes, & accerso beluinam feritatem, cumulo mea impuritate iram Dei aduersus me, meam familiam & ciuitatem.

DE SEPTIMO.

FRVOR liberalitate parentum, aut stipendio publico, & non bene colloco, defraudo meos fratres aut alios pauperes, sum iniustus in contractibus, non studeo propter Deum seruare æqualitatem, malignè soluo debita precia, exerceo aucupia pecuniæ quærendæ iniusta, sumo mutuò variis prætextibus, ac ne curo quidem soluere, retineo res alienas, non sum fidelis & diligens in mandato labore, res vitiosas vendo, res locatas corrumpo.

DE OCTAVO.

NON præsto candorem & veritatem, quam Deus requirit in dictis & factis, admisceo sophisticam consiliis & negotiis

aut doctrinæ, interdum propugno falsa ex odio, iracundia, aut iniusta pertinacia, aut adulatione, aut metu, in moribus etiam est hypocrisis, simulatione virtutis, aut falsa iactantia.

DENIQVE agnosco me miserum in hac cæcitate & securitate, horribiliter negligere iram Dei, & multis modis aberrare ab eius præceptis, ac multis scandalis alios lædere, & accersere mihi & aliis pœnas, nec posse me magnitudinem ac multitudinem meorum vitiorum aut lapsuum intelligere, sed fateor me meritum esse præsentes & æternas pœnas, ac vero dolore clamo: Tibi tantum sum peccator, coram te malefeci, vt iustificeris, etc. Verè doleo Deum à me offensum esse, & lædi ac pollui Ecclesiam & reliquum genus humanum, & confugio ad Filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum propitiatorem, propter hunc oro, vt Deus æternus pater Domini nostri Iesu Christi, bonus, sapiens, iudex, & fortis, iram suam à me auertat, & mihi peccata remittat propter Filium, & me sua immensa misericordia reci-

recipiat, ſicut dixit: Viuo ego nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat. Ac polliceor me repugnaturum eſſe peccato, & nihil facturum contra conſcientiam, & oro Deum, vt me regat Spiritu ſancto ſuo, & à vobis tanquam miniſtro Chriſti peto, vt vocē Euangelij mihi aununcietis, cui credo, & ſimul Eccleſiæ promitto, me mores emendaturum eſſe, & ſcandala vitaturum.

MEDITATIO ORATIOnis Dominicæ,

Tradita in locis Theologicis.

OMnipotens, æterne & viue Deus, æterne Pater Domini noſtri IESV CHRISTI, qui te patefeciſti immenſa bonitate, & clamaſti de filio tuo Domino noſtro Ieſu Chriſto, HVNC AVDITE, conditor omniũ rerum & conſeruator, cum Filio tuo coæterno Domino noſtro Ieſu Chriſto, regnante tecũ, et patefacto

in Ierusalem, & Spiritu sancto tuo effuso in Apostolos, sapiens, bone, misericors, iudex & fortis, PATER NOSTER QVI

ES IN COELIS, *qui ades vbiq;, vbiq; respicis & exaudis, qui placatus nobis es per Filium, & hoc sacerdote perferente, nostras preces recipis.*

SANCTIFICETVR NOMEN TVVM.

Effice, vt verè agnoscaris, vt vera doceantur, per quæ gloria tua verè patefiat, vt te rectè inuocent, & colant homines. fac vt vox Euangelij verè & latè spargatur, & rectè accipiatur, & vt multi homines vera inuocatione & obedientia Deum celebrent.

ADVENIAT REGNVM TVVM.

Sparsa Euangelij voce, regas etiam nos Spiritu sancto tuo, effice vt verbo tuo credamus, inchoa in nobis Regnum tuum, vt fiamus hæredes regni tui, & destruas regnum Diaboli, horribiliter grassantis in genere humano, & passim homines impellentis ad

tis ad Epicureum Dei contemtum, aut colenda idola, ſcelerata homicidia, libidines, mendacia & alios furores. Aduerſus hæc mala, defende nos æterne Pater domini noſtri Ieſu Chriſti, & rege nos Spiritu ſancto tuo, ſicut dixiſti, Effundam de Spiritu meo.

FIAT VOLVNTAS TVA SICVT IN COELO ET IN TERRA.

Da vt omnes obediant tibi in terra, da vt paſtores Eccleſiæ, reges, magiſtratus, doctores, diſcipuli, ciues, ſuo loco ſinguli officium ſuum rectè & fideliter faciant, ac omnes tibi obediant, ſicut Angeli in cœlo tibi obediunt, ac placent tibi: tuum opus eſt efficere, vt nos miſeri, ſtulti, infirmi, res geramus bonas & ſalutares, ſimus organa non iræ, ſed miſericordiæ, ſimus vtiles Eccleſiæ, non ſimus peſtes καὶ ἀλάστορες. *Politia Ezechiæ felix eſt te iuuante: Politia Sedechiæ infelix eſt, quia te adiutorem repellit. Nos non repellimus te, ſed vero pectore, veris lacrymis oramus, vt noſtras Eccleſias, Doctores, Scholas, Principes, Gubernatores, populum regas, vt aliqua fiant tibi grata: Tu es, qui efficis, vt velimus, efficies etiam vt perficiamus, vt aliqua tibi grata fiant. Nam Diabolus & homines impij magno furore ſtudent ingrata tibi facere, confirmant Epicureos furores, idola, libidines, accendunt iniuſta bella, efficiunt triſtiſſimas vaſtitates. Sed ne totum genus humanum fruſtrà conditum ſit, ne omnes ingrata DEO faciant, tu Eccleſiam vocaſti, & Spiritu ſancto tuo trahis, vt bona & grata Deo faciat, ſonet veram de Deo doctrinam, audiat, rectè inuocet te, gratias tibi agat, & obediat tibi, multos feliciter abſtrahat à Diabolo, pijs & ſalutaribus conſilijs regat alios, tueatur pacem & honeſtam diſciplinam, & in ſua quiſq; vocatione ſeu functione, officium ſuum ritè & feliciter faciat.*

PANEM NOSTRVM QVOTIDIANVM DA NOBIS HODIE.

Da victum, pacem, defensionem, bonam valetudinem, ut labores vocationum perferre poßimus, successum in rebus gerendis iuxta vocationem, liberorum educationem, mediocrem tranquillitatem, hoſpitia, politias honeſtas, diſciplinæ, iuris & iudiciorum cuſtodes, & non dißipatas ſeditionibus, laxatione diſciplinæ, aut bellis.

REMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA.

Confitemur & agnoſcimus nos circumferre peccata & multiplicem infirmitatem. Si enim diceremus, nos non habere peccata ipſi nos ſeduceremus, & veritas in nobis non eſſet. Ideoq́; obſtrepit nobis indignitas noſtra, ac deterret nos à te, Deus, ut trepidæ mentes fugiant te. Sed quia confitentur peccata noſtra, fidelis es & iuſtus, ut remittas nobis peccata noſtra, & quia iubes nos petere remißionem, haud dubiè eam petentibus, propter Mediatorem Chriſtum dabis. Per hunc enim recipi nos & exaudiri credimus, ſcimus hunc Sacerdotem pro nobis interpellare, & hac fiducia ad thronum gratiæ accedimus. Vis autem & NOS REMITTERE DEBITORIBVS NOSTRIS, *vis nos agere pœnitentiam, & non perſeuerare in delictis contra conſcientiam, non vis mentem retinere contemtum Dei, nec tales peccatores exaudis. Non enim placent tibi ceremoniæ & precationes eorum, qui perſeuerant in peccatis contra conſcientiam. Ideo vis nos excitari ad pœnitentiam & emendare mores.*

ET NE NOS INDVCAS IN TENTATIONEM.

Ne ſinas nos pertrahi à Diabolo ad impietatem & ad alia ſcelera, defende nos contra Diaboli inſidias, rege nos tua luce,

tuis consilijs, nec sinas nos ruere deceptos nostris erroribus, aut impulsos imbecillitate carnis. Magna & admiranda sapientia & virtus fuit Dauidis, hunc tamen videmus aliquoties impulsum, aliàs à Diabolo, aliàs humanis erroribus ruere. Cùm igitur magna sit infirmitas omnium, tu nos æterne Pater domini nostri IESV CHRISTI rege, & ostende nobis salutaria consilia in priuatis & publicis negocijs, & confirma corda nostra Spiritu sancto tuo, ut tibi obtemperent, vt simus non organa iræ, sed organa misericordiæ, & vtilia Ecclesiæ. Postremò

LIBERA NOS A MALO.

Ab omnibus miserijs & ærumnis huius vitæ, à peccatis, à tyrannide Diaboli, à scandalis, à calamitatibus publicis & priuatis, vt videlicet cum vniuersa Ecclesia erepta ex præsentibus miserijs, donemur luce, iustitia & vita æterna, & fruamur dulcißima consuetudine Dei æterni, & Domini nostri Iesu Christi, Amen.

ALTERA PARAPHRASIS
ORATIONIS DOMINICAE
paulò copiosior.

Ex commentario Philippi in Matthæum.

OMnipotens, æterne, vere & viue Deus, æterne Pater D. nostri Iesu Christi, conditor cœli & terræ, vnà cum Filio tuo Domino nostro Iesu Christo, & cum Spiritu sancto, Te supplex alloquor, oro & inuoco, ad te confugio, tuam misericordiam & opem veris gemitibus imploro, exaudi me, iuxta promißiones tuas, propter filium Mediatorem Iesum Christum: TV ES PA-

TER

TER NOSTER, *tu vis nobis esse placatus, nos recipere & exaudire propter Filium tuum, quem constituisti pro nobis Propiciatorem. Ingens, verus & ardens amor est Parentum erga natos, propterea vero animi motu ad te Patrem amantissimum confugio, quem fiducia patefacti Filij certò statuo, miranda & paterna beneuolentia mihi in omnibus periculis opitulaturum, & diuina consolatione lenturum esse calamitates & ærumnas.*

ES ETIAM IN COELIS, *hoc est, es omnipotens, opitulator, & verè ades vbique, respicis & exaudis, vides & iudicas motus ac gemitus cordium nostrorum, estq; tanta tua potentia, vt certò mihi possis opitulari. Certò enim statuo te vnicum, verum, æternum, omnipotentem, viuum, sapientem, bonum, beneficum, veracem, castum, iustum atq; misericordem* DEVM *esse, qui te per Dominum nostrum Iesum Christum, resurrectione mortuorum, & alijs miraculis patefecisti, ac verè vis & potes nobis opem ferre, dare vitam & salutē propter Filium tuum, Dominum nostrum Iesum Christum.*

SANCTIFICETVR NOMEN TVVM.

Ah Domine Deus accende in nobis puram, veram & sanctam agnitionem Nominis tui, da nobis puram & sinceram doctrinam sine corruptelis, ne vel errores amplectamur, vel idololatricos cultus recipiamus; sed effice, vt te verum & vnicum Deum, Patrem Domini nostri Iesu Christi, qui te patefecisti per hunc filium Iesum Christum, ab initio missum ad Ecclesiam, crucifixum & resuscitatum, sanctè agnoscamus, tibi verè credamus, te rectè inuocemus, colamus ac celebremus. Custodi nos clementer, ne fanaticis et idololatricis furoribus animi nostri fascinentur, tolle Idololatriam & omnes impias opiniones, effice, vt

tu ve-

tu verus Deus rectè innotescas, verè agnoscaris, vera fide inuoceris, colaris & celebreris.

ADVENIAT REGNVM TVVM.

Tu per Ministerium & vocem doctrinæ tuæ regenera, rege, guberna nos Spiritu sancto, inchoa in nobis regnum tuum in hac vita, & perfice post hanc vitam, sis in nobis efficax, accende per vocem Euangelij & agnitionem tui, veram fidem, iustitiam et vitam æternam in cordibus nostris, destrue regnum Diaboli, non concedas Diabolo, vt præstigijs suis nostros animos capiat, & deinde implicatos & irretitos horribiliter impellat et euertat. Habitet ac regnet Iesus Christus filius tuus potenter & efficaciter, ac mansionem faciat in nobis, sicut ipse promisit inquiens: Si quis diligit me, sermonem meũ seruabit, et Pater meus diliget illum, & veniemus ad eum, & mansionem apud eum faciemus.

FIAT VOLVNTAS TVA, SICVT IN COELO ET IN TERRA.

Ah Domine Deus, Tu regas ipse & adiuues tuas functiones, vt omni gubernatione, administratione, vocatione, tua voluntas fiat, id est, vt fiant ea, quæ tu mandasti, fiant tibi grata & placentia videlicet, vt concionatores & Ecclesiæ ministri rectè, fideliter, sanctèq; doceant, vt Reges, Principes, consules, ac omnes qui præsunt, pijs & salutaribus consilijs constituant, regant ac defendant respublicas, vt Patres Matresq; familias honestè curent suos liberos educari, erudiri & castigari iuxta doctrinam cœlestem, vt singuli suo loco officium suũ ritè & fideliter faciant, ac maneant omnes adiuncti copulatiq; tibi Deo, tanquam membra viua suo vero capiti, & omnes tibi obediant, nec auulsi discedant & aberrent à vero capite. Tolle omnia scandala guberna-

torum, & aliorum qui offendunt tuam Voluntatem. Non concedas vt Diaboli ſerant falſam doctrinam, ſpargant inter nos tetros errores & contumelioſos aduerſus Deum, quibus homines auellant à Deo, ſicut Adam et Euam deceptos abſtraxerunt à tua voluntate. Non accendant Diaboli odio tui tyrannides & iniuſta bella contra tuam voluntatem, ne ſequantur triſtiſſimæ vaſtationes Eccleſiarum, interitus diſciplinæ & piorum ſtudiorum iuuentutis.

PANEM NOSTRVM QVOTIDIANVM DA NOBIS HODIE.

Da nobis omnia corporis commoda, ſuſtenta & proroga nobis vitam, da nobis bonam valetudinem, vt labores vocationum perferre poſſimus, da victum, cibum, potum, da pacem, mediocrem tranquillitatem, hoſpitia, politias, coniugia, œconomias, vt ſoboles foueri & educari poſſit, protege domicilia, tuguriola et oppidula noſtra, da commodas tempeſtates, fœcunditatem agrorũ, fruges, annonam, da bonos ſucceſſus in officijs vocationis, felicitatem in adminiſtratione politica & œconomica, ſucceſſus in cõmunicatione rerũ per contractus, in negociatione, in officio meo, concede paruis meis liberis longa & felicia vitæ ſpacia, da vires corporis & vigorem ingeniorum, nõ ſinas in his regionibus, vel Turcicis, vel ciuilibus bellis, vel ſeditionibus, barbaricam vaſtitatem fieri, defende caſulas noſtras, ne incendijs aut alijs cladibus pereant.

ET REMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA, SICVT ET NOS REMITTIMVS DEBITORIBVS NOSTRIS.

Tu Domine Deus non ignoras multiplicia & magna peccata noſtra ac triſtiſſimos lapſus, propter quos meritò nos abijceres, re

ſpueres

ſpueres, & auerſareris noſtras preces, auxilium & liberationem nobis exhiberes, ſed iuſtas pœnas infligeres. Sed tamen tibi gratum eſt, quòd agnoſcimus & confitemur peccata noſtra, nec vis à te deficere aut opprimi deſperatione. Itaq; iuſſu Filij tui ad te certa & firma fiducia accedimus, ac petimus vt nobis omnia noſtra debita & peccata ſiue magna ſiue parua, omnes quotidianas & multiplices labes & infirmitates, propter Mediatorẽ Chriſtum remittas. Obſtrepit quidẽ nobis indignitas et infirmitas noſtra, vt ſemper trepidæ mentes noſtræ, nec ad te accedere, nec auxiliũ petere audeant, ſed quia Dominus noſter Ieſus Christus Filius tuus ipſe iuſſit peti remiſſionẽ, et quidem quotidiè peti, ac tu mãdaſti Filiũ tuũ audiri, certò quoq; ſtatuo te velle nobis omnia peccata, quantacunq; ſunt, remittere, & ſordes nobis cõdonare, nec indignitatẽ noſtrã ac imbecillitatẽ, ſed immenſam tuã miſericordiam reſpicere, ſicut ipſe iuraſti, inquiẽs: Viuo ego nolo mortẽ peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat. Vis autem & nos remittere debitoribus noſtris, vis in nobis eſſe iuſtitiam bonæ cõſcientiæ & bonum propoſitũ, ac vis in conuerſione deponi delicta contra conſcientiã, ne indulgeamus odio interno & priuatæ cupiditati vindictæ, ne ſcientes cõtra mandatum tuũ velimus alios lædere vel opprimere, ſed ſtudeamus recõciliatis ſeu recuperatis volũtatib. offenſiones ſanare, quantum poſſumus. Tu ergo nos æterne Pater Spiritu tuo rege & guberna, vt verè ad te conuertamur, & tuã erga nos miſericordiam & amorem agnoſcentes, proximo quoq; delicta & infirmitates ex animo condonemus.

ET NE NOS INDVCAS IN TENTATIONEM.

Ne ſinas nos mergi, ſuccũbere et opprimi cũ tentamur, quãdo Diaboli periculũ, peſtẽ et exitiũ moliũtur corporib. animab. coniugib. & liberis noſtris, quando dilacerare Eccleſias et turbare Reſpu. conãtur. Itẽ cũ alij homines cõſilijs et incitationib. ſuis vo-

lunt nos irretire & implicare malis. Item cùm superati propria infirmitate, rapimur & impellimur ad inhonesta vel extitiosa negotia. Non enim nostra sapientia nostrisq́ consilijs, sine gubernatione, custodia & ope tua, regere possumus mores & negocia, ac pericula depellere. Nec vlla humana sapientia & vigilantia, par esse tantæ moli periculorum & impedimentorum, nec sufficere potest ad regendam vitam nostram, ad sustinendam vocationem, ad prospiciendas cauendasq́ sanctiones & imposturas hominum, ad vincendam deniq́ propriam infirmitatē, sine auxilio & protectione tua. Ac in summa: sumus imbecilles & varijs calamitatibus onerati. Quare te inuocamus, & auxilium ac gubernationem tuam imploramus, ac petimus nos regi, protegi, et iuuari à Filio tuo Domino nostro Iesu Christo, quem misisti, vt sit defensor & custos Ecclesiæ, & qui dixit: Sine me nihil potestis facere: Accende in nobis initia tuæ lucis per spiritum Sanctum, vt ambulemus accuratè, non vt fatui, sed vt sapiētes, vt in vitandis lapsib. intenti ac circumspecti, & in precando ardentes simus. Ne sinas nos pertrahi in laqueos Diaboli, nec succumbere prauis inclinationibus, nec in superbiam, fastum, fiduciamq́ nostri ruere, nec in tristitiam & desperationem mergi, nec alijs tentationibus, quæ multæ variæq́ sunt, opprimi.

SED LIBERA NOS A MALO,

Aeterno & temporali, præsenti impendenti, particulari & vniuersali, quod nobis accidere potest, nisi tu Deus auertas. Libera nos propter filium tuum Dominum nostrum Iesum Christū, à peccato, à tyrannide Diaboli, & ab æternis pœnis, nec abijcias nos in sempiternum exitium, cruciandos cum Diabolis & omnibus impijs. Clementer etiam mitigato nobis publicas et priuatas calami-

calamitates, pœnas meritas, ac omnes huius vitæ miserias & ærumnas, non sinas fieri Ethnicas vastitates, non spurcitiem Diabolicam, non Turcicos furores grassari sinas in genere humano. Corripe nos Domine, veruntamen in iudicio, non in furore, ne fortè ad nihilũ redigas nos. Cũq; iratus fueris, immensæ tuæ misericordiæ recorderis. Ac tandem abolito peccato & deleta morte, tu sis omnia in omnibus, & nobis tuam sapientiam, bonitatẽ, lætitiam & vitam, in omni æternitate communices, vt dulcissima consuetudine tua & filij tui Domini nostri Iesu Christi, omniumq; angelorum & electorum in æternum fruamur.

AMEN.

Hæc ita verißimè fiant & rata sint: Ac firmißimè statuo, me propter Christum exaudiri, et certißimè non inanes, nõ inutiles, nec irritos esse gemitus et clamores meos. Scio enim seuerißimam & immutabilem tuam voluntatẽ esse, vt te inuocemus, & certò vis nos propter Filiũ tuum Iesum Christũ exaudire, quã ob causam & promißiones tuas tradidisti, addito mãdato immutabili vt credamus quòd velis nos exaudire. Ideoq; nõ dubito, quin mihi, quæ peto, daturus sis. Oro etiam ardentibus votis, vt hæc initia fidei in me confirmes, quemadmodum trepidus ille, agnita imbecillitate fidei petit se confirmari:

Credo Domine, sed opem fer diffidentiæ meæ.

PARAPHRASIS ALIA ORATIONIS DOMINICAE breuissima.

Valentini Trocedorfii.

Quis est ordo, & quot sunt gradus in Oratione Dominica, rerum petendarum? Septem.

PRIMVS *gradus de agnitione Dei & de doctrina, per quam agnitio accenditur.*
SECVNDVS, *de efficacia agnitionis, & de gubernatione.*
TERTIVS, *de obedientia in vocatione.*
QVARTVS, *de victu & sustentatione corporum.*
QVINTVS, *de remissione peccatorum.*
SEXTVS, *de auxilio & defensione.*
SEPTIMVS, *de liberatione, hoc est, de mitigatione præsentium calamitatum, & de liberatione integra & æterna.*

Pater noster, qui es in cœlis. *Aeterne Deus, cùm nos propter Filium recipis, & iubes vt te inuocemus, et promittis te nos exauditurum: ergo nos obedientes mandato tuo, & confisi promißione tua accedimus ad te orantes:* SANCTIFICETVR NOMEN TVVM. *Da vt te verè agnoscamus & inuocemus, tibi verè confidamus, gratias agamus, vt obediamus, abole idolomanias, superstitiones & errores.*

Adue-

Adueniat Regnum tuũ: *Abole regnum Diaboli, prohibe ne in nobis dominetur peccatum: Sanctifica & rege nos Spiritu ſancto tuo, defende Eccleſiam aduerſus Diabolum & organa ipſius, Pontifices, tyrannos & hæreticos, qui nomẽ Dei extinguere conantur.*

Fiat voluntas tua in terra, ſicut in cœlo. *Angeli ſancti tibi obediunt, & ſuum officium faciunt: ſic effice, vt in terra omnes homines & doctores ſuum officium faciant.*

Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie. *Da pacem, ſalubritatem aëris, ſucceſſum in rebus & ſtudijs: prohibe bella, peſtilentiam & omnes calamitates.*

Remitte nobis debita noſtra, ſicut & nos remittimus debitoribus noſtris. *Nam horrendã imbecillitatẽ, & multos immoderatos errores nobiſcum circumferimus, & quotidie te grauiter offendimus, ignoſce & remitte nobis debita noſtra propter Chriſtum mediatorem noſtrum: & da vt quoq; alijs ex animo condonemus offenſas ipſorum.*

Ne nos inducas in tentationem. *Non ſinas nos labi in impietatem, ſed conſerua nos Spiritu ſancto, vt fortiter aduerſus peccatum, & mundum, & concupiſcentiam dimicemus, & duce Filio tuo victoriam obtineamus.*

Sed libera nos à malo. *Libera nos à peccato, morte & aliis calamitatibus, & duc nos in vitam æternam, vbi fruemur perpetua conſuetudine Dei.*

Amen. *Sancte Pater has preces, quas in nomine Filii tui vnigeniti offerimus, velis eſſe ratas & efficaces, Amen.*

AD TRI-

AD TRINITATEM GRATIARVM ACTIO PRO beneficijs ſpiritualibus & corporalibus.

Philip. Melanth.

AGO tibi gratias omnipotens, æterne & viue Deus, æterne Pater domini noſtri Ieſu Chriſti, conditor omnium rerum, & conſeruator ac opitulator, cum Filio tuo coæterno, Domino noſtro Ieſu Chriſto, patefacto in Ieruſalem, & Spiritu ſancto tuo effuſo in Apoſtolos, quòd te patefeciſti nobis immenſa bonitate, certis & illuſtribus teſtimonijs, & quòd condidiſti & elegiſti tibi Eccleſiam perpetuam, & voluiſti Filium tuum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum pro nobis fieri victimam, dediſti nobis Euangelium tuum, & Spiritum ſanctum, remittis nobis peccata, & liberas nos à poteſtate Diaboli, & à morte æterna, & das nobis vitam æternam, & hactenus in hac vita me multis magnis beneficijs donaſti, dediſti vitam, victum, doctrinam, pacem ijs locis, in quibus vixi, & mitigaſti pœnas, quas meritus ſum.

AGO tibi gratias etiam Domine Ieſu Chriſte, crucifixe pro nobis & reſuſcitate, Emanuel, quòd copulaſti tibi humanam naturam, paſſus es pro nobis, &

bis, & resurrexisti, ac redemisti nos, seruas ac defendis Ecclesiam cōtra Diabolos hostes tuos, & das & instauras sæpè lucem Euangelij, remittis nobis peccata, & das nobis vitam æternam, & es Mediator & interpellator pro nobis aßiduus, & vis nobis opitulari, sicut dixisti: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, ego reficiam vos.

AGO etiam tibi gratias Spiritus sancte viuificator, effuse in Apostolos, quòd accendis lucem tuam in nostris mentibus, regis, doces, mones & iuuas me consilio, gubernas labores vocationis meæ, & sanctificas me ad vitam æternam.

FORMVLA GRATIARVM ACTIONIS.

Ioach. Camer.

O Omnipotens, æterne, gloriosißime Deus, Pater domini nostri Iesu Christi, qui cuncta fecisti creastiq́; ab initio, & creata conseruas, vnà cum coæterno Filio tuo Domino nostro Iesu Christo, qui secundum dispensationem seu consilium incarnationis suæ Hierosolymis manifestè versatus est: & vnà cum Spiritu sancto effuso in Apostolos: Glorifico, benedico, gratias ago, quòd nobis cognitionem tui benignitate immensa præbuisti, bono nuncio nunciato per æternum sermonem, & filium tuum, pacis, quiq́; confirmasti fidem Euangelij, cùm alijs splendidis testimonijs, tum resurrectione mortuorum: & quod acquisiuisti tibi populum eximium, Ecclesiam filij tui Domini nostri Iesu Christi, qui bona voluntate tua mactatus pro nobis factus est victima: Et quòd donasti nobis spem salutis, & consolationem Spiritus sancti in remißione peccatorum, & à potestate Diabolica redemtione, & liberatione ab æterna morte, & promisisti vitam æternam seruantibus fidem, & diligentibus te. In præsente autem vita multa, & magna beneficia in nos contulisti: Primum in lucem nobis productis, deinde concessa pace manente in regionibus quas coluimus, & cibi copia conciliata, & tristioribus calamitatibus, pœnisq́; innumerabilibus suppliciorum debitorum delictis nostris, aut penitus aduersis, aut placidè mitigatis.

Benedico te, O Christe Iesu, fili Dei viuentis, Domine & saluator, qui Deus es nobiscum propter nos, sermo æternus, propter nostram corruptam carnem caro factus, quiq́; habitasti in nobis: Qui crucifixus, paßus, & mortuus

tuus es pro peccatis, & resuscitatus, propter iustitiam nostram. Qui liberasti captiuos, & eduxisti in lucem sedentes in tenebris ac vmbra mortis, cùm apparuisses redemtor, & sol iustitiæ: Quiq; semper præsto es protegens Ecclesiam tuam, opponendo te hostibus tuis Diabolis, & toti ministerio eorum, neq; sinis extingui veritatis lumen in ipsa, neq; cessas curare, atq; sanare vibices & vulnera illius, & restituere collapsa, per remißionem peccatorum, & indumentum immortalitatis: Qui es & permanes in sæculum mediator & supplex, & intercessor pro nobis miseris apud patrem æternum, paratus semper nobis succurrere, & qui nunquam negligendo nos supplantari sinis, neq; præfocari à quibuscunq; exitiosorum temporum casibus.

Benedico te cum gratiarum actione, ô paraclete, Spiritus sancte, Spiritus veritatis, qui consedisti super Apostolis: cùm non cessas accendere in cordibus nostris diuinæ cognitionis lumen sacrum, qui me erronem, ô munerum gratiæq; largitor, dirigis in vero rationis diuinæ itinere, docens, intelligentia instruens, commonefaciens, præcipiens semper boni quidpiam, & corrigens diffidentiæ cogitationes peruersas, quæ adoriuntur nos, nec non ignauiam modicæ fidei: Qui sanctificas nos ad expectationem aduentus Domini nostri Iesu Christi, & hæreditatem regni Dei in vita æterna.

MEDITATIO

MORTIS ET PASSIONIS FILIJ Dei & gratiarum actio.

Valent. Trocedorfij recitata Anno 1549.

AGo tibi gratias toto pectore Domine Iesu Christe, æterni Patris Fili coæterne, Emanuel, Redemtor & Saluator noster, quòd immensa misericordia pro me miserrimo & abiectißimo peccatore coram æterno Patre supplex factus es, & te ad pœnam obligasti: et humana natura in vtero Mariæ Virginis assumta, Homo factus es, et tua admiranda obedientia pro mea inobedientia satisfecisti, & λύτρα soluisti: & hac ipsa vespera ante annos 1516, in horto horrendam agoniam sustinuisti, et luctatus es cum nostro peccato, cum tremendo iudicio & ira dei, cum morte & Diabolo: et tanta fuit consternatio, vt præ angore de sanctißimo corpore tuo Cruentus sudor erumperet, atq; θρόμβοι αἵματος, guttæ sanguinis largè defluerent in ter-

ram: & sponte in manus hostium te tradidisti, et captus es, vinculis constrictus, afflictus, & verberatus, contumelia & ludibrijs affectus, confictis criminibus rabiose accusatus, flagris & spinis immaniter laceratus: falsa sententia iniusti iudicis ad mortem condemnatus, ad supplicium productus,

tanquam ouis ad lanienam: manibus & pedibus distentis cruci affixus, & in sublime erectus: et extremo agone vrgente, præter acerrimos cruciatus ex laceratione neruorum in tenerrimo corpore tuo, præter horrorem mortis instantis, longè grauiores & inenarrabiles dolores et pauores in te irruerunt, cùm Dominus ipse omnium nostrûm peccata in te conijceret, et totam molem peccatorum vniuersi generis humani in te grassari iuberet: cùm diuinitas se subduceret, adeò vt nullam prorsus consolationem sentires, & à Deo te desertum esse gemeres, imò etiam ira Dei aduersus peccatum in te effunderetur: vbi verè pro nobis factus es maledictum, vt nos à maledictione & condemnatione legis liberati, per te consequeremur benedictionem Abrahæ: & ne quid deesset ad summos dolores hostes immani rabie addiderunt virulentos sarcasmos: cumq; Sol præter naturæ ordinem lucem suã subduceret, terra tremore concuteretur, & durißimæ petræ sine vlla humana vi dißilirent, ac cœlo & terra contremiscente, tota natura huius tanti supplicij conspectu exhorrescente, inter clamores & preces animam tuam in manus æterni Patris, hoc ipso die circa horam nonam commendans expirasti: atque

que ita ſummus Pontifex noſter in ſublimi ara pro nobis teipſum obtuliſti hoſtiam Deo, in odorem ſuauitatis: & per ſanguinem proprium in ſanctum ſanctorum ingreſſus, redemtionem æternam nobis paraſti, & vnica oblatione tua conſummatè in æternum reconciliaſti omnes ſanctos: & miniſterium in Eccleſia conſtitutum conſeruas, ſubinde inſtauras, & per illud es efficax, & per vocem Euangelij et Sacramenta nobis impertis beneficia mortis tuæ, remißionem peccatorum, imputationem iuſtitiæ, Spiritum ſanctum & hæreditatem vitæ æternæ: & perpetuò es noſter propugnator aduerſus portas inferorum, & iugiter pro nobis intercedis apud æternum Patrem, & es perpetuus noſter opitulator: & voce publica ad te vocas, & amantißimè inuitas omnes: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, ego reficiam vos.

Peto à te, Domine Ieſu Chriſte ardenti gemitu, iuua & rege me Spiritu ſancto, vt amplitudinem miſericordiæ tuæ & beneficiorum tuorum ſubinde magis magisq́ intelligam, & vera fide accipiam: auge in me fidem, & me iuua, vt in confeßione conſtanter perſeuerem, et vera gratitudine te conſtanter celebrem.

Serua Eccleſiam ſanguine tuo precioſo redemtam, & perpetuò da nobis Doctorem ad iuſtitiam, effunde nobis imbrem temporaneum & ſerotinum, & ſerua in miniſterio incorruptam vocem Euangelij, ſerua hoſpitia Eccleſiæ & recta ſtudia doctrinæ. Et da nobis panem ἐπιούσιον, hoc eſt, nutrientem corpora, & pacem. Et quia ad hoc apparuiſti, vt opera Diaboli deſtrueres, reprime & depelle dirum hoſtem Diabolum, per ſua organa immaniter graſſantem aduerſus Eccleſiam.

Ora pro nobis æternum Patrem, vt noſtri miſereatur, et mitiget calamitates, & pœnas, quas meriti ſumus, & in ira iuſtißima immenſæ miſericordiæ ſuæ recordetur: & Spiritu ſancto tuo conſolare & confirma omnes afflictos, qui in ſuis ærumnis in nomine tuo æternum Patrem invocant. Adiunge nobis tuos Angelos cuſtodes, & effice nos organa miſericordiæ, & iuua, vt aliqua tibi grata per nos fiant: Vt nomen tuum & æterni Patris, & Spiritus ſancti vera agnitione, inuocatione & obedientia inter nos ſanctificetur. Veniat regnum tuum, &c.

AMEN.

INVOCATIONIS PIAE FORMVLA, RECITATIONI SYMBOLI, ORATIONIS DOMINICÆ & PSALMORUM CERTORUM COTIDIÈ ADIUNGENDA: QUAM & PHIL. MEL. TUM ALIÀS FREQUENTER, TUM SUB MORTEM VSURPAUIT.

OMnipotens, æterne, viue & vere Deus, conditor cœli & terræ, & hominum, vnà cum Filio tuo coæterno Domino nostro Iesu Christo, crucifixo pro nobis & resuscitato, & Spiritu tuo sancto, casto, viuo & veraci, sapiens, bone, misericors, & iuste Deus, liberrime, caste & fidelis opitulator, dator vitæ & legis, qui dixisti: Viuo ego, nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. Item: Inuoca me in die tribulationis, & eripiam te: Confiteor tibi me miserrimum peccatorem, multis peccatis obnoxium esse, & sancta tua præcepta multipliciter violasse, ac doleo toto corde quòd offendi te, miserere mei propter Filium tuum dilectum, Dominum nostrum Iesum Christum, pro nobis crucifixum, mortuum & resuscitatum, ac remitte mihi omnia mea peccata, & iustifica me per & propter IESVM CHRISTVM Filium tuum, λόγον καὶ εἰκόνα σοῦ ἀΐδιον, quem voluisti pro nobis fieri victimam, mediatorem, redemtorem, liberatorem, & saluatorem, mirando & inenarrabili consilio, & immensa sapientia & bonitate, & sanctifica me Spiritu sancto tuo, casto & verace, vt te omnipotentem & verum Deum, conditorem cœli & terræ, & hominum, æternum Patrem Domini nostri Iesu Christi, & Filium tuum Iesum Christum, verbum & imaginem tuam æternam, & Spiritum sanctum, veracem, castum & viuum Paracletum, verè agnoscam, tibi verè credam, obediam & gratias agam, te verè timeam & inuocem, & benigno tuo conspectu in æternum fruar, tibiq; in æternum seruiam. In te Domine speraui, non confundar in æternum, in iustitia tua libera me. Conuerte me Domine ad iustitiam & vitam æternam, Redemisti me Domine Deus veritatis. Protege ac rege clementer Ecclesiam nostram ac politias & hanc scholam. Da eis pacem, piam & salutarem gubernationem, rege & defende nostros Principes & Magistratus, collige & serua tibi æternam Ecclesiam in his regionibus, sanctifica & copula eos Spiritu tuo sancto, vt vnum sint in te, in vera agnitione & inuocatione Filij tui Domini nostri Iesu Christi, per & propter Filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, pro nobis crucifixum, mortuum & resuscitatum.

Omnipotens

OMnipotens, æterne Fili Dei, Domine Iesu Christe, propiciator & saluator, verbum & imago æterni Patris, mortue pro nobis & resuscitate, toto pectore tibi gratias ago, quòd humanam naturam assumsisti, & mihi Redemtor factus es, & quòd in carne passus es, & ex morte resurrexisti, ac intercedis pro me apud æternũ Patrem. Oro te, respice me & miserere mei, quoniam vnicus & pauper sum ego, adauge in me lucem fidei per Spiritum tuum sanctum, & sustenta me in infirmitate mea, rege, defende & sanctifica me. In te DOMINE confido, non confundar in æternum.

OMnipotens Spiritus sancte, verax, caste & viue consolator, illumina, rege, sanctifica me, confirma fidem in anima mea & corde meo, effice in me certam consolationem, sustenta & guberna me, vt inhabitem in Domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, vt videam voluptatem Domini, & in æternum sim & maneam sanctum Dei templum, & Deo in omni æternitate gratias agam, & in æterna cœlesti Ecclesia & congregatione eum celebrem & laudem, Amen.

ALIA INVOCATIONIS FORMVLA.

OMnipotens, immortalis, æterne Deus, viuens & regnans sine initio & fine, pater Domini nostri Iesu Christi: Qui declarasti te nobis benignitate immensa, & locutus es de filio tuo Domino nostro Iesu Christo: Hic est filius meus dilectus, ipsum audite, factor & creator vniuersorum, saluatorq; & protector, vnà cum coæterno filio Domino nostro Iesu Christo. Qui declaratus est & cognitus Hierosolymis, & tecũ regnat semper, vnà cum Spiritu sancto effuso in Apostolos: Sapiens, misericors, liber, iustus, fortis, sanctus. Qui dixisti: Viuo ego, Ego Adonai Dominus, non volo mortem peccatoris, sed conuerti impium à Via sua et ipsum viuere. Et rursum: Non volo mortem impij, sed vt auertatur à via sua mala. Et rursum: Inuoca me in die afflictionis, et eripiam te, & glorificabis me: Oro te, qui vnus es verus Deus, miserere mei, propitius redditus propter filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum. Quem benigna voluntate tua fecisti victimam & hostiam pro peccatis, & mediatorem atq; intercessorem solum: Sanctifica, guberna, dirige manu tua, emenda omnes vires animæ & illumina cor meum accendens in hoc ignem intelligentiæ, per Spiritum tuum sanctum, vt

eluceat

eluceat in me cognitio tui vera, & fiducia in te, cum inuocatione continua, & fide infracta, & intenta gratiarum actione, cum obedientia non disceptante seu dubitante, et non simulata humilitate. Præses sis, protegens & potentem manum tuam extendens supra Ecclesiam tuam semper, secundum promißionem, quam dixisti: Istud eis testamentum seu pactum: spiritus meus qui est super te, & verba, quæ dedi in os tuum, nunquam deficient ex ore tuo, & ex ore seminis tui: Facito vt luceat semper lux Euangelij in nobis. Corrobora nos in veritate docens & custodiens sinceram mentem nostram, & animam totam, ne elidamur vnquam veluti in Syrtes quasdam dementiæ Epicureæ, aut alias quascunque furiosas opiniones & absurdas nugas. Doctrinam autem communem in Ecclesia conserua puram & illabefactatam, & protege status publicos qui conciliant hospitia in terra Ecclesiasticis cœtibus. Resiste aduersarijs semper, pro miseris nobis tuis ouiculis pugnans cum lupis & leonibus insidiantibus saluti nostræ, fugato & auertito spiritus omnes immundos, mendaces, homicidas, impios, contrarios Christo, & hostes Dei, neque patiaris nos vnquam rapi ex manibus Christi tui.

O CHRISTE IESV filij Dei viuentis, Deus verus, verbum & imago æterni patris, & resplendentia gloriæ ipsius, qui homo factus es pro nobis, & passus carne, crucifixus, & viuificatus spiritu, qui resurrexisti & assumtus in cœlum regnas vnà cum patre omnipotente sedens è dextris ipsius, vt des dona hominibus, intercedas, quæso, pro nobis, & medium te semper interponas ad patrem. Qui dixisti: Venite ad me omnes laborantes & onerati, & quietem vobis tribuam. Etiam intercedas pro me ad patrem tuum, & sanctifices me spiritu sancto tuo, quem misisti, quemadmodum promiseras, paracletum & tutorem, cum ipse nihilo minus præstò sis & custodias tuos, secundum id quod dictum est: Non dimittam vos orbos? Miserere mei semper pro me intercedens. Dirige me ductor itineris, & largitor integritatis, per sanctum Spiritum tuum, & propulsa omnem impreßionem diabolicam, quæ per impium mendaciloquium & vanæ mentis loquacitatem impellit nos, vt allidamur ad impuritatem & contaminationem sanguinis, & alienemur in peruersitate à sola saluifica veritate tua. Spirituum enim ista sunt opera amantium mendacia, & fraudulentorum, & impura petulantia cædibusque gaudentium, qui incolæ sunt tenebrarum atque caliginis. Tu vero, ô CHRISTE, fili Dei, venisti vt solueres opera ipsorum.

O Paraclete Spiritus sancte Deus, quem credimus in Apostolos diuinitús esse

tus esse effusum manifesta specie, & promissum scimus Ecclesiæ à Christo saluatore filio Dei, ad accendendam in ipsa ardentem inuocationem eius qui verè est Deus, & illustrem cognitionem veritatis, secundum hoc quod scriptum est: Effundam supra domum Dauidis Spiritum gratiæ & miserationum, & secundum testificationem beati Pauli: Quòd Deus effuderit sanctum Spiritum in nos opulentè per Iesum Christum saluatorem nostrum. Excita, quæso, in cordibus nostris fidem firmam & efficacem, & sensum exquisitum misericordiæ, quam nobis Deus pater æternus promisit per filium suum Dominum nostrum Iesum Christum. Fias etiam nobis paracletus & aduocatus bonus in omnibus cogitationibus & actionibus, adiuuans nos & eripiens ex periculis, in quæ incidimus in hoc mundo. Moueto & corda nostra potentia gratiæ tuæ, vt debitæ obedientiæ studio æternam patrem, & filium saluatorem, & te sanctum Spiritum paracletum colentes veneremur, vnum solum, omni veneratione colendum & adorandum Deum, Amen.

ALIA EIVSDEM,

PRO DEFENSIONE ADVERSVS INsidias & tyrannidem Diaboli.

O CHRISTE IESV Saluator generis humani, tuere nos, custodiens & prouidens, ne quando abstrahamur abs te correpti à Diabolo, & deferamur

feramur in abyssum impietatis, animum aduertendo ad mendaciloquia, aut polluendo nos quibusq; sceleribus, aut impuris facinoribus. Illumina corda nostra, & dirige mentes, ne vnquam euertamur, siue decepti opinione, seu lapsi infirmitate. Tu nosti quanta sit imbecillitas naturæ nostræ, sis igitur supplex pro nobis ad æternum Deum patrem, placatum ipsum intercessione tua, vt gubernetur diuinitus mens & omnes vires animæ nostræ, in laudabili animi sententia rectè beneq; & vtiliter consulamus de omnibus publicè & priuatim. Adde & robur cordibus nostris, vt valeant sequi sancta mandata tua, & obedire salutari verbo tuo, vt permaneamus ij, qui non sint iræ, sed misericordiæ vasa, ad gloriam Dei & vtilitatem Ecclesiæ tuæ. Libera nos à Diabolica tyrannide, & ex captiuitate peccatorum, & ex omnibus malis ac miserijs, & quæcúnque causas dant solicitudinis huius vitæ, & ex scandalis publicè priuatimq; orientibus, vt liberati ista vitæ degendæ infelicitate atque prauitate, assequamur Gratiæ tuæ diuinum donum: Sapientiam, iustitiam, & sanctificationem, & tandem hæreditatem adipiscamur beatam vitæ sempiternæ, assumpti in conclauia seu mansiones cœlestes ad te, vbi viuamus semper in gaudio superante omnem sensum in terris hominum, vnà cum sanctis vniuersis, apud patrem æternum, & te coæternum filium, Dominum nostrum, & Sanctum Spiritum: cui vni soli, æterno, immortali, forti, misericordi Deo, honor, gloria, potentia, robur sit in sæcula sæculorum, Amen.

PRO CONSERVATIONE ECCLESIAE, Status Politici & Oeconomici.

O AEterne Deus, propter dilectũ Filium tuum, & vt innotescat & illustretur gloria tua, recordare immensæ misericordiæ tuæ in ira iustissima, Serua nos cũ Ecclesia & in Ecclesia tua, nõ ferias terrã Anathemate, nõ sinas fieri infinitã vastitatẽ, aut Turcicã & Cyclopicam barbariem in his regionibus, serua tu bonum regimen politicum, salutarem statũ Ecclesiæ, publicæ disciplinæ sanctitatem, protege familiolas nostras, fac eas vasa misericordiæ, da eis victum, successus in officijs vocationum, & cætera bona corpori necessaria.

PRO

PRO MITIGATIONE POENArum. Philip. Melanth.

AEterne Deus, Pater Domini & liberatoris nostri Iesu Christi, clementer mitiges ac lenias miserias & ærumnas propter meritum & intercessionem filij tui, & parcas immensa bonitate tenello gregi puerorum & puellarum, vt in familiolis nostris conseruetur ac propagetur doctrina cœlestis. o bone, misericors, benefice Deus, miserere nostri propter Filium, & da victum ac panem cotidianum tenello gregi nostrorum liberorum.

VT SERVEMVR IN PVRITATE doctrinæ cœlestis.

DOmine Iesu Christe, fili Dauid, miserere nostri, remitte nobis peccata, & adsis nobis, effũde in nobis Spi. tuũ sanctũ, Rege & serua Ecclesiã tuã, protege nos & infantulos nostros, ne in furores Ethnicos, Epicureos aut fanaticos ruamus, serua & defende hospitia Ecclesiæ, ne barbaricis furoribus vastentur & turbentur omnia, tu sis protector & adiutor noster. Accende ac confirma in nobis lucem tuam, vt doctrinam salutarem rectè discamus, intelligamus, & in exercitijs veræ pietatis semper colamus, Amen.

PRECATIO ADOLESCENTVM, QVI in studijs doctrinarum versantur.

TE Viuum & Omnipotentem Deum, æternum Patrem Domini nostri Iesu Christi, conditorem vniuersæ creaturæ, & conseruatorem cum filio tuo Domino nostro Iesu Christo, & Spiritu sancto inuocamus: Miserere nostri propter Filium tuum dominum nostrum Iesum Christum, quem pro nobis victimam fieri voluisti, & Mediatorem pro nobis instituisti, mirando & inenarrabili consilio, vt iram tuam veram aduersus peccata generis humani, & immensam misericordiam tuam erga nos declarares, Sanctifica ac rege nos Spiritu sancto tuo, collige, rege, & serua tibi Ecclesiam, rege Politias, Da nobis victum, pacem, bona & felicia consilia negotiorum, conserua parentes nostros, & procuratores nostros, in veræ pietate, & longæua incolumitate. Confer nobis studiorum salutaria incrementa, vt in gloriam nominis tui parentibus nostris honori fiamus, atq; Ecclesiæ tuæ & Reipublicæ

vtiliter quandoq; seruire valeamus, Per Christum Iesum Dominum nostrum, Amen.

ALIA, PVERORVM DISCENTIVM.

GRatias agimus tibi æterne fili Dei Iesu Christe, quòd nos ad societatem veræ doctrinæ & Ecclesiæ tuæ vocaueris: quódq; ex ore lactentium & infantium laudem tuam perficere digneris. Velis tu nos facere vasa & organa misericordiæ tuæ, & non iræ: Vt aliqua à nobis tibi grata fiant. Vtq; ad sanctißimæ pueritiæ tuæ exemplum, ætate, sapientia & gratia apud Deum & homines proficiamus: AMEN.

FORMA
CONFITENDI ET PRECANDI GEneralis, à Phil. tradita in Chronicis.

OMnipotens, æterne, viue & vere Deus, æterne, & vnice pater Domini nostri Iesu Christi, qui vnà cum filio tuo coæterno Iesu Christo et Spiritu tuo sancto creasti cœlum et terram, & homines, et alias creaturas, sapiens, bone, verax, caste, iuste, iudex, liberrime & misericors, diligens & exaudiens nos, qui dixisti, Viuo ego dicit Dominus, Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur et viuat, Confiteor tibi me miserum peccatorem esse, & doleo quod offendi te, ac supplex oro, vt miserearis mei, remittas mihi omnia peccata mea, & me iustifices, & salues per & propter filium tuum Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, quem voluisti pro nobis esse victimam, καὶ μεσίτην καὶ ἱκέτην, miranda sapientia & immensa bonitate, & sanctifica me Spiritu tuo sancto, viuo, casto & veraci, Collige inter nos Ecclesiam, & eam guberna, Da Ecclesiæ politias honestas et tranquillas, da nobis victum, vires corporis, rege studia doctrinarum, fac me vas misericordiæ, nec sim vas iræ. Mitiga pœnas publicas & priuatas propter filium tuum Dominum nostrum IESVM CHRISTVM πρεσβεύοντα ὑπὲρ ἡμῶν, & propter tuam gloriam, vt te in tota æternitate celebremus, & tibi gratias agamus. Amen. Credo DOMINE, opem fer imbecillitati meæ. Sicut dixit Dominus noster IESVS CHRISTVS: petite & accipietis.

LOCORVM ALIQVOT SCRI-
*pturæ ſacræ illuſtrium paraphra-
ſis Philippica.*

INDEX.

FORMVLARVM INVOCA-tionis piæ, Index.

ALLEGORIAE, SIMILIA ET Imagines venuſtæ Epigrammatis à Philippo expreſſæ.

Cuculi

RERVM

RERVM RELIQVARVM MEMO-rabilium Index.

A.

B.

C

D.

E.

FINIS.

IMPRESSVM FRANCOFORTI AD Mœnum, apud Iohannem Feyrabendt, impensis Sigiſmundi Feyrabendt.

M. D. LXXXIII.

